

25 GODINA MEDICINSKOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U SPLITU

Studenti su u središtu nastavnog procesa

STR. 16

DALIBOR GABELA

HUMANITARNA AKCIJA

Sveučilište u Splitu uz ukrajinski narod

STR. 13

TOM DUBRAVEC/CROPIX

god XIV.
broj 149.
28.ožujka 2022.
www.unist.hr
www.unizg.hr

universitas

hrvatske sveučilišne novine

SENAT SVEUČILIŠTA JE ODLUČIO

STJEPAN LAKUŠIĆ NASLIJEDIT ĆE DAMIRA BORASA

STR. 3

BRANKO NAB

Ivan Koprić,
Stjepan Lakušić i
Damir Boras

SENAT SVEUČILIŠTA U
ZAGREBU

Odbačen Nacrt Zakona o visokom obrazovanju

STR. 7

BRANKO NAB

Izvanredna sjednica Senata

THOMAS SÖREN HOFFMANN,
UGLEDNI NJEMAČKI FILOZOF I
BIOETIČAR

Normativnost trebamo usidriti u sam pojam života

STR. 18

Petar
Crmarić

JAKOV PRKIĆ/CROPIX

NAJBOLJI STUDENTI
STUDIJA MORA

More je jedno, treba ga čuvati

STR. 9

Tonka
Dujmović

Martina
Čagalj

VLADIMIR DUGANDŽIĆ/CROPIX

NAGRADE ZA ZNANOST ZA 2021. GODINU

Proглаšeni najbolji znanstvenici SVEUČILIŠTA U SPLITU

Uz broj objavljenih radova, pojedina povjerenstva primijenila su i dodatne kriterije znanstvene izvrsnosti poput kvalitete časopisa, doprinosa radu (glavni i dopisni autor) i odjeka radova

Sukladno znanstvenoj produktivnosti u 2020. godini, Nagradu za znanost Sveučilišta u Splitu za 2021. godinu dobili su najproduktivniji znanstvenici čiji je rad značajno pridonio prepoznatljivosti Sveučilišta u znanstvenoj izvrsnosti, a osnovni kriterij za dodjelu bio je znanstvena produktivnost autora iskazana u Web of Science Core Collection i Scopus bazama u 2018. godini. Prošlogodišnji dobitnici, bez obzira na postignute rezultate u 2020. godini, nisu mogli sudjelovati u istom području.

Uz broj objavljenih radova, pojedina povjerenstva primijenila su i dodatne kriterije znanstvene izvrsnosti poput kvalitete časopisa, doprinosa radu (glavni i dopisni autor) i odjeka radova.

Napravljena su povjerenstva za svako pojedino područje, koja su sačinjavali pro-

dekani, odnosno zamjenici pročelnika nadležni za znanost na pojedinoj sastavnici na kojoj su zaposleni znanstvenici iz tog znanstvenog područja.

Nagrađeni su sljedeći znanstvenici:

1. BIOMEDICINA I ZDRAVSTVO: izv. prof. dr. sc. Natalija Filipović (Medicinski fakultet), izv. prof. dr. sc. Joško Božić (Medicinski fakultet), dc. dr. sc. Tina Poklepović Perićić (Medicinski fakultet)

2. BIOTEHNIČKE ZNANOSTI: izv. prof. dr. sc. Vida Šimat (Odjel za studije mora)

3. INTERDISCIPLINARNO PODRUČJE: izv. prof. dr. sc. Darko Hren (Filozofski fakultet)

4. PRIRODNE ZNANOSTI: izv. prof. dr. sc. Ivica Blažević (Kemijско-tehnološki fakultet), prof. dr. sc. Ilja Doršner (Fakultet elektrotehnike,

strojarstva i brodogradnje)

5. TEHNIČKE ZNANOSTI: prof. dr. sc. Dragan Poljak (Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje), prof. dr. sc. Matko Erceg (Kemijско-tehnološki fakultet), prof. dr. sc. Frano Barbir (Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje)

6. DRUŠTVENE ZNANOSTI: prof. dr. sc. Damir Sekulić (Kineziološki fakultet), izv. prof. dr. sc. Dario Miočević (Ekonomski fakultet), prof. dr. sc. Maja Ljubetić (Filozofski fakultet)

7. KATEGORIJA MLADI ZNANSTVENICI: Barbara Gilić, mag. cin. (Kineziološki fakultet), dr. sc. Josip Bašić (Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje), dr. sc. Mija Marinković (Medicinski fakultet). UNIST.HR

TOM DUBRAVEC/ CROPIX

DANI KARIJERA I NASTAVNIH BAZA

Dovoljno je pet minuta da se ostavi dobar dojam

PIŠE MILA PULJIZ

FOTO VOJKO BAŠIĆ/CROPIX

UNIST Career Speed Dating održao se 23. ožujka, u okviru Dana karijera i nastavnih baza 2022., u Spinit inkubatoru Sveučilišta u Splitu, a u suradnji s Uredom za karijeru Sveučilišta u Splitu, Studentskim centrom u Splitu i Sveučilišnim odjelom za stručne studije. Career Speed Dating posebna je kombinacija brzog spoja i razgovora za posao, na način da studenti imaju priliku u pet do osam minuta predstaviti se poslodavcima. Osim korisnog iskustva koje im olakšava ulazak na tržište rada, studenti ovim dobivaju priliku uvježbati i poboljšati svoje predstavljanje u poslovnom svijetu, ali i potencijalno pronaći posao ili praksu. Događaj je namijenjen prvenstveno studentima društvenih smjerova. Pružila im se prilika razgovora s vodećim poslodavcima iz područja menadžmenta trgovine i turizma te računovodstveno-financijskih usluga. Korist je od ovakvog događanja obodstrana jer također omogućuje i poslodavcima da se predstavljaju studentima te da predstavljaju studentske poslove ili programe studentskih prak-

si koje nude.

Događaj su otvorili u ime Sveučilišta u Splitu prorektor za poslovanje prof. dr. sc. Tomislav Kilić i pročelnik Sveučilišnog odjela za stručne studije dr. sc. Petar Pepur, te voditeljica Ureda za upravljanje karijerama Antonia Petroš. Prorektor Kilić istaknuo je kako su poslodavci koji su se odazvali ovom događanju ujedno i nastavne baze našeg Sveučilišta, te je izrazio zadovoljstvo ovakvim konceptom u okviru kojega studenti mogu pronaći praksu, kao i moguće zaposlenje.

'Speed dating' za studentske poslove

Jedan od studenata koji se predstavio poslodavcima je Ivan Durdov sa Sveučilišnog odjela za stručne studije, student četvrte godine, koji se nada da je nakon prvog razgovora ostavio dobar dojam. "Predstavio sam se tvrtki Tommy, bilo je dobro. U nekoliko minuta uspio sam nešto reći o sebi, dosadašnjem radnom iskustvu, fakultetu, omiljenim predmetima... Bilo je jednostavno", kazao je Ivan. Iskustvom je zadovoljna i Anamarija Mikulić, studentica pete godine Ekonomskog fakulteta. "Ovdje se predsta-

vilo mnogo tvrtki u kojima sa svojim smjerom studiranja, Ekonomska politika i financijska tržišta, imam mogućnost zapošljavanja. Bila sam spremna za razgovor, CV je bio spreman, a u pet minuta zbilja se može predstaviti i ostaviti dobar dojam", dodala je Anamarija.

Neki od poslodavaca kojima su se studenti imali priliku predstaviti su OTP banka d.d., PBZ, International Medical Corps, Adriatic Osiguranje, La Meridian Lav, Radisson Blu Resort & Spa, Tommy d.o.o. i mnogi drugi.

“

Drago mi je da je prevladala koncepcija odgovornih dekana i jakog Senata, a onda i jakog Sveučilišta i jakoga rektora. Značajna većina prof. Lakušića je temelj za vođenje Sveučilišta, ističe rektor Boras

ti koji će kreirati našu budućnost, a mi na njih prenosimo ono što je najvažnije: znanja, vještine i sve što nam je potrebno za razvoj države. Kad govorimo o Sveučilištu u Zagrebu, žao nam je da ono nije bilo više uključeno u izradu Nacionalnog plana oporavka i otpornosti. U to sigurno mora biti uključena akademska zajednica jer na taj način možemo biti i otporni za sljedeće generacije. Možemo stvarati okruženje u kojem će naši završeni studenti imati mjesto svoga rada i razvijati državu koju svi itekako volimo. Kolika je snaga našeg Sveučilišta govori činjenica da smo u kriznim vremenima pomogli državi bez da smo nešto tražili. A naša obveza je da pomazemo društvu u cjelini i da skrećemo pozornost ukoliko vidimo da neke stvari treba mijenjati kako bi na taj način čuvali i dostojanstvo čovjeka i dostojanstvo struke. Naše Sveučilište ima veliki potencijal, dragulj je to s kojim treba kvalitetno upravljati kako bi ono moglo pokazati sve one snage koje ima. Najvažnije, da budemo ozbiljan partner za budući razvoj Republike Hrvatske - rekao je prof. Lakušić u prvome obraćanju novinarima.

Izbornim postupkom, konkretnim i afirmativnim ponašanjem svih kandidata zadovoljan je i aktualni zagrebački rektor prof. dr. sc. Damir Boras. Ustvrdio je da su Sveučilište i njegov Senat pokazali da su jedinstveni, da podržavaju u akademskoj i demokratskoj atmosferi dekane kao osnovne elemente koji upravljaju Sveučilištem.

– Meni je drago da je prevladala koncepcija odgovornih dekana i jakog Senata, a onda i jakog Sveučilišta i jakoga rektora. Sveučilište u Zagrebu pokazalo je još jednom da je uzdanica Republike Hrvatske i hrvatskoga društva, jer se uvijek stavlja na raspolaganje hrvatskome narodu i svima nama kad treba pokazati znanje, kad treba pokazati ekspertizu, kad treba pokazati stručnost pa i fizički odraditi zadatke u vrijeme potresa i pandemije. Idemo svi zajedno dalje. Pokazalo se da imamo jake kandidate i pokazalo se da je ova značajna većina koju je dobio profesor Lakušić temelj na kojem ćemo u budućnosti voditi Sveučilište, zaključio je rektor Boras.

Novoizabranom rektoru Stjepanu Lakušiću mandat počinje 1. listopada 2022. godine.

SENAT SVEUČILIŠTA U ZAGREBU JE ODLUČIO

STJEPAN LAKUŠIĆ NASLIJEDIT ĆE DAMIRA BORASA

Aktualni dekan Građevinskog fakulteta prof. dr. sc. Stjepan Lakušić u drugom je krugu uvjerljivo pobijedio prof. dr. sc. Mirjanu Hruškar s Prehrambeno-biotehnološkog fakulteta. Novoizabranom rektoru mandat počinje 1. listopada 2022. godine

Piše **BRANKO NAD**
i **PETAR BILOBRK**

Senat Sveučilišta u Zagrebu na izornoj je sjednici u dvorani Studentskog centra izabrao novog rektora. U drugome izbornome krugu prof. dr. sc. Stjepan Lakušić, aktualni dekan Građevinskog fakulteta, uvjerljivo je pobijedio protukandidatkinju prof. dr. sc. Mirjanu Hruškar s Prehrambeno-biotehnološkog fakulteta u Zagrebu.

Lakušić je tako u drugome krugu dobio 43 glasova, Hruškar 26, uz jedan nevažeći listić.

Kandidati za novog rektora u sljedećem mandatnom razdoblju 2022. – 2026. godine bili su Mirjana Hruškar s PBF-a, Marijan Klarica s Medicinskog fakulteta, Stjepan Lakušić s Građevinskog i Tonči Lazibat s Ekonomskog fakulteta u Zagrebu.

Od ukupno 70 izabranih članova Senata Sveučilišta u Zagrebu sjednici su prisustvovali svi članovi. Nakon prvog kruga glasanja, kandidati su dobili sljedeće povi-

renje članova Senata: Hruškar (19 glasova), Klarica (16), Lakušić (27) i Lazibat (8).

Prije same izborne sjednice, na predstavljanju programa pred članovima Senata, Lakušić je izjavio da će realizacija njegova programa zahtijevati naporan, sustavan i odgovoran rad. Naglasio je

da Sveučilište samo sa zajedništvom, razumijevanjem, poštovanjem i međusobnim uvažavanjem može ići prema naprijed i ukazivati u kojem smjeru treba ići obrazovanje, znanost i umjetnost jer su to ključne komponente za bolje i razvijenije društvo.

Kada su pak glasovi pre-

brojani, novoizabrani rektor istaknuo je kako Sveučilište mora biti sukreator budućnosti Republike Hrvatske, posebice kada se govori o obrazovanju i znanosti:

– Ako trebamo vodi-

Ivan Koprić, Stjepan Lakušić i Damir Boras

Mirjana Hruškar prva je čestitala prof. Lakušiću na pobjedi

ti brigu o razvoju obrazovanja i znanosti, onda sigurno Sveučilište u Zagrebu, kao najveće u Republici Hrvatskoj, mora biti ono koje diktira ritam. Mora biti ono koje će biti mjesto okupljanja, da bude ono koje će doprinijeti razvoju našeg gospodarstva i povećanju BDP-a. Dosašnje aktivnosti dokazuju da imamo jake sastavnice, da imamo na taj način i jako Sveučilište, a studenti koji završavaju naše fakultete ponosni su na to. Upravo su oni

PROF. STJEPAN LAKUŠIĆ, NOVOIZABRANI REKTOR SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Sveučilište je jamac gospodarskog razvoja i kvalitete života

Studenti su nositelji sutrašnjice Hrvatske, a znanja i vještine koje dobivaju moraju ih učiniti spremnima za tržišta rada i razvoja. Mi se moramo pobrinuti da im osiguramo mogućnost da nakon završenih fakulteta i akademija pronađu posao u Hrvatskoj i na taj način će društvo biti otporno u budućnosti, ističe za Universitas prof. dr. sc. Stjepan Lakušić, novoizabrani rektor Sveučilišta u Zagrebu

RAZGOVARAO I SNIMIO **BRANKO NAD**

Nakon što se po završetku izborne sjednice obratio članovima Senata Sveučilišta u Zagrebu, te nakon što su mu rukustisnuli brojni čestitari, po izlasku iz dvorane Studentskog centra novoizabranog rektora prof. dr. sc. Stjepana Lakušića dočekale su brojne novinarske ekipe. Dugo je i strpljivo Lakušić odgovarao na pitanja novinara, čak i prije službene konferencije koja je nekoliko minuta kasnije održana na katu SC-a. Opet kame-re, opet novinari, opet pitanja...

Stoga ne treba biti previše mudar da bi se zaključilo kako je interes javnosti za novoizabranog rektora i njegov program ogroman, pa je jedini logičan slijed i bio da s prof. Lakušićem porazgovaramo i za Universitas. Iako mu mandat

počinje tek 1. listopada.

Našli smo se, a gdje drugdje, negu u dvorištu Sveučilišta gdje smo u sjeni stoljetnih platana i Meštrovićeve "Povijesti Hrvata" porazgovarali o njegovim prvim koracima, ekipi kojom se misli okružiti. Kao i bolnim pitanjima hrvatske svakodnevice, kao što su obnova nakon potresa i financiranje visokog školstva i znanosti.

Lakušić je nakon pobjede izjavio kako je ona bila priželjkivana, ali i očekivana. Zanimalo nas je što je točno s time mislio? Jesu li povratne informacije tijekom kampanje bile baš toliko dobre?

- U akademskoj zajednici ili konkretno na Sveučilištu u Zagrebu ne može se reći da imamo kampanju, nego akademsku slobodu i izmjenu različitih mišljenja i argumenata. To je

jedna od naših najvećih snaga Sveučilišta u Zagrebu i doprinosa društvenoj zajednici u cjelini. Povratne informacije tijekom kampanje bile su usmjerene prema dobivanju konsenzualnih smjernica i kritički su promišljale mjere unaprijeđena i poboljšanja visokoobrazovnoga sustava u cjelini. Kada se sustavno, s velikim žarom te snažnim timom radi na izradi programa za vođenje najsloženijeg sustava u Republici Hrvatskoj, kao što je Sveučilište u Zagrebu, tada se to osjeti i prepoznaje te ovdje koristim priliku da još jednom svim kolegicama i kolegama kažem veliko hvala na podršci.

Ipak, jeste li očekivali baš tako uvjerljivu pobjedu u drugome krugu?

- Osobita je čast biti kandidat s istaknutim kolegama

Sveučilišta u Zagrebu. To je i velika obveza, a izborni rezultat ukazuje na odgovornost. Ostvareni rezultat je vjetar u leđa za daljnji rad u smjeru prema dobro isplaniranom i zacrtanom cilju za boljitak Sveučilišta. Programom, koji je dobio veliku podršku, definiran je novi smjer Sveučilišta u Zagrebu i definiran je jasan zaokret i očekivanja. Student mora biti u središtu visokoobrazovnoga sustava podupiran znanostu, a kasnije u funkciji gospodarstva, kulture i društvene zajednice u cjelini.

Koje ljude možemo očekivati u vašem prorektorskom timu?

- Prorektorski tim mora se sastojati od stručnjaka dokazanih u svim segmentima rada akademske zajednice

po općeprihvaćenim i mjerljivim međunarodnim standardima. Ovdje nema mjesta za improvizaciju. Važno je usmjeriti sve snage prema cilju i svrsi njegova ostvarenja. Tim prorektora bit će prvotno predstavljen senatu Sveučilišta u Zagrebu.

Postati pouzdan partner gospodarstvu

Više ste puta naglasili, i u kampanji i u prvim izjavama nakon pobjede, da Sveučilište u Zagrebu mora biti vidljiviji sudionik svih važnih društvenih i gospodarskih kretanja, da ga se mora čuti i uvažavati ako želimo da naše društvo i gospodarstvo napreduje. Kako to mislite postići?

- Moj program promišlja Sveučilište u Zagrebu kao me-

đunarodno prepoznatljivu, stožernu akademsku i istraživačku instituciju Republike Hrvatske sposobnu pomicati granice znanja i stvaranja novih vrijednosti na lokalnoj, regionalnoj i globalnoj razini. Definirani su ciljevi, mjere, horizontalni principi i način upravljanja. Upravo ostvarenje istih značit će povećanje vidljivosti i utjecajnosti Sveučilišta ne samo na društvena i gospodarska kretanja nego i na percepciju realiziranosti građana životom u Republici Hrvatskoj.

Najavili ste i osnivanje sveučilišnog savjeta za gospodarstvo. Koja bi točno bila njegova uloga?

- Uloga savjeta za gospodarstvo je premošćenje rekao bih virtualnih prepreka između akademske zajednice i suradnje s gospodarstvom, a u funkciji rasta BDP-a. Sveučilište u Zagrebu mora zauzeti položaj aktivnog sukreatora sutrašnjice Republike Hrvatske jer jedino otvoreno i umreženo Sveučilište je jamac gospodarskog razvoja i kvalitete života. Postoji veliki prostor i neiskorišteni kapital intelektualnoga vlasništva koji bi pretvaranjem u konkretne inovacije i inovativne proizvode trebao trasirati razvojni put u narednom razdoblju. Gospodarski savjet vidim kao savjetodavno tijelo, naravno na volonterskoj osnovi, a Sveučilište mora postati vjerran i pouzdan partner gospodarstvu i okruženju u kojem djeluje. Treba graditi čvrstu vezu s gospodarstvom jer nema jakog gospodarstva bez jakog sveučilišta ali ni jakog sveučilišta bez potpore gospodarstva. Kroz međusobnu suradnju dobivaju se ideje za istraživanja, koja kasnije urode novom tehnologijom ili za-

U HRVATSKOM PROIZVODU UTKANA JE STOPOSTOTNA SATNICA HRVATSKOG RADNIKA

Imate li osjećaj da se hrvatska pamet više cijeni u inozemstvu nego ovdje, kod kuće?

Nekada je kod kuće prepoznatljivost rezultata istraživanja te novog proizvoda i nove tehnologije puno sporija u odnosu na inozemstvo. Često je i primjena novog proizvoda na projektima u Hrvatskoj kompliciranija nego u inozemstvu. Također se događa i da znanstveni projekti koji se kandidiraju na raspisane natječe, bolje prođu na međunarodnim natjecanjima nego na domaćim. U Hrvatskoj moramo shvatiti da je hrvatski proizvod koji je razvijen u suradnji akademske zajednice i gospodarstva onaj na kome se treba bazirati razvoj i velike investicije. U hrvatskom proizvodu utkana je stopostotna satnica hrvatskog radnika. Vjerujem da ovdje ima prostora za unapređenje te da će se shvatiti da se visokovrijedni proizvodi i tehnologije mogu razviti i u Hrvatskoj. U nekim područjima je to uspjelo, u nekima treba još dodatno raditi da se navedeno ostvari. Sve izrečeno povezujem i sa svojim inovativnim proizvodima koji su više puta prvo bili prepoznati i nagrađeni u inozemstvu, a tek onda u Hrvatskoj.

“

Povijest je učiteljica života. Pred nama je zajednička budućnost napretka. To je imperativ koji se mora dogoditi, jer alternativa će biti neoprostiva

“

Meni je iskreno žao da prvi prijedlog Zakona o obnovi koji se priređivao u travnju 2020. godine, koji je predviđao i skraćene postupke javne nabave, nije uz neke manje modifikacije zaživio i bio prihvaćen

BRANKO NAD

nimljivim proizvodom, a to sve dovodi do podizanja konkurentnosti i prepoznatljivosti kako gospodarstva tako i sveučilišta.

Zbog čega je vlast, a posebice obrazovna, iz resornoga ministarstva, često u reforme i promjene kretala bez traženja konzultacija, savjeta i ekspertiza najvećeg i najstarijeg hrvatskog sveučilišta?

-Povijest je učiteljica života. Pred nama je zajednička budućnost napretka. To je imperativ koji se mora dogoditi, jer alternativa će biti neoprostiva. Uvjeran sam da sinergijom možemo postići ne samo unapređenje zakonskog okvira, određenih reformi i promjena, već i značajni napredak u svim segmentima djelovanja visokoobrazovnog sustava.

Financiranje znanosti i odlazak mladih

Kad smo već kod MZO-a, zbog čega sve naše obrazovno-znanstvene reforme kreću uvijek ispočetka, uvijek od nule, s imenovanjem svakog novog ministra?

-Sveučilište se ne treba baviti politikom, te je stoga ovo pitanje namijenjeno Vladi. Sveučilište je pozvano izražavati svoje akademske slobode unutar ustavom opisanoga okvira. Svako miješanje Sveučilišta u političke tokove smatrao bih kontraproduktivnim.

Kako komentirate Nacrt Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti?

-Uz dužno poštovanje kao izabrani, a ne aktualni rektor prvenstvo odgovora na ovo pitanje ću prepustiti aktualnoj upravi Sveučilišta u Zagrebu. U danima koji slijede očekujem da će Senat Sveučilište u Zagrebu provesti detaljniju raspravu o svim točkama zakona u kojoj ću i ja sudjelovati kao dekan Građevinskog fakulteta. Na sjednici Vijeća tehničkog područja koja je održana 7. ožujka 2022. godine predložio sam da se osnuje Povjerenstvo iz redova članova tehničkog područja, prijedlog je usvojen, a zadatak Povjerenstva je prikupiti sve osvrte na Zakon članova Vijeća tehničkog područja te ih sistematizirati i pripremiti za konstruktivnu raspravu sljedeći tjedan. Nakon usklađenih prijedloga, isti će se uputiti na Senat s ciljem unapre-

đenje Zakona.

Financiranje sveučilišta, visokog obrazovanja i znanosti u Hrvatskoj bolna je tema već godinama. Očekujete li pozitivne pomake u skorijoj budućnosti i što uopće vi kao novi rektor možete učiniti da se, recimo, iz državnog proračuna počne izdvajati više za znanost i visoko obrazovanje?

-Državni proračun Republike Hrvatske direktno odobrava Sabor. Zahtjev za povećanjem izdvajanja za znanost i visoko obrazovanje mora biti argumentiran i mjerljiv, a onda mislim da je i ostvariv.

Odlazak mladih iz Hrvatske također je tema koja nagrizala naše društvo i povećava crnu demografsku statistiku. Može li i kako Hrvatska zadržati u domovini mlade stručnjake, znanstvenike? Mnogi od onih koji odlaze ističu da nije sve u novcu, već da odlaze zbog negativne i koruptivne klime u nas...

-Ako na negativne pojave u društvu odgovaramo negativnim protumjerama osiguravamo kontinuiranu depresiju i neuspjeh. Ustrajno nastojanje, zalaganje i rad uz beskompromisni odmak od svih nega-

tivnih pojava ili odgovora na iste, put je koji jamči sretniju budućnost. Odgovornost akademske zajednice je da ukazuje na promjene koje se moraju provoditi te da unosi u društvo prijedloge za određene promjene koje će promicati dostojanstvo čovjeka, a sve na dobrobit društva u cjelini. U mom programu za rektora istaknuto je da su studenti nositelji sutrašnjice Hrvatske, a znanja i vještine koje dobivaju moraju ih učiniti spremnima za tržišta rada i razvoja. Mi se moramo pobrinuti da im osiguramo mogućnost da nakon završenih fakulteta i akademija pronađu posao u Hrvatskoj i na taj način će društvo biti otporno u budućnosti.

Zašto kasni obnova Banovine?

Dekan ste Građevinskog fakulteta, vaši su stručnjaci od prvog dana potresa bili na terenu, organizirali ste brojna savjetovanja... Je li vas država dovoljno slušala? Zašto ta toliko priželjkivana obnova, i Banovine i Zagreba, ide toliko sporo?

-Iza Građevinskoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i ostalih građevinskih fakul-

teta u Hrvatskoj te ostalih srodnih fakulteta stoji veliki odrađen posao u pravilu volonterski. Stoga želim još jednom zahvaliti svim kolegicama i kolega na nemjerljivom doprinosu kojeg su dali u 2020. i 2021. godini. Građevinski fakultet Sveučilišta u Zagrebu veliku pomoć pružio je Vladi Republike Hrvatske, u vrijeme intenzivne izgradnje autocesta, u vrijeme obnove države nakon Domovinskog rata, a posebice tijekom 2020. i 2021. nakon potresa u Zagrebu i Petrinji. To smo smatrali našom obvezom, jer akademska zajednica ne smije biti neiskorišten kapital. S našim znanjima postizani su bolji rezultati, a kod realizacije projekata, s našom pomoći može se postići veća učinkovitost. Kako ubrzati obnovu nakon potresa je danas najčešće pitanje koje se postavlja u Hrvatskoj. Meni je iskreno žao da prvi prijedlog Zakona o obnovi koji se priređivao u travnju 2020. godine, koji je predviđao i skraćene postupke javne nabave, nije uz neke manje modifikacije zaživio i bio prihvaćen. Kasnije je dobiven Zakon koji je kretao od činjenice kao da imamo srednju dokumentaciju o vlasništvu kako to imaju razvijene zemlje. Također, stambeni fond je bio neodržavan i zbog toga je bila želja države stvoriti takvu vrstu obnove kako bi se zgrade javne namjene cjelovito obnovile i bile otporne za budućnost. Kod obnove Banovine, smatram da se je za ruralna područja moralo naći rješenje tipskih zamjenskih kuća još u svibnju 2021., a sve s ciljem da se do godišnjice potresa 28. i 29. prosinca 2021. izgradi određeni broj zamjenskih kuća. No, i tu su vlasnička pitanja dijelom postala jedno od usporavajućih faktora. Kod obnove Zagreba i Banovine, veći dio projektno-tehničke dokumentacije su izradili hrvatski inženjeri, no najviše me brine, koje tvrtke i koji radnici će sudjelovati u realizaciji obnove potresom stradalih građevina. Tu moramo imati mudrosti u vođenju vrlo složenog procesa obnove. Vjerujem da će novi ministar prostornoga uređenja, graditeljstva i državne imovine ustrajno i sa žarom raditi na ubrzanju procesa obnove.

BRANKO NAD

UKAZIVATI NA KAPITAL KOJI POSJEDUJE SVEUČILIŠTE

Zna li hrvatska javnost dovoljno o uspjesima naših studenata, vrhunskih profesora, hvaljenim međunarodnim projektima u kojima sudjeluju naše sastavnice?

Mislim da hrvatske javnost ne zna dovoljno o akademskim uspjesima, ali to nikako nije usmjereno na medije koji prate našu aktivnost, nego je prostor za poboljšanje našega rada. Dana 8. veljače 2022. promovirana je knjiga INOVACIJE Sveučilišta u Zagrebu, koja je pripremljena od strane Povjerenstva za inovacije i transfer tehnologije Sveučilišta u Zagrebu. Knjiga objedinjuje prikaze inovativnih rješenja, projekata i patenata sastavnica, tj. istraživačkih timova Sveučilišta u Zagrebu, koji su predstavljani i nagrađeni na sajmovima inovacija, a većina njih je izrađena u suradnji s gospodarstvom. Objavljenom knjigom predstavljen je inovacijski potencijal sastavnica Sveučilišta u Zagrebu i omogućuje upoznavanje znanstvene i stručne javnosti te gospodarskih subjekata s istraživačkim i stručnim radom Sveučilišta u Zagrebu. No, da li je ovakvo djelo pobudilo javnost, da li je sveučilište uložilo dovoljno napora da se predstavi ovo djelo i na taj način skrene pozornost na inovacijski potencijal Sveučilišta? Smatram da se na ovom području treba još raditi i ukazivati na kapital koji posjeduje Sveučilište. Sveučilište u Zagrebu mora zauzeti položaj aktivnog sukreatora sutrašnjice Republike Hrvatske, jer jedino na taj način može pomagati u svim aspektima društvenog razvoja i društvene održivosti.

Na tome tragu, kakvo je vaše mišljenje pa i očekivanje od sveučilišnih novina Universitas i Universitas portala?

Sveučilišne novine Universitas svakako su jedan od poluga za predstavljanje Sveučilišta i njegovih sastavnica. U proteklom razdoblju imam samo pozitivna iskustva u radu s novinama Universitas i s Universitas portala, koji je digitalna nadogradnja i gdje se na još brži način prenose informacije o vrijednim uspjesima kolegica i kolega sa Sveučilišta. Treba koristiti sve resurse s kojim raspolaže Sveučilište i njegove sastavnice kako bi se predstavile aktivnosti sveučilišta na nastavnom, znanstvenom i stručnom polju, a posebice u pogledu međunarodne suradnje.

MINISTARSTVO O CILJEVIMA KOJE ŽELI POSTIĆI KLJUČNIM PROPISOM ZA ZNANOST I VISOKO OBRAZOVANJE

PIŠE
DIANA BARBARIĆ

Što nam donosi dugo najavljivani novi Zakon o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti? Ministar znanosti i obrazovanja prof. dr. sc. **Radovan Fuchs** predstavio je tekst Nacrta prijedloga Zakona na nedavno održanoj sjednici Rektorskog zbora.

Kako doznajemo iz Ministarstva znanosti i obrazovanja, riječ je o prvom predstavljanju Nacrta zakonskog teksta pred zainteresiranom javnosti, odnosno čelnicima svih devet javnih sveučilišta u Hrvatskoj, kao i pridruženim članovima Rektorskog zbora.

S rektorima je, navode u MZO-u, postignut zaključak da će se osigurati razdoblje do 18. ožujka kako bi senati svih hrvatskih sveučilišta analizirali i raspravili predloženi Nacrt. Nadalje, rektori su izvješteni da će se tekst Nacrta zakona pripremiti za javno savjetovanje nakon 18. ožujka koje će trajati 30 dana.

Novi zakon propisat će pravni i financijski okvir za organizacijsku i funkcionalnu reformu javnih sveučilišta i javnih znanstvenih instituta, dijalog o institucijskim ciljevima te financiranje temeljeno na rezultatima. Prijedlog rješenja koje je izradilo Ministarstvo obuhvaća novi model financiranja kroz primjenu cjelovitih programskih ugovora, koji obuhvaća osnovnu, razvojnu i izvedbenu ili takozvanu varijabilnu

Novi zakon propisat će okvir za reformu javnih sveučilišta i znanstvenih instituta

U MZO-u tvrde da je Nacrt prijedloga Zakona usmjeren na poboljšanje strukture sustava upravljanja i financiranja u području visokog obrazovanja i znanosti kako bi se omogućilo da znanstveno-istraživački i obrazovni sektor postanu učinkovitiji i kompetitivniji u europskom kontekstu

komponentu proračuna javnih visokih učilišta i javnih znanstvenih instituta.

U Ministarstvu su uvjereni kako će novi model financiranja kroz primjenu cjelovitih programskih ugovora unaprijediti nadzor i praćenje namjenskog i svrsishodnog trošenja financijskih sredstava na javnim sveučilištima. Tvrde da je Nacrt prijedloga Zakona usmjeren, prije svega, na poboljšanje strukture sustava upravljanja i financiranja u području visokog obrazovanja i znanosti kako bi se omogućilo da znanstveno-istraživački i obrazovni sektor postanu učinkovitiji, funkcionalniji u odnosu na potrebe društva i gospodarstva, a osobito kompetitivniji u europskom kontekstu.

– Pritom valja istaknuti da su programski ugovori, kao suvremeni model financiranja rada ustanova u području visokog obrazovanja i znanosti, efikasno sredstvo i najizravniji mehanizam za ostvarenje navedenih ciljeva – ističu u odgovoru koji su nam poslali.

Nadalje, uvodi se nadzorno tijelo, Sveučilišno vijeće, koje će nadzirati zakonitost i statutarost djelovanja sve-

SVEUČILIŠTE U SPLITU Rektorski kolegij

U Vijećnici Senata Sveučilišta u Splitu "Don Frane Bulić" održana je sjednica Rektorskog kolegija u širem sastavu i ministra znanosti i obrazovanja prof. dr. sc. Radovana Fuchsa te državnog tajnika u Ministarstvu znanosti i obrazovanja Ivice Šuška. Tema sjednice bio je nacrt Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti. Interes za sjednicu bio je velik, a nakon prezentacije iznesena su mišljenja i konstruktivne primjedbe koje su sažete u 11 točaka.

UNIST.HR

učilišta, sveučilišnih tijela, ali i svih njegovih sastavnica, kao i namjensko trošenje sredstava državnog proračuna. U planu je i da Agencija za znanost i visoko obrazovanje počne analizirati te vrednovati studijske programe koji nemaju stalno zaposlene sveučilišne nastavnike, a koji izvode pojedine studijske programe. Propisat će se i obveza neovisnog vanjskog vrednovanja studijskih programa, ali i samih visokih učilišta. Komplementaran okvir za podizanje kvalitete je, uz novi Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, i budući Zakon o osigurava-

nju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju, na kojem se također intenzivno radi. Kako bilo, ovo je tek prijedlog Zakona, a kako će on u konačnici izgledati, doznat ćemo uskoro.

Ministar znanosti i obrazovanja prof. dr. sc. Radovan Fuchs predstavio je tekst Nacrta prijedloga Zakona Rektorskog zbora

DAVOR PONGRAČIĆ/CROPIX

“

Riječ je o prvom predstavljanju Nacrta zakonskog teksta pred zainteresiranom javnosti, odnosno čelnicima svih devet javnih sveučilišta u Hrvatskoj, kao i pridruženim članovima Rektorskog zbora

IZVANREDNA SJEDNICA

Senat Sveučilišta u Zagrebu odbacio Nacrt Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti

Senat Sveučilišta u Zagrebu, na izvanrednoj sjednici održanoj 22. ožujka 2022., raspravljao je o dvama nacrtima zakona koji se odnose na reformu sustava znanosti i visokoga obrazovanja

Senat je donesenim zaključcima u cijelosti odbacio Nacrt Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti, koji je izradilo Ministarstvo znanosti i obrazovanja, dok je Nacrt zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, koji je izradilo Povjerenstvo Nacionalnoga vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj, prihvatio kao polazišnu podlogu za raspravu o cjelovitoj reformi sustava znanosti i visokog obrazovanja.

Izvanrednoj sjednici Senata prethodila je dvotjedna javna rasprava na sastavnicama Sveučilišta, u sklopu koje su svoje primjedbe, komentare i sugestije posebnom sveučilišnom povjerenstvu dostavile 24 sastavnice Sveučilišta, kao i više vijeća područja. Okvir za javnu raspravu na Sveučilištu u Zagrebu bio je postavljen šire od rasprave o nacrtu zakona koji je ponudilo Ministarstvo znanosti i obrazovanja, tako da se odnosio na cjelovitu reformu sustava znanosti i visokoga obrazovanja, što je bilo obrazloženo u pozivu na javnu raspravu koju je rektor uputio čelnicima sastavnica Sveučilišta:

”S obzirom na činjenicu da je problematika znanstvene djelatnosti i visokoga obrazovanja, osim u temeljnom Zakonu, regulirana dijelom ili u cijelosti u čak 15 drugih zakona, jasno je da se o Nacrtu zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju ne može raspravljati izolirano, ne uzimajući u obzir cjelinu zakonske regulative za to područje. Takav cjeloviti pristup primijenjen je u paralelnoj zakonskoj inicijativi Nacionalnoga vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj. Nacionalno vijeće imenovalo je 21. prosinca 2020. godine Povjerenstvo za zakonske akte koji uređuju sustav znanosti i visokoga obrazovanja. Povjerenstvo je imenovano u reprezentativnom sastavu u koji su ušli predstavnici svih sveučilišta i više znanstvenih instituta. Nakon devetomjesečnog rada Povjerenstvo je završilo rad te je 14. listopada 2021. Nacionalnom vijeću uputilo Nacrt prijedloga Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju. Posebna vrijednost ovoga zakonskoga nacrtu sastoji se u cjelovitom pristupu, kojim je zakonsko uređenje područja znanosti i visokoga obrazovanja sagledano u cjelini i u rela-

ciji prema zakonskim rješenjima u drugim zakonima.”

Rasprava na Sveučilištu obuhvatila je i naknadnu inicijativu kojom je Ministarstvo znanosti i obrazovanja zatražilo od Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj da do kraja trećega kvartala donese novi Pravilnik o izboru u znanstvena zvanja. Senat je donesenim zaključcima taj zahtjev Ministarstva odbacio kao besmislen u kontekstu odredbi Nacrta zakona, koji je izradilo isto to Ministarstvo i kojim je predviđeno ukidanje znanstvenih i znanstveno-nastavnih zvanja.

Posebnom točkom zaključaka Senat je odbio isforsiranje reformske zahvate u sustav znanosti i visokoga obrazovanja na temelju neverificiranih ciljeva i pod pritiskom dodjeljivanja europskih sredstava, što je okarakterizirano kao financijska ucjena i udar na profesionalno dostojanstvo djelatnika u sustavu, te kao poništavanje autonomije i donošenja meritornih strateških odluka unutar sustava znanosti i visokoga obrazovanja.

Nacrt prijedloga Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti koji je izradilo Ministarstvo znanosti i obrazovanja odbacuje se u cijelosti zbog:

- netransparentnog postupka izrade,
- nesuglasnosti s Poslovnikom Hrvatskog sabora (čl. 174.) i Poslovníkom Vlade Republike Hrvatske (čl. 29. st. 3. i 4.), jer mu nedostaju procesne pretpostavke za donošenje zakona: 1. ustavna osnova donošenja zakona, 2. ocjena stanja i osnovna pitanja koja se trebaju urediti zakonom te utvrđenje posljedica koje će donošenjem zakona proistići, 3. ocjena i izvori potrebnih sredstava za provođenje zakona i 4. obrazloženje predloženoga teksta zakona,
- narušavanja ustavne vrijednosti autonomije sveučilišta kao i drugih ustavnih vrijednosti (sastavom sveučilišnog vijeća osigurana je prevlast političkih struktura, a njegovim širokim ovlastima omogućen je upravljački utjecaj na sveučilišni život),
- isključivanja “akademske slobode, akademske samouprave i autonomije sveučilišta” te “poštivanja i afirmacije ljudskih prava” (citati iz važećeg Zakona) iz kruga temeljnih načela visokog obrazovanja,

Izvanredna sjednica Senata

Rektor Damir Boras

Ivo Džinić, dekan Fakulteta hrvatskih studija

Ivan-Pavao Boras, predsjednik Studentskog Zbora Sveučilišta u Zagrebu

Zgrada Rektorata

- izravnog uplitanja Ministarstva u poslove akademske samouprave (predviđeno je da ministar donosi pravilnik o prijevremenom napredovanju, st. 12. čl. 43., a također i pravilnik o kriterijima raspolaganja vlastitim prihodima javnog visokog učilišta, odnosno javnog znanstvenog instituta, st. 2. čl. 97.) i izvorne ovlasti sveučilišne autonomije (u čl. 6 predviđeno je da ministarstvo može izvan sveučilišta osnovati javni fakultet ili umjetničku akademiju),

- obezvrjeđivanja uloge i statusa senata kojemu su oduzete brojne ovlasti koje su sadržane u važećim propisima (odlučivanje o uvjetima studiranja i studentskom standardu, o koordiniranju međunarodne suradnje, o izdavačkoj djelatnosti, potvrđivanje izbora dekana fakulteta i umjetničkih akademija itd.),

- obezvrjeđivanja uloge i statusa Rektorskog zbora u čiji sastav ulaze rektori svih sveučilišta, a ne samo rektori javnih sveučilišta kako je propisano važećim Zakonom,

- deklasiranja uloge i statusa Nacionalnog vijeća za znanost, visoko obrazovanje i tehnološki razvoj koje je od “najvišeg stručnog tijela koje se brine za razvitak i kvalitetu cjelokupne znanstvene djelatnosti i sustava znanosti, visokog obrazovanja i tehnološkog razvoja u Republici Hrvatskoj” (čl. 6. važećeg Zakona) svedeno na manipulativni upravljački instrument izvršne vlasti; predviđeno je ne samo da Ministarstvo preuzme od AZVO-a administrativne i stručne poslove za Nacionalno vijeće nego i da, umjesto nadležnog saborskog odbora, utvrđuje kandidate za članove Nacionalnog vijeća; preko Nacionalnog vijeća Ministarstvo bi ostvarilo kontrolu i nad matičnim odborima koje imenuje Nacionalno vijeće, dok se predviđenim ukidanjem područnih znanstvenih vijeća Nacionalnom vijeću oduzimaju osnovne stručne kompetencije,

- srozavanja profesionalnog dostojanstva zaposlenika u znanstvenim i znanstveno-nastavnim zvanjima (ukidanje znanstvenih i znanstveno-nastavnih zvanja, ukidanje slobodne studijske godine za osobe na znanstveno-nastavnim mjestima nižim od mjesta redovitog profesora kojima je taj institut najpotrebniji, ukidanje kraćih ili duljih izbivanja radi znanstvenog, umjetničkog ili

stručnog usavršavanja itd.),

- nerazumijevanja biomedicinskog područja, koje prednjači udjelom u ukupnoj znanstvenoj produkciji, izostanka regulacije ili nedorađenih odredbi koje se odnose na specifičnosti tog područja (kumulativni radni odnosi, izvođenje kliničke nastave, nastavne baze, sveučilišne bolnice, inozemna nastava, kadrovski deficit itd.)

- nerazumijevanja visokoškolskog umjetničkog obrazovanja, derogiranja svih dosadašnjih postignuća u uređenju visokoškolskog umjetničkog područja, podržavanja neravnopravnog tretmana nastavnika u umjetničko-nastavnim i znanstveno-nastavnim zvanjima (radnim mjestima), nevažavanja specifičnosti obrazovnog procesa u umjetničkom području (pojedinačni, mentorski rad, visok udio vanjske suradnje itd.),

- neodgovornog ukidanja znanstvenih centara izvrsnosti koji su u važećem Zakonu definirani kao “znanstvena organizacija ili skupina znanstvenika koja po originalnosti, značenju i aktualnosti rezultata svoga znanstvenog rada ide u red najkvalitetnijih organizacija ili skupina u svijetu unutar svoje znanstvene discipline” (čl. 29),

- ignoriranja potrebe za znanstvenim radnim mjestima u laboratorijima, istraživačkim jedinicama i centrima izvrsnosti na fakultetima, što je naglašeno važno za tehničko i prirodoslovno područje,

- uništavanja same ideje programskog ugovaranja uvođenjem penalizacije kao sredstva prisile nad drugom stranom ugovornog odnosa, čime se pregovaranje pretvara u diktat,

- izostavljanja istraživačkih i obrazovnih infrastruktura kao njihova povezivanja s međunarodnim infrastrukturama iz zakonske regulacije te nejasnog tretiranja e-infrastrukture,

- nekonzistentnog i pogrešnog tretiranja informacijskih sustava u znanosti i visokom obrazovanju,

- niza nepromišljenih i neprovedivih zakonskih rješenja,

- izostanka nužnih obrazloženja, posebice za radikalne zahvate u postojećem sustavu znanosti i visokog obrazovanja (dokument koji je trebao sadržavati obrazloženja i koji je neslužbenim putem dospio u javnost u punoj je diskrepanciji s tekstom Nacrta prijedloga Zakona).

TRIBINA CENTRA ZA DEMOKRACIJU I PRAVO MIKO TRIPALO

Autonomija sveučilišta i znanstvenih istraživanja

Na tribini u auli Sveučilišta u Zagrebu sudjelovali su prof. dr. sc. Ivo Družić, prof. dr. sc. Ivo Josipović, akademik Ivica Kostović i prof. dr. sc. Gvozden Flego

Piše PETAR BILOBRK

Organizaciji Centra za demokraciju i pravo Miko Tripalo, u auli Sveučilišta u Zagrebu održana je javna tribina “Autonomija sveučilišta i znanstvenih istraživanja”. Tribinu i raspravu moderirao je prof. Gvozden Flego, urednik redakcije tribina Centra Miko Tripalo. Na tribini su sudjelovali: prof. Ivo Družić, prof. Ivo Josipović, akademik Ivica Kostović i prof. Gvozden Flego. Nakon uvodnih predavanja razvila se kvalitetna rasprava. Iako naslov teme tribine sugerira da će biti riječi o autonomiji sveučilišta i znanstvenim istraživanjima, uvodnim izlaganjima dominirao je govor o Nacrtu Zakona o visokom obrazovanju i znanstvenoj djelatnosti, koji je izradilo Ministarstvo znanosti i obrazovanja, i o autonomiji sveučilišta. Ova je tema sveprisutna u znanstvenoj i akademskoj javnosti, a koliko je važna, govori i činjenica da se o Nacrtu Zakona raspravljalo na svim razinama visokog obrazovanja. Naše najveće i najstarije sveučilište, ono Zagrebačko, u cijelosti je odbacilo Nacrt Zakona na izvanrednoj sjednici Senata.

Teme o kojima je govorio prof. Družić podijeljene su na: povratka autonomije, odgovornost, prevođenje odgovornosti u autonomiju, kontra-reforma, (samo)odgovornost – reformsko “zalazište”. Govoreći o prevođenju odgovornosti u autonomiju, posebno se dotaknuo granice autonomije, “Međe” društvene odgovornosti i državne kontrole” i “vrata” sveučilišne autonomije. “Međe” društvene odgovornosti sažete su u osam točaka koje govore o plaćama, financijama, upravnom nadzoru, državnoj reviziji, znanstvenom napredovanju, istraživanju, kvaliteti i savjetu sveučilišta, za koji smatra da bi se funkcije i sastav trebalo reformski dopuniti na sljedeći način:

1. to je mješovito tijelo većinskih predstavnika državnih organa i gospodarstva te manjinskih sveučilišnih djelatnika
2. utvrđuje društvene i dugoročne potrebe tržišta rada
3. odobrava zapošljavanje novih sveučilišnih programa ukidanjem starih
4. može staviti na dnevni red Senata određene točke, može u upravnom postupku osporava-

prof. Ivo Josipović

DAMJAN TADIĆ/CROPIX

ti neke odluke, ali ih ne može mijenjati.

U nastavku prof. Družić tvrdi da sveobuhvatna državna i društvena, ovdje nadopunjena, kontrola staje na vratima sveučilišne autonomije, odnosno prava na slobodnu potragu za znanstvenom istinom u skladu s etničkim normama civiliziranog društva, prava na utvrđivanje kapaciteta upisnih kvota i upisa, prava na programiranje i realiziranje više od visokoškolskog poučavanja, utvrđivanja uvjeta za sveučilišna zvanja, prava na utvrđivanje kriterija zapošljavanja suradnika i nastavnika, prava slobodnog samostalnog biranja svih tijela i čelnika, kao i odlučivanja i upravljanja sveučilišta.

Smatra da tek kad se promotri cjelina tri ministrove zakonske inicijative, može se “shvatiti u kojoj se mjeri reforma reducira na sveopću državnu kontrolu, kasapeći i upravljačke autonomije.” S obzirom

na ovlasti Sveučilišnog vijeća, proizlazi da je ministar taj koji odlučuje kada i za koga ima ili nema sredstava, ustvari, tko će i kada napredovati, a tko neće. Sveučilišta su u potpunosti isključena iz procesa.

Nakon profesora Družića riječ je preuzeo akademik Kostović, koji je bio član radne skupine Sveučilišta koja je izradila Prijedlog zakona.

Akademik Kostović istaknuo je da je bio član Nacionalnog vijeća koje je vodio profesor Družić, uz šest vrsnih pravnika i predstavnika svih sveučilišta. Nacionalno vijeće nije imalo mandat izrade zakona, ali su ga izradili uočivši da nije moguće provoditi reformu a da se ne vidi cjeloviti paket zakona. U Prijedlogu zakona Vijeće je donijelo načela među kojima je bila autonomija sveučilišta. U tim se načelima navodi da se autonomija sastoji od organizacijske autonomije, gdje je važno biranje čelnika, zatim od financijske autonomije, ko-

Prof. Gvozden Flego

CROPIX

Prof. Ivica Kostović, prof. Gvozden Flego i prof. Ivo Josipović

ja može odrediti cijenu troškova studija i sl., te od toga da autonomno može zapošljavati profesore i svoje suradnike. U nastavku akademik Kostović navodi: “Kako možemo sad raspravljati o novom Zakonu o znanosti, a ne vidimo Zakon o kvaliteti, gdje je akreditacija, kako se osnivaju sveučilišta?” Nadalje, ističe grešku u koracima Ministarstva što nije dalo cijeli paket reformskih zakona na stol da se istodobno raspravlja o njima, kad već nije prihvaćen prijedlog radne skupine da se prvo donese jedan cjeloviti zakon, a da se onda razrađuju reformski koraci pojedinačno.

Važno je u zakonskim okvirima i u skladu s Ustavom jamčiti autonomiju istraživača, znanstvenika, profesora, ali i fakulteta, u konačnici i sveučilišta. Akademik Kostović, pozivajući se na svoje prethodno ministarsko iskustvo, rekao je da je jedina želja svakog ministra i svake vlade da sveučilište podvrgne kontroli. “To i proizlazi iz njihova mozga, jer se u njihovu mozgu taj socijalni kognitivni i emocionalni sustav fokusiraju na to.” Istaknuo je i opasnost koja vreb iz nove verzije zakona, a tiče se biranja čelnika sveučilišta, što je jedan od temelja autonomije. Naime, Vlada bi mogla preko svojeg upravnog vijeća odrediti tko će biti na čelu sveučilišta tako da jednostavno kažu: “Ne priznajemo rektora.”

Prof. Josipović, sagledavajući što se prelama kroz taj pojam autonomije, krenuo je od Ustava Republike Hrvatske, točnije od članka 67. Ustava Republike Hrvatske, koji lapidarno određuje što je to autonomija, i to samo sveučilišta, a ne drugih vrsta ustanova. Ustav jamči autonomiju i sveučilište samostalno odlučuje o svom skladu sa Zakonom. Što sad to znači “u skladu sa Zakonom”? O tom je pitanju bilo dosta rasprava i ustavnosudska praksa je bistrila priču kroz nekoliko zanimljivih predmeta. Kad gledamo što se to događalo u ustavnosudskoj praksi i što se zapravo događalo u priprema pojedinih zakona u kojima su se prelamali vrlo različiti interesi, onda treba reći da su dva fenomena vidljiva. Prvi je fenomen, ističe prof. Josipović, da se cijela priča o autonomiji često svodila na borbu različitih interesa u okviru akademske zajednice i u odnosu akademske zajednice prema drugima, dok je drugi onaj koji se često nalazi u hrvatskoj javnosti, a to je normativni optimizam. Govoreći o reformama, prof. Josipović navodi da sve reforme nisu donijele dobroga. Osvrnuo

se i, kad je riječ o autonomiji, na pripremu zakona iz 2010. Tada se javljalo pitanje hoće li će se ukidati pravna osobnost fakulteta. Država je, tvrdi prof. Josipović, u jednom trenutku bila jako zainteresirana za to da se ukine pravna osobnost fakulteta, čak je donesena zakonska odredba na tu temu. Nadalje, govorenjem o autonomiji ističe se i pitanje interesa. Posebno je istaknuo sukob privatnog i javnog, koji će u budućnosti biti veliki problem u profiliranju autonomije i odnosa države prema sveučilištima. Zašto će biti problem? “Ustavni sud rekao da je Sveučilište u pogledu svoje organizacije i vođenja djelatnosti autonomno, ali nije apsolutno autonomno jer postoji javni interes i kod svakog se ograničavanja autonomije – a gotovo svaki zakon jest po prirodi stvari određeno ograničavanje – mora voditi računa o tom balansu s jedne strane vrijednosti koju zovemo autonomija sveučilišta, a s druge strane o legitimnom interesu prvo osnivača.”

Autonomija kako to opisuju Ustav, Zakon i ustavnosudska praksa odnose se samo na sveučilište, potpuno drugi oblik autonomije koji se čak ne spominje u Ustavu, nije ustavna kategorija, a uživaju je veleučilišta i njihovi nastavnici. Isto je i s institutima.

Na kraju ističe kako je Ministarstvo tu da artikulira javni interes, zbog čega su i dobili mandat na izborima. “Ministarstvo mora biti svjesno svoje pozicije, i s jedne strane odgovornosti, a s druge strane granica i ograničenja, koje ima u obnašanju svoje važne zadaće. Najbolje bi bilo kad bismo došli do stanja u kojem akademska zajednica i državna vlast, mislim pri tome ovog trenutka na resorno ministarstvo, nisu neprijatelji, nego su partneri”, zaključio je prof. Josipović.

Govoreći o autonomiji, **prof. Flego** govorio je o dva elementa shvaćanja autonomije. Prvi je element onaj o zamisli autonomije sveučilišta onako kako je praćen unutar bolonjskog procesa, a drugo su zablude prijedloga zakona koji dolazi iz Ministarstva. Bolonjski proces praćen je redovitim dvogodišnjim i kasnije trogodišnjim ministarskim konferencijama koje su zadužene za obrazovanje, i te su ministarske konferencije redovito izdavale priopćenja.

O autonomiji sveučilišta prof. Flego podcrtava elemente koji se u literaturi o autonomiji sveučilišta često navode: autonomija sveučilišta nije ni apsolutna. “Nigdje nema apsolutne slobode, ali nije ni autentično, nije ni anarhično, nije ni parti-

kularnih interesa, nego dogovorno u smislu da konkretne elemente te autonomije treba stalno redefinirati i dogovarati s osnivačem sveučilišta. Ali ne s Vladom, nego sa Saborom.” Govoreći o Prijedlogu Zakona Ministarstva znanosti i obrazovanja, ističe nekoliko zabuda: u Odluci Europske komisije iz 2006. u 2. fusnoti kaže se: “pojam sveučilišta obuhvaća sve ustanove visokog obrazovanja, dakle ne samo sveučilišta nego i veleučilišta i visoke škole bez obzira na njihov naziv i položaj u zemljama članicama.”

U obrazloženju zakona, navodi prof. Flego, postoji poglavlje koje se zove “Učinci zakona”. “Ta deskripcija je meni podosta komična jer, po mojem razumijevanju, tri četvrtine očekivanja zakona je moguće provesti sadašnjim Zakonom, koji je, istina, iskasapljen i nekonzistentan svojim zakonodavnim promjenama.” U nastavku ističe da su mnogo važniji od zakona ljudi koji će taj zakon provoditi. Također, javlja se izrazito pragmatična bojazan da je ovaj zakon neprovediv, ako ga se donese, treba donijeti četrnaest uredbi. Uz uredbe treba ispregovarati i ugovarati devet programskih ugovora s javnim sveučilištima, s 25 instituta te s 80-ak fakulteta i Akademijom. Pri tome, prof. Flego postavlja pitanje: “Tko će to obavljati? Ljudi u Ministarstvu, od kojih, recimo, nijedan nije proveo niti jedan sat nastave za katedrom ili onaj koji nije sudjelovao ni u jednom znanstveno-istraživačkom projektu. A vode upravo te djelatnosti u Ministarstvu.” Uočava i to da će cijeli niz poslova morati obavljati saborski Odbor za obrazovanje znanosti i kulturu, kao radno tijelo osnivača. Saborski odbor, ističe prof. Flego, nije niti opremljen za tako složene poslove. A njegova je predsjednica, kako tvrdi, “nesposobna za taj posao”.

Sveučilišno vijeće jedno je od kontroverznih tijela koje uvodi novi zakon. “Članovi Vijeća neće biti niti iz područja znanosti niti iz područja visokog obrazovanja. Sada će osnivač moći imenovati koga god hoće u upravnom vijeću sveučilišta, koje ima strahovite ingerencije.” Na kraju prof. Flego zaključuje: “U svim institucijama gdje u upravnim tijelima većinu čine vanjski članovi, gdje izvršna vlast umjesto Sabora donosi meritorne odluke o sveučilištima, veleučilištima i javnim institucijama, u mom skromnom razumijevanju prava, narušena je Ustavom zajamčena autonomija sveučilišta i znanstvene djelatnosti. Autori zakona debelo su pobrkali.”

Tonka Dujmović i Martina Čagalj
VLADIMIR DUGANDŽIĆ / CROPIX

NAJBOLJI STUDENTI SVEUČILIŠNOG ODJELA ZA STUDIJE MORA SVEUČILIŠTA U SPLITU

More je jedno, treba ga čuvati, a to je lakše ako nas ima više

Osim obavezne prakse uvijek nam se pružala mogućnost volontiranja na znanstvenim projektima naših profesora, a već tada sam shvatila kako se želim baviti znanstvenim radom, kaže Martina

Piše **MILA PULJIZ**

Nastavljamo s predstavljanjem najboljih studenata Sveučilišta u Splitu. Oni su Tonka Dujmović, Martina Čagalj i Petar Crmarić, a dolaze sa Sveučilišnog odjela za studije mora. Tonka Dujmović završila je studij Međunarodnih odnosa u Zagrebu, nakon čega se zaljubila u Split te je sada na prvoj godini preddiplomskog studija Biologija i tehnologija mora. Martina Čagalj je magistra inženjerka Morskog ribarstva od 2016. godine, a trenutno je zaposlena kao doktorandica na H2020 PRIMA projektu BioProMedFood, financiranog od Europske unije.

U sklopu projekta istražujemo bioaktivne spojeve ekstrahirane iz morskih algi i nusproizvoda agro-prehrambene industrije kako bi produljili rok trajanja lako kvarljive hrane iz mediteranskog podneblja te poboljšali njezinu sigurnost, objasnila je Martina.

Petar Crmarić je sveučilišni prvostupnik inženjer Morskog ribarstva i student druge godine diplomskog studija, smjer Morsko ribarstvo.

Iako živim u Splitu, moji korijeni potiču s otoka Prvića i

Šolte, gdje provodim svaki slobodni trenutak. Odrastao sam na moru te od ranog djetinjstva zavolio sve što more pruža, pa se tako i odlučio baviti znanstvima mora kad odrastem. Time rečeno, Sveučilišni odjel za studije mora je bio moj prvi i jedini odabir, kazao je Petar, inače i član Podvodno Istraživačkog Kluba Sveučilišta u Splitu s ciljem promicanja, razvijanja i unaprjeđivanja ronjenja, kao i zaštita i očuvanje podvodne prirodne i kulturne baštine.

Veliki zaljubljenik u more je i Tonka.

Spočetkom pandemije uzela sam apsolutno godinu na prošlom fakultetu i dala si vremena da otkrijem što me zapravo zanima i čime se želim baviti u životu. Tako sam to prvo pandemijsko ljeto položila za ronjaca, kasnije za skipera c kategorije i shvatila da se definitivno želim baviti morem - kazala je Tonka, koja vodi i emisiju "Veliku s ladnim" na Radio Kampusu, ali je aktivna i u udruzi "Oceanus".

Trudim se biti što aktivniji član, tako da sam recimo u studenom sudjelovala u čišćenju ACI Split. Sudjelujem u raznim projektima i na taj način sam upoznala jako puno različitih ljudi i ostvarila sam razne kontakte, dodala je.

Studenti Odjela odraduju i praksu na brojnim lokacijama. Tomislav je praksu odradio na Institutu za oceanografiju i ribarstvo na istraživanju na tunama, a uz to sezonski radi kao nacionalni promatrač na tunolovu za gospodarske svrhe istog Instituta i MPS Uprave ribarstva. Obavezni praktični dio odradila je i Martina.

Naravno, praksa je uključena u program studija. Među-

Petar Crmarić: Sveučilišni odjel za studije mora jebio moj prvi i jedini odabir
JAKOV PRKIĆ/CROPIX

tim, osim obavezne prakse uvijek nam se pružala mogućnost volontiranja na znanstvenim projektima naših profesora pa sam tako volontirala na projektima Instituta za oceanografiju i ribarstvo i Odjela za studije mora. Već tada sam shvatila kako se želim baviti znanstvenim radom, kazala je Martina, koja je iznimno aktivna na mnogim poljima.

Već je objavila deset znanstvenih radova te dva poglavlja, ali je i član organizacijskog odbora Festivala znanosti te naslovni asistent na Zavodu za prehrambu tehnologiju i biotehnologiju Kemijsko-tehnološkog fakulteta, gdje drži vježbe i seminare iz kolegija Tehnologija prerade proizvoda ribarstva.

Moram zahvaliti svojoj mentorici, izv. prof. Vidi Šimat, koja me od samog početka podržavala, usmjeravala i uključivala u znanstveni rad. Od izuzetne mi je važnosti i potpora koju dobivam od tima iz Odjela za znanost i inovacije, uprave moga

matičnog Odjela, ali i partnera sa ostalih sastavnica Sveučilišta, dodala je Martina.

Što se tiče planova za budućnost, Petar nam je kazao kako ne želi gledati toliko daleko u budućnost, već uživati u procesu i pustiti da ga njegov rad i rezultati odvedu gdje treba. "Cilj je ostati u Hrvatskoj, živjeti na moru bez kojeg ne mogu, a prilika za posao obično dođe kad se najmanje nadaš. Više težim terenskim istraživanjima nego uredskom poslu pa se zasa-da trudim ići u tom smjeru", zaključio je Petar.

"Kada razmišljam o budućnosti, definitivno se vidim u radu u struci i u na moru. Tipsam osobe koji živi u trenutku i fokus mi je na vlastitom napredovanju. Taj rad može dovesti samo do pozitivnog razvoja u struci kasnije, za koju sam sigurna da ću naći posao", zaključila je Tonka, a svim zainteresiranim budućim studentima poručila "More je jedno, treba ga čuvati, a to je lakše ako nas ima više!"

Pratite nas i na društvenim mrežama @universitas_st

universitas

impressum ♦ **universitas** ♦ hrvatske sveučilišne novine
♦ **redakcija** ♦ Branko Nađ ♦ Tatjana Klarić Beneta ♦ Petar Šarić ♦ Gordana Alfrević

♦ **nakladnički savjet** ♦ prof. Ante Čović, predsjednik
♦ prof. Goran Kardum ♦ prof. Zoran Curić ♦ prof. Mislav Grgić
♦ Red. prof. Kažimir Hrašte ♦ prof. Mirjana Matijević Sokol ♦ prof. Vesna Barić-Punda

♦ **fotografije** ♦ Cropix
♦ **glavna urednica** ♦ Mila Puljiz ♦ **zamjenik glavne urednice** ♦ Petar Bilobrk
♦ **nakladnici** ♦ Sveučilište u Splitu i Sveučilište u Zagrebu
♦ **za nakladnike** ♦ prof. Dragan Ljutić i prof. Damir Boras, rektori
♦ **adresa redakcije** ♦ Ruđera Boškovića 31, 21000 Split
♦ telefon 021 558 255

♦ universitas@unist.hr ♦ www.unist.hr/ostalo/sveucilisni-list-universitas; www.unizg.hr/novosti-i-press/universitas

“

Definitivno se vidim u radu u struci i u na moru, fokus mi je na vlastitom napredovanju i sigurna sam da ću naći posao, planira Tonka

O kvaliteti hrvatskog obrazovnog sustava

Zanimalo nas je kakvo je mišljenje autora Podkista o hrvatskome obrazovanju. Gdje oni vide najveće probleme, propuste, što treba popraviti, a čime se možemo podičiti. Što s reformama, koje se stalno spominju i započinju, a onda svaki novi ministar iznova otkriva toplu vodu i opet kreće ispočetka, od nule? Dario Bojanjac ističe kako je obrazovanje u Hrvatskoj dobro, ali je problematičan stav hrvatskog društva prema obrazovanju. Izgubljeni su svi kriteriji. Svatko mora imati peticu, svi moraju biti odličaši, proizvodimo samo supergenijalce i to nije dobro:

- Radio sam jedno vrijeme u osnovnoj školi, gdje su nam roditelji dolazili pitati direktno "Je li može moje dijete kod vas imati peticu?" A reforme? One uvijek počinju, počinjavu i staju na ljudima. Možemo napisati kakve god programe hoćemo, mogu biti sjajni i fascinantni. Ali provedba onda zapne. Jer programe nema tko provoditi. Ljudi koji odlaze u profesorska zanimanja nisu među najboljim maturantima svojih generacijama, što nije strašno, ali u prosvjeti nisu ni plaće takve da bi bile kompetentne i da bi privlačile najbolje stručne kadrove. Pa onda, primjerice, matematiku, informatiku ili fiziku u osnovnim i srednjim školama ne predaju najbolji kadrovi koje imamo u zemlji. Kada se kod nas raspravlja o školstvu, onda se raspravlja samo o programima, a ne o plaćama tih ljudi koji rade u sustavu. Nastavnika koji bi to školstvo trebali nositi. Premalo se govori i o tome da ne mogu sve struke u osnovnoj i srednjoj školi imati istu profesorsku plaću. Kadrova kojih ima manjak, trebali bi imati veću plaću. I konačno bismo morali početi nagradivati uspjeh. Profesor koji je poslao pet učenika na državno natjecanje ili međunarodnu olimpijadu nema nikakav dodatak na plaću. To pozitivno vrednovanje izostaje, jer ne postoji Pravilnik da bi nagrađeni bili oni najbolji!

PREDSTAVLJAMO PODKIST, USPJEŠNI PODCAST ZAGREBAČKOG FAKULTETA ELEKTROTEHNIKE I RAČUNARSTVA

Demistifikacija znanosti kroz najslušaniju formu današnjice

Znanstvene teme u opuštenom razgovoru s renomiranim istraživačima i znanstvenicima prestaju biti apstraktne te postaju razumljive, inkluzivne, zabavne i svima dostupne. Da je to pravi recept za uspjeh pokazuju brojke - u prvoj godini emitiranja, emisije Podkista dosegnule su 100 tisuća pregleda na internetskim platformama

PIŠE: BRANKO NAD

Podkist je znanstveno-obrazovni podcast Fakulteta elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu kojeg su zajedničkim snagama pokrenuli doc. dr. sc. Dario Bojanjac, voditelj Podkista, Filip Turčinović, mag. ing., idejni pokretač, tehnička podrška i savjetnik pri odabiru gostiju te Petra Škaberna Blažević, dipl. novinarka, stručnjakinja za odnose s javnošću i promociju ovog podcasta.

Sam naziv Podkist dolazi od spoja riječi podcast i KIST što je skraćenica od diplomskog profila Komunikacijske i svemirske tehnologije Zavoda za komunikacijske i svemirske tehnologije FER-a, s kojega dolaze Bojanjac i Turčinović.

Podkist je prvi fakultetski te trenutačno najgledaniji znanstveno-obrazovni podcast u Hrvatskoj. Prva emisija objavljena je u listopadu 2020. godine, a do kraja 2021. godine emitirano je ukupno 15 epizoda koje su ostvarile 50 000 pregleda na YouTube platformi i preko 50 000 pogleda na Facebook platformi. Drugim riječima, Podkist je skupio ukupno više od 100 000 pogleda na svim platformama.

Mali Perica i najomiljeniji profesor

Cilj Podkista je popularizacija i diseminacija znanosti te znanstvenog načina razmišljanja odnosno demistifikacija znanosti koja u opuštenom razgovoru s renomiranim istraživačima i znanstvenicima prestaje biti apstraktna te postaje razumljiva, inkluzivna, zabavna i svima dostupna, govori nam Dario Bojanjac:

- Podcast je super medij, pogotovo danas u digitalno doba, jer možete na jedan opušteni način razgovarati o, zapravo, bitnim temama. Ljudi imaju prostora i vremena za razgovor, nitko ih ne požu ruje, niti im siječe tonove, nema nikakve cenzure... Dakle, sugovornik slobodno govori ono što misli, kao i voditelj. Čudno je to što je forma podcasta relativno dugačka, dok je današnjim generacijama pažnja relativno kratka, no unatoč tome, podcasti su jako gledani i slušani. Na internetu naš podcast ide samo u formi snimke, ne idemo uživo, baš zato što to nije forma koju bi netko gledao/slušao li-

Filip Turčinović i Dario Bojanjac na krovu FER-a, s kojeg puca pogleda na cijeli Zagreb i brdo potencijalnih slušatelja

ve. Ovako si neku epizodu puštaš kada imaš vremena, kada voziš bicikl, pišeš zadaću, kuhaš i tome slično.

U emisijama Bojanjac ugošćuje znanstvenike, profesore i studente s kojima obrađuje teme iz područja STEM-a s naglaskom na znanstveno-istraživački rad, razumijevanje znanosti te utjecaj znanosti i visokog obrazovanja na širu društvenu zajednicu. U emisijama gosti prezentiraju svoje najbolje znanstvene rezultate na način prilagođen publici, široj od akademske i znanstvene zajednice. Upravo je to i najveća snaga Podkista, koja se očituje u velikom broju pregleda u 2021. godini.

Osim znanstvenika i istraživača, gosti ovog FER-ovog podcasta bili su studenti preddiplomskih, diplomskih i doktorskih studija, s ciljem popularizacije tehničkih znanosti i inženjerstva te uključivanja mladih ljudi u znanstveni rad. Podkist je već u prvoj

godini emitiranja odlično zaživio i postao prepoznat među znanstvenim i akademskim krugovima jer su njemu gostovali neki od najpoznatijih hrvatskih znanstvenika kao što su prof. dr. sc. Vernesa Smolčić, izv. prof. dr. sc. Dubravko Babić, dr. sc. Stefan Cikota...

Budući da su FER-ovci po defaultu više vezani uz računala i ekrane od studenata drugih smjerova, zanimalo nas je imaju li autori Podkista informaciju da li ih se više gleda ili sluša. Filip Turčinović odgovara da se počeci svake epizode uvijek gledaju, no kasnije se gotovi svi prebacuju samo na slušanje.

- Malotko gleda baš cijeli podcast. Stave ga, kao što je Dario rekao, negdje sa strane da ide, a onda ga slušaju, bilo u komadu bilo napreskokce, jasan je Filip.

Naši se sugovornici slažu da im je najzahtjevnija za odraditi bila emisija s Tomislavom Žgancem, voditeljem

FER-ova mrežnog sustava koji je u djetinjstvu glumio malog Pericu u filmu *Tko pjeva zlo ne misli*.

- Bilo je to prvi i jedini puta dosad da smo snimali "na terenu", izvan FER-a odnosno ovog našeg studija u prostorijama Zavoda. Imali smo sve na baterijama, na lokaciji gdje nije bilo struje odnosno napajanja, prvi smo puta koristili vanjske mikrofone, te je sve proteklo u podsvjesnoj strepnji hoće li emisija proći u redu, hoćemo li je uspjeti dovesti do kraja, saznajemo do Filipa.

A najgledanija je svakako bila epizoda s profesorom Ilko Brnetićem, koji je i inače jedan od najpopularnijih profesora na FER-u, i takva je gledanost odnosno slušanost u neku ruku bila i očekivana.

- Osim što je profesor Ilko popularan i poznat među studentima, pred mikrofonom je jako prirodan, elokventan, vrlo iskren, i zato je odaziv pu-

blike, slušatelja i gledatelja bio rekordan.

Direktan kontakt s budućim studentima

Feedback studenata je dosad bio isključivo pozitivan, toliko da se i Filip i Dario čude što nisu dobili nijedan negativan komentar. Gledanost je također u prosjeku velika, puno veća nego što su očekivali kada su pokretali Podkist.

Autentična, konzistentna i prepoznatljiva komunikacija, kakvu FER kontinuirano gradi, dodatno je dakle upotpunjena podcastom Podkist. Svojim javnim djelovanjem, Podkist je u godinu dana dodatno osnažio poziciju FER-a kao institucije koja je okrenuta društvu u kojem djeluje te koja teži znanstvene teme približiti svim razinama društva i potaknuti ga na kritičko razmišljanje, objašnjava nam Dario:

- Ovo je sjajna forma promocije i samog našeg Zavoda

“

Ovaj vid izravne komunikacije, koji nije inače prisutan na fakultetima i znanstvenoj zajednici, omogućuje mladim ljudima da vide o čemu se tu radi, jave se, imaju prilike postavljati pitanja koja inače ne bi znali na koga adresirati
Dario Bojanjac

da. Vidite gdje smo, na dalekom 13. katu, ali uspjeli smo se putem ovog projekta puno više približiti studentima nego dosad. Baš nam je neki dan došao jedan mladi student koji radi projekt s vojskom. Kada smo ga pitali zašto se baš nama javio, rekao je “Vidio sam na podcastu!” Pa je došao k nama po pitanja, savjete. Javilo nam se i nekoliko studenata izvan Zagreba, koji žele studirati na FER-u, te im je kontakt preko podcasta bio prvi pravi kontakt s našim fakultetom. Dakle, taj vid izravne komunikacije, koji nije inače prisutan na fakultetima i znanstvenoj zajednici, omogućuje mladim ljudima da vide o čemu se tu radi, jave se, imaju prilike postavljati pitanja koja inače ne bi znali na koga adresirati.

Među gostima koje naši sugovornici priželjkiju ima i javnih osoba, i političara i znanstvenika, a interna zafrkancija Podkista glasi “Snimamo sve dok pred mikrofonom ne dovedemo predsjednika Republike!” Držimo im fige u tome!

STEM ili STEAM?

Filip: – Kultura i umjetnost odnosno Art za postavljanje je sustavno, godinama, i ne čudi onda što smo preuzeli samo STEM kraticu bez Arta odnosno ulaganju u umjetnost, kreativnost, tu odgojnu komponentu. Kao društvo smo fascinirati tehnologijom, puno manje umjetnošću. **Dario:** Art jest iznimno bitan. Bilo kakvo izražavanje tog tipa je preduvjet za dobro razumijevanje matematike ili fizike. Osoba koja je sposobna razmišljati ili izražavati se apstraktno puno više prihvaća apstraktnu matematičku pojmove, koji su osnovna baza za bilo kakvo bavljenje STEM-om. I STEM sam za sebe apsolutno nije dovoljan. Na tome FER baš puno radi. Imamo projekt s Filozofskim fakultetom gdje radimo zajednički studij koji kombinira društveno-humanističke znanosti i računarstvo. Imamo i studij s Akademijom koji se bavi dizajnom računalnih igara.

Gosti dosadašnjih Podkistova

Izv. prof. dr. sc. Dubravko Babić, jedan od 2% najcitanijih znanstvenika iz područja “Optoelectronics and Photonics” na svijetu za cijelu znanstvenu karijeru gostovao je na temu optoelektronike i optičkih komunikacija, svemirskih tehnologija i poduzetništva. Tijekom razgovora, profesor Babić se osvrnuo na važnost stjecanja fundamentalnih znanja iz matematike i fizike, radi čega se dobri inženjeri mogu prilagoditi novim idejama, novim standardima i novim problemima te na koncu razviti nove tehnologije. Prof. dr. sc. Ilko Brnetić, dobitnik Zlatne plakete Josip Lončar (2021.), najveće nagrade Fakulteta elektrotehnike i računarstva, za svoj cjelokupni rad gostovao je na temu istraživanja u matematičkom, položaju matematike u tehničkim znanostima i inženjerskom obrazovanju te na temu matematičkih natjecanja. Profesor Brnetić govorio je matematičkim nejednakostima i primjenama matematičkih nejednakosti u ostalim granama inženjerstva i matematike, a posebno se osvrnuo na matematičko obrazovanje budućih inženjera.

Prof. dr. sc. Gordan Šišul, predstojnik Zavoda za komunikacijske i svemirske tehnologije te najveći stručnjak iz područja komunikacijskih tehnologija, mobilnih komunikacija i tehnologije 5G na Sveučilištu u Zagrebu, gostovao je na temu tehnologije 5G. Profesor Šišul posebno se osvrnuo na koristi koje uvođenje 5G-a donosi, koliko će trebati vremena da 5G zaživi u punom opsegu te kako će uvođenje 5G tehnologije utjecati na širenje Interneta stvari (IoT). U razgovoru se mogla doznati ključna tehnološka razlika između 4G i 5G mreže. Preduvjet za Četvrtu industrijsku revoluciju upravo je 5G mreža jer omogućava povezivost svega u realnom vremenu. Profesor Šišul objasnio je da ne možemo govoriti o velikim skokovima u prelasku s tehnologije 4G na tehnologiju 5G te da se najveći skok krije u tome što je 5G mreža sveobuhvatna i integrira različite vrste usluga. Prof. dr. sc. Vernesa Smolčić, eksperimentalna astrofizičarka i profesorica na Fizičkom odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta, voditeljica prvog ERC starting granta u Hrvatskoj, gostovala je na temu obrade podataka u astrofi-

I Dubravko Babić bio je jedan od gostiju

U društvu s Ilkom Brnetićem, najomiljenijim profesorom FER-a

Filip Turčinović i Dario Bojanjac

Ana Sović u studiju Podkista

Snimanje emisije s Tomislavom Žgancem, dugogodišnjim djelatnikom FER-a u Centru informatičke potpore i malim Pericom iz filma “Tko pjeva zlo ne misli”

zici i najnovijih istraživanja u astrofizici kao što su generiranje prve fotografije Crne Rupe od strane Katie Bouman s MIT-a. Profesora Smolčić govorila je i o važnosti znanstvenih kolaboracija, velikih europskih projekata i o financiranju znanstvenih istraživanja. Posebno se dotaknula uloge inženjera elektrotehnike i računarstva istraživanjima u astrofizici. Izv. prof. dr. sc. Mihaela Vranić, prodekanica za nastavu FER-a gostovala je na temu obrazovanja budućih

inženjera u području elektrotehnike i računarstva. Prodekanica Vranić osvrnula se na novi program FER3 i kako se on razlikuje od svojih prethodnika te na koji način FER priprema studente za tržište rada. Istaknula je kako su diplomski radovi naših studenata često vezani uz projekte koji se provode na Fakultetu, kako one koji se vežu za gospodarstvo, tako i one koji se temelje na znanstvenoistraživačkom radu. Dr. sc. Stefan Cikota asistent na Zavodu za primijenjenu

fiziku FER-a, gostovao je na temu vlastitih istraživanja u području malih tijela Sunčevog sustava i astročestične fizike, za koja je dobio FER-ovu Nagradu za znanost. Stefan je jedan od najpoznatijih mladih znanstvenika u Hrvatskoj. Već se s desetak godina, zajedno sa svojim bratom blizancem Aleksandrom, zainteresirao za astronomiju, a kao početke spominje promatranje kometa Hale-Bopp i sudjelovanje na ljetnim školama u organizaciji Zvezdarnice Višnjane u Zagrebu posjećivanje Zvezdarnice Zagreb, kao i nebeska promatranja organizirana od strane Astronomskog društva Beskraj. Prof. dr. sc. Dijana Škorić sa Zavoda za mikrobiologiju Prirodoslovno-matematičkog fakulteta i jedna od najvećih hrvatskih stručnjakinja za viruse i bakterije gostovala je na temu koronavirusa. Citirajući popularnu znanstveno-fantastičnu seriju Star Trek: “It’s life. But not as we know it,” ili pak ističući da virusima ne smijemo pridavati ljudske osobine već ih je bolje shvaćati kao strojeve, profesorica Škorić govorila je o iznenađenjima koje donosi virologija 21. stoljeća, koliko genoma ljudi dijele s virusima, kako virusi utječu na našu evoluciju, koje sve super-moći imaju šišmiši te koja je njihova uloga u emergenciji virusa. Branimir Lozo, dipl. ing., pokretač udruge SURLA, gostovao je na temu popularizacija područja STEM kod djece predškolske i školske dobi. U emisiji se govorilo o obrazovnom sustavu, kako on funkcionira danas te kakva je potencijalna budućnost obrazovanja u Hrvatskoj. Misao koja se prateže tijekom cijelog podcasta je da sve ovisi koliko smo se brzo spremni pokrenuti. “Za to moraš imati viziju, ideju za rješenje i hrabrost da provedeš promjenu. Mi u samo jednoj noći možemo postati novo društvo”, smatra Lozo. Doc. dr. sc. Ana Sović Kržić, predsjednica Hrvatskog robotičkog saveza, voditeljica FER-ovog programa popularizacije znanosti – ŠUZA te voditeljica nekoliko Erasmus+ projekata čija je zadaća kreirati nastavni materijal za nastavnike osnovnih i srednjih škola koji će im pomoći da učenicima dodatno približe STEM. Docentica Sović Kržić posebno se osvrnula na važnost inženjerskog obrazovanja, ali i suradnje između inženjera, društvenjaka, humanista i umjetnika jer sama sudjeluje ili vodi nekoliko različitih interdisci-

plinarnih projekata. U mini serijalu Tri faze ludila gostovala su tri doktoranda Fakulteta elektrotehnike i računarstva Sveučilišta u Zagrebu. Dominik Žanić, mag. ing. je započeo rad doktoratu, Ante Brizić, mag. ing. je na sredini svoga doktorskog rada, ali nakon prijave teme doktorskog rada dok je dr. sc. Leo Vincelj završio s doktoratom. U tri različite emisije razgovaralo se o radu na doktoratu u tehničkom području, znanstvenim istraživanjima i problemima s kojima se doktorandi susreću. Nicky Pranjić, mag. ing. gostovao je na temu esporta i važnosti esporta u suvremenom inženjerskom obrazovanju. Nicky je govorio o samim počecima esporta na razini Sveučilišta u Zagrebu, ispričao što ga je ponukalo da pokrene sekciju esports na FER-u te otkrio ima li navijanja u esportu. Objasnio je kako je s kolegama osnovao sekciju i organizirao turnire, kako danas funkcionira sekcija esports i kako joj se FER-ovci mogu pridružiti. Eugen Bošnjak je student prve godine FER-a i jedan je od najboljih maturanata 2021. godine sa stopostotnim rezultatima na višoj razini Matematike i Fizici, a iz svih predmeta koje je pisao na maturi dobio je ocjenu odličan. Eugen je gostovao na temu studiranja na FER-u, zašto je upisao FER, zašto se odlučio baviti tehničkim znanostima, što očekuje od studija i sličnim temama. U emisiji je rekao da se odlučio ići na FER, čak i prije nego što je odlučio upisati MIOC. Tomislav Žganc, dipl. ing. dugogodišnji je djelatnik FER-a u Centru informatičke potpore mali Perica iz filma Tko pjeva zlo ne misli. Još od srednje škole privlačila su ga računala i informatika pa se odlučio baviti programiranjem. U emisiji je govorio o svojim prvim programerskim iskustvima, o profesorima računarstva na FER-u te o računalima koja su se nalazila na FER-u osamdesetih godina. u 4. razredu srednje škole priključio se “Mladim kibernetičarima”, koje je vodio profesor s tadašnjeg ETF-a, Alfred Žepić. Profesor Žepić ih je doveo na Fakultet i omogućio im da programe pišu u najsuvremenijoj metodi – bušenim karticama.

Skenirajte QR kod i preslušajte sve epizode Podkista

SLOBODA I DIJALOG, A NE RAT

Sveučilište u Zagrebu izrazilo potporu Ukrajini

Daje se preporuka sastavnicama Sveučilišta u Zagrebu da se studenticama i studentima koji su izbjegli u Republiku Hrvatsku, a žele nastaviti studij na sastavnicama Sveučilišta u Zagrebu, uvjetno omogućiti nastavak visokoškolskoga obrazovanja te da naknadno, posredstvom stručnih službi sastavnica, pokrenu postupak priznavanja razdoblja studija ili upisa u sljedeću akademsku godinu

Piše **BRANKO NAĐ**

Sveučilišta moraju biti središta intelektualnih, stručnih, kritičkih i moralnih rasprava, pacifističkih, proaktivnih i konstruktivnih inicijativa i aktivnosti, slobodnoga izražavanja mišljenja te mjesta na kojima se potiče suradnja i partnerstvo s institucijama i pojedincima diljem svijeta. Stoga je dužnost sveučilišta da se svojim djelovanjem brinu i o budućnosti cijeloga čovječanstva te se zalažu za dijalog i slobodu svakoga pojedinca. Rat, ratna stradanja i razaranja suprotna su sveučilišnim, znanstvenim, obrazovnim i općeljudskim vrijednostima.

Sveučilište u Zagrebu i njegova tijela poduzet će sve potrebne mjere i aktivnosti kako bi se ukrajinskim studentima

pružila sva potrebna pomoć te kako bi se studenti izbjegli iz Ukrajine što lakše uključili u visokoobrazovne procese na našoj instituciji. Shodno tome, daje se preporuka sastavnicama Sveučilišta u Zagrebu da se studenticama i studentima koji su izbjegli u Republiku Hrvatsku, a žele nastaviti studij na sastavnicama Sveučilišta u Zagrebu, uvjetno omogućiti nastavak visokoškolskoga obrazovanja te da naknadno, posredstvom stručnih službi sastavnica, pokrenu postupak priznavanja razdoblja studija ili upisa u sljedeću akademsku godinu.

Sveučilište u Zagrebu ima Erasmus sporazume sa sljedećim ukrajinskim sveučilištima:

E10185868 – TARAS SHEVCHENKO NATIONAL

UNIVERSITY OF KYIV Ukraine

E10158978 – IVAN FRANKO NATIONAL UNIVERSITY OF LVIV Ukraine

E10200141 – NATIONAL TECHNICAL UNIVERSITY OF UKRAINE IGOR SIKORSKY KYIV POLYTECHNIC INSTITUTE

Bilateralni sveučilišni sporazumi potpisani su sa sljedećim ukrajinskim sveučilištima:

1. Uzhgorod National University (2007.)

2. National University of Ostroh Academy (2011.)

3. Vasyl Stefanyk Precarpathian National University, Ivano-Frankivsk (2014.)

4. Taras Shevchenko National University of Kyiv, (2004., 2016.)

5. Ivan Franko National University of Lviv, (2019.)

Potpora Ukrajini SuZg

FAKULTET HRVATSKIH STUDIJA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

O ruskoj agresiji na Ukrajinu i solidarnosti s ukrajinskim narodom i akademskom zajednicom

Na temelju zadaće da djelatnost Fakulteta hrvatskih studija na svim razinama vodi akademska i društvena odgovornost, obveze da visokoobrazovne ustanove budu moralno i materijalno solidarne s drugim takvim ustanovama i pojedincima kada su progonjeni (Limaska deklaracija, 16) i dugogodišnje znanstvene i nastavne suradnje s Kijivskim nacionalnim sveučilištem Tarasa Ševčenka i Lavovskim nacionalnim sveučilištem Ivana Franka, Fakultetsko vijeće Fakulteta hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu 14. ožujka 2022., na dekretov prijedlog, jednoglasno je donijelo *Zaključak o ruskoj agresiji na Ukrajinu i solidarnosti s ukrajinskim narodom i akademskom zajednicom*. Zaključak objavljujemo u cijelosti

1. Kao ljudi, akademski građani i Europljani protivimo se agresiji ruskih vojnih postrojbi na Ukrajinu i slamanju njezinih stanovnika razaranjem, strahom, opsadom i obmanom. Razumijemo ukrajinski narod koji strada i brani se te se pridružujemo glasovima diljem civiliziranoga svijeta, koji je zabrinut ratnim razaranjima Ukrajine. Očekujemo obustavu vojnoga pohoda Oružanih snaga Ruske Federacije protiv ukrajinskoga pučanstva, in-

Fakultet hrvatskih studija

Fakultet hrvatskih studija

frastrukture i gospodarstva i uspostavu mira.

2. *Povelja Ujedinjenih naroda* obvezuje sve države na suzdržavanje od prijetnje ili uporabe sile protiv teritorijalne cjelovitosti ili političke neovisnosti bilo koje države i rješavanje svih sporova mirnim sredstvima. Ruska Federacija, Ujedinjeno Kraljevstvo i Sjedinjene Američke Države budimpeštanskim Memorandumom o sigurnosnim jamstvima u vezi s pristupanjem Ukrajine Ugovoru o neširenju nuklearnoga oružja od 5. prosinca 1994. obvezali su se "poštovati neovisnost, suverenost

i postojeće granice Ukrajine, suzdržavati od prijetnje silom ili uporabe sile protiv teritorijalne cjelovitosti ili političke neovisnosti Ukrajine" i ne koristiti "ništa od svojega naoružanja nika da protiv Ukrajine". Apeliramo stoga na prestanak ratnih djelovanja u Ukrajini, na pregovore, častan i pošten mir, na jamčenje sigurnosti, neovisnosti i suverenosti Ukrajine te slobodu, mir, republikanstvo, demokraciju, ravnopravnost, prava čovjeka, etničkih i jezičnih zajednica, vladavinu prava, očuvanje prirode i okoliša, kao i povratak oku-

piranih područja Ukrajine u njezin ustavnopravni poređak. Uspostava povjerenja, blagostanja, povratak prognanika i izbjeglica i normalizacija života trebali bi biti ukrajinska budućnost.

3. Ukrajinski ratni prizori obnavljaju nam spomen na tragediju Domovinskoga rata, kakva se u Europi nije doživjela od završetka Drugoga svjetskoga rata, a koja se u Ukrajini ponavlja svom žestinom. Pozivamo na budnost i odgovornost prema ukrajinskim izbjeglicama, posebno ženama i djeci, kako ne bi postali žrtve izrabljivanja. Zamisao

Velike Rusije uvelike šteti slavenstvu, miru, razumijevanju, stabilnosti i napretku u Europi. Iskazujemo bliskost ukrajinskomu narodu koji još uvijek osjeća posljedice ugnjetavanja i totalitarizma. Uključimo se u lanac pomoći karitativnomu i humanitarnomu djelovanju novčanim i drugim sličnim priložima.

4. Potičemo članove fakultetske zajednice na djelatnu pomoć izbjeglicama iz Ukrajine, osobito onima koji utočište pronalaze na Fakultetu hrvatskih studija, i na vršnjačku potporu kolegama u snalaženju u Sveučilišnom kampusu Borongaj i u Zagrebu. Budimo im pomoć u učenju hrvatskoga jezika, upućivanju u raspored i praćenju nastave, ispunjavanju studentskih obveza i uključivanju u rad studentskih udruga. Takvo će volontiranje svima pomagati u podizanju vrijednosti, ljudskom promišljanju života i povratku uvažavanja drugih oko sebe. Prvi je cilj poštovanje i briga za potrebe povratka smisla i životne vedrine, jer ovo je vrijeme za nadu i odvažnost!

5. Izražavamo snažnu potporu studentima, nastavnicima, znanstvenicima, suradnicima, alumniima, službenicima i namještenicima ukrajinskoga sustava znanosti i visokoga

obrazovanja. Fakultet hrvatskih studija spreman im je aktivno pomoći:

– na studijske programe Fakulteta hrvatskih studija prihvatiti 111 studenata iz Ukrajine; oni se po dolasku u Hrvatsku mogu uključiti u studiranje na srodnim studijskim programima Fakulteta uz intenzivno učenje hrvatskoga jezika, a na raspolaganju su im i usluge Savjetovališta;

– nastavnici Fakulteta spremni su na dodatan rad sa studentima iz Ukrajine;

– studente izbjegle iz Ukrajine osloboditi plaćanja školarine;

– u slobodnim terminima staviti fakultetske predavaonice na raspolaganje ukrajinskoj akademskoj zajednici u izbjeglištvu.

6. Predlažemo Hrvatskomu saboru, Vladi Republike Hrvatske, Ministarstvu financija, Ministarstvu unutarnjih poslova, Ministarstvu znanosti i obrazovanja, Sveučilištu u Zagrebu i Sveučilišnom računskom centru omogućavanje statusa gostujućih nastavnika u Hrvatskoj sveučilišnomu nastavnomu osoblju izbjeglom iz Ukrajine, a izbjeglim studentima pravo na oslobođenje od školarine i subvencioniranu prehranu i prijevoz.

U Zagrebu, 14. ožujka 2022.

HUMANITARNA AKCIJA

Sveučilište u Splitu uz ukrajinski narod

Piše **MILA PULJIZ**

Od početka ratne agresije na Ukrajinu, Sveučilište u Splitu izražava podršku i suosjećanje s ukrajinskom akademskom zajednicom, ali i s cjelokupnim ukrajinskim narodom. U suradnji s Gradskim društvom Crvenog križa Split, Sveučilište je uspješno održalo humanitarnu akciju prikupljanja prehrambenih proizvoda te higijenskih potrepština za odrasle i djecu pod nazivom

“Pomoć za raseljene osobe iz Ukrajine”.

Od 21. ožujka do 25. ožujka 2022. na svim fakultetskim sastavnicama, odjelima i samostalnim studijima Sveučilišta u Splitu bile su postavljene kutije za potrebne artikle. Sakupljali su se prehrambeni, higijenski i dječji paketi.

Iako je prošlo više od trideset godina kada je nama pomoć trebala, još su kristalna sjećanja na ta vremena. Prikupljena humanitarna po-

moć namijenjena je ukrajinskim prognanicima koji su privremeni dom pronašli u Republici Hrvatskoj.

“Razmišljali smo na koji način pomoći ukrajinskim izbjeglicama, ali i ljudima u Ukrajini. Ovaj grozni rat koji se vodi ne može a da vas ne pogodi emocionalno. Pala je odluka da na dva načina pomognemo ovim nesretnim ljudima, na način da mi kao Sveučilište uplatimo pomoć prema Ukrajini na račun Crvenog križa te da skupimo

neke od najvažnijih potrepština. Paketi će biti predani u Crveni križ te će se dalje distribuirati”, kazao je rektor Sveučilišta u Splitu prof. dr. sc. Dragan Ljutić.

“Na sve sastavnice Sveučilišta postavljene su kutije, a studenti i zaposlenici su pozvani da pomognu u okviru svojih mogućnosti. Splitsko sveučilište je do sada uvijek pokazalo svoje veliko srce”, kazao je Marijan Bašić, savjetnik rektora Sveučilišta u Splitu.

AFCU

FOTO DUJE BONAČIĆ

‘SPUSTI JEDAN BILI CVITAK TAMO IZNAD KIJEVA...’

Plavo-žuti AFCU za mir, ljubav i blagostanje na terenu i izvan njega

Početkom ožujka u Maloj dvorani Gripe, u neizvjesnom i pomalo dramatičnom dvoboju 13. kola 1. HMNL, Akademski futsal klub Universitas (AFCU) na Gripama je propustio doći do novih bodova te je tako prekinut niz od šest prvenstvenih utakmica bez poraza u drugom dijelu sezone. Tek u samoj završnici gosti MNK Novo Vrijeme stigli su do preokreta i konačnog rezultata 1:2 (1:0). “Teška i zahtjevna utakmica u kojoj nismo uspjeli ostvariti ono što smo planirali protiv kvalitetnog protivnika. Mislim da su neke sudačke odluke u najmanju ruku bile sporne i utjecale su na

AFCU

FOTO DUJE BONAČIĆ

konačni rezultat”, kazao je strijelac jedinog pogotka za AFCU Domagoj Čule. Čvrstoća, sigurnost i predanost na terenu na trenutke su prekinute spornim sudačkim odlukama. Suci nisu uspjeli poremetiti još jedan cilj AFCU-ova dvoboja protiv MNK Novo Vrijeme – spojem plavo-žute garniture (kao simbolom humanosti, mira i jednakosti na terenu i izvan njega) dostojno su podržali Ukrajinu, ugrožene narode i simbolizirali mir, ljubav i blagostanje. Tijekom prekida utakmice Malom dvoranom odzvanjali su stihovi pjesme “Bili cvitak” Jure Stublića.

ANDELA MATENDA

STUDENTSKI ZBOR SVEUČILIŠTA U SPLITU POTIČE STUDENTE NA PRIJAVLJIVANJE NA STUDENTSKE NATJEČAJE

Uspješno održan seminar ‘Radionica za projekte’

Glavni cilj je poticanje i motiviranje studenata na razvijanje i generiranje ideja te prijavljivanje na studentske natječe

Studentski zbor Sveučilišta u Splitu uspješno je organizirao seminar “Radionica za projekte”. Seminar se održao početkom ožujka, a glavni cilj organizacije seminara odnosi se na poticanje i motiviranje studenata na razvijanje i generiranje ideja te prijave na studentske natječe, odnosno samog informiranja o studentskim natjecanjima.

Dugi cilj veže se uz pružanje pomoći za studentske natječe u vidu savjeta kako što bolje napisati projekt i u vidu proceduralnog/administrativnog aspekta za izbjegavanje administrativnih i pravnih grešaka. Sve navedeno je u svrhu outputa kvalitetnih projekata, podizanja studentskog standarda studenata, kao i rast i razvoj te promocija Sveučilišta.

Predavači seminara su bili Tomislav Milošević, predsjednik Studentskog zbora Sveučilišta, prof. dr. sc. Tomislav Kilić, prorektor za poslovanje, Tonči Zakarija, voditelj

Odjeljka za pravne poslove u nastavi i kvaliteti, Dajana Stolica, voditeljica Odjeljka za praćenje projekata i programa, Bože Tadić, voditelj Odjeljka za praćenje provedbe ugovora, Frane Prpa, član povjerenstva u provedbi studentskih natječaja, Nikolina Kapitanović, studentica sa iskustvom u prijavi i pisanju projekata kao student pojedinac te Damir Jurić, predsjednik studentske organizacije “Studentska Udruga Primenjenog Strojarsstva”, poznatija kao FESB Racing.

Svaki od predavača svojim je znanjem i iskustvom iz svog područja rada u procesu provedbe studentskih projekata dao iznimno pomogao budućim projektnim voditeljima i onima koji to već jesu sa smjernicama koje filtriraju kvalitetu, pravni dio, savjete i trikove, proceduralni dio, prioritiziranje stavki projekata, kriterije ocjenjivanja projekata i podnošenje izvještaja.

MILA PULJIZ

SVEUČILIŠTE U SPLITU
Studij
HOTELIJERSTVO I GASTRONOMIJA

Split, 17. ožujka 2022. godine

Na temelju Odluke Vijeća studija Hotelijerstvo i gastronomija
održane 17. ožujka 2022. godine objavljuje se

NATJEČAJ

- za izbor jednog suradnika u suradničko zvanje asistent i radno mjesto asistent u interdisciplinarnom znanstvenom području znanosti, polje kognitivna znanost (prirodne, tehničke, biomedicina i zdravstvo, društvene i humanističke znanosti);

- za izbor jednog suradnika u naslovno suradničko zvanje asistent znanstvenom području humanističkih znanosti, polje filozofija, grana etika.

Klasa: 602-04-21-02/21

Urbroj: 2181-202-25-21-22-32

VELIKA SVEČANOST NA KEMIJSKO-TEHNOLOŠKOM
FAKULTETU SVEUČILIŠTA U SPLITU

Otvoreno čak 18 novih, vrhunskih laboratorija

PIŠE MILA PULJIZ

Kemijsko-tehnološki fakultet dobio je 18 novopremještenih laboratorija. Projekt je vrijedan više od 85 milijuna kuna, a na opremanje laboratorija utrošeno je nešto više od 3,3 milijuna kuna. Svečano otvorenje održalo se 1. ožujka, a laboratorije su otvorili dekan Fakulteta, prof. dr. sc. Matko Erceg i rektor Sveučilišta u Splitu, prof. dr. sc. Dragan Ljutić.

”Ovo je veliki dan za naše sveučilište. Projekt tri fakulteta privodimo kraju, a ovi novi prostori zaista su na svjetskoj razini. Kada nam kolege s drugih sveučilišta dođu, ostat će ugodno iznenađeni mogućnostima koje pružamo. Sam rektor Gdanjska, kemičar po struci, već je iskazao želju za suradnjom s nama”, kazao je rektor Ljutić, izrazivši nadu kako će ovim iskorakom u Split doći još novih znanstvenika zainteresiranih za kemi-

ju i srodne znanosti.

”Novootvoreni su laboratoriji svojom kvalitetom usporedivi s laboratorijima u europskom pa i svjetskom prostoru visokog obrazovanja za eksperimentalnu nastavu.

Ovi laboratoriji bit će korišteni za realizaciju znanstveno-istraživačkih projekata, kao i stručnih aktivnosti na Fakultetu. Po kvaliteti, laboratoriji zaista odskakuju od ostalih u Republici Hrvat-

skoj. Uz klasičnu opremu za laboratorije, u laboratorijima se nalaze i digestori za siguran rad s kemikalijama, te mnogo znanstvene opreme”, dodao je dekan Erceg.

”Sada ćemo tu provoditi dva aktualna istraživačka projekta, jedan vezan uz Jadransko more, a drugi uz Centar kompetencija Trilj, i to za istraživanje potencijala ljekovitog i aromatičnog bilja iz Dalmatinske zagore, s ciljem izrade protutipova za Galen-

ski laboratorij i jednu siranu”, najavio je prof. Igor Jerković, bivši dekan fakulteta.

Uz laboratorije, svečano je otvorena i stalna izložba pod nazivom “Vremeplov KTF-a”. Postav izložbe inicirala je i vodila prof. dr. sc. Nataša Stipanelov Vrandečić, sa željom da kroz taj mali vremeplov sadašnjim i budućim generacijama studenata pruži uvid u trenutke stvaranja i predstavi razvoj Kemijsko-tehnološkog fakulteta u Splitu.

PAUL PAUNOVIĆ / CROPIX

ŠEST TIMOVA PREDSTAVILO SVOJA INOVATIVNA RJEŠENJA

U poduzetničkom duhu završeno finale SEA-EU Makeathon u Splitu

U prostorima SPINIT inkubatora održano je završno događanje SEA-EU Makeathon, gdje je šest timova (dva sa Sveučilišta u Brestu, jedan sa Sveučilišta u Cadizu, jedan sa Sveučilišta u Gdansk i dva sa Sveučilišta u Splitu) predstavilo svoja inovativna rješenja koja će doprinijeti održivosti naših kampusa.

SEA-EU Makeathon natjecanje je dio aktivnosti alijanse Europskog sveučilišta mora SEA-EU, a organiziraju ga Sveučilište u Brestu, Sveučilište u Cadizu, Sveučilište u Gdansk, Sveučilište na Malti i Sveučilište u Splitu, uz podršku Sveučilišta u Kielu. U sklopu natjecanja, timovi su trebali dizajnirati i razviti digitalni ili fizički prototip proizvoda ili usluge koji je u skladu sa barem jednim UN-ovim ciljem održivog razvoja i koji se može primijeniti na kampusu.

Makeathon je format natjecanja koji, za razliku od hackathona koji obično traje 48 sati, traje cijeli mjesec. Natjecatelji su, uz pomoć inovacijskih stručnjaka, za vrijeme svojih lokalnih Makeathon

natjecanja na matičnim Sveučilištima imali priliku kreirati, testirati i poboljšati usluge i proizvode, a sve u skladu s UN-ovim ciljevima održivog razvoja. Za bolju pripremu ideja, tijekom listopada i studenog prošle godine, održan je i program edukacija SEA-EU Makeathon natjecanja koji je bio otvoren svim zainteresiranim studentima sa svih sveu-

čilišta alijanse koji su željeli učiti o održivosti, kao i o tome kako uskladiti svoje projekte s UN-ovim ciljevima održivog razvoja te kako ideje dobro prezentirati i iskoristiti potencijal intelektualnog vlasništva.

Na početku natjecanja, prisutne je pozdravio rektor Sveučilišta u Splitu, prof. dr. sc. Dragan Ljutić. Istaknuo je važnost ekološke osviješteno-

sti kada su u pitanju mora koja okružuju države čija su Sveučilišta članovi SEA-EU alijanse te je svim uključenim natjecateljima zahvalio na njihovim inovacijama i poželio im sreću. Nakon što su timovi predstavili svoja rješenja, žiri sastavljen od predstavnika svih partnerskih Sveučilišta proglasio je pobjednike. Na trećem mjestu našao se tim sa

Sveučilišta u Splitu sa svojim rješenjem *SEA ID*. Drugoplasirani tim nije proglašen budući da su se na prvom mjestu našla čak dva pobjednika: tim sa Sveučilišta u Gdansk sa svojom mobilnom aplikacijom *Study Buddy* te tim sa Sveučilišta u Brestu sa svojim projektom *The second life of lab plastic waste*.

Drugog dana SEA-EU Ma-

keathon, studenti su imali priliku upoznati život na splitskom Sveučilišnom kampusu te proučiti mogućnosti suradnje na projektima sa svojim splitskim kolegama, a za to su vrijeme predstavnici SEA-EU Sveučilišta razmjenjivali svoja iskustva o organiziranju lokalnih Makeathon događanja kako bi svoje zaključke ugradili u zajednički pozicijski dokument

PAUIN PAUNOVIĆ/CROPIX

PAUIN PAUNOVIĆ/CROPIX

FAKULTET FILOZOFIJE I RELIGIJSKIH
ZNANOSTI SVEUČILIŠTA U ZAGREBU

Međunarodni program 'Interdisciplinary Approach to Body and Mind Research'

Ovaj program predstavlja interdisciplinarni pristup u istraživanju odnosa tijela i uma, a temeljni je cilj programa bio potaknuti daljnja istraživanja odnosa uma i tijela iz različitih perspektiva

Piše: DOC. INES SKELAC

Završen je kombinirani intenzivni program **Interdisciplinary Approach to Body and Mind Research** koji se provodio od 13. 12. 2021. do 20. 3. 2022. godine, a koji je financiran u sklopu Erasmus+ projekta broj 2021-1-HR01-KA131-HED-000009856 čiji je nositelj Sveučilište u Zagrebu.

Voditelj je programa Fakultet filozofije i religijskih znanosti, a partneri Jesuit University Ignatianum in Kraków; Faculty of Philosophy, University of Warsaw i Faculty of Arts, Charles University (Prag). Ovaj program predstavlja interdisciplinarni pristup u istraživanju odnosa tijela i uma, a temeljni je cilj programa bio potaknuti daljnja istraživanja odnosa uma i tijela iz različitih perspektiva.

U programu je sudjelovalo 15 profesora i 20 studenata sa spomenutih sveučilišta, a glavni je događaj bio intenzivni tjedan koji je održan na Fakultetu filozofije i religijskih znanosti od 7. do 11. ožujka 2022. godine, pri čemu je Fakultet ugostio 16 studenata i dvoje profesora s partnerskih ustanova. Tijekom toga tjedna na Fakultetu je održano sedam predavanja i pet radionica kao i brojni dodatni sadržaji za sudionike, poput kratkih predavanja i panel-diskusija, te izlet na Sljeme. Središnji je dan intenzivnoga tjedna bila Noć otvorenih vrata FFRZ-a koja je održana 9. ožujka 2022. godine, kada su se na seriji kratkih predavanja, panel-diskusiji i čajanci sudionici ovog programa pridružili i ostali studenti Fakulteta, kao i studenti i profesori Europskoga centra za istraživanja rata i mira (ECSWP).

Tijekom cijeloga tjedna studenti su intenzivno radili u manjim grupama sa svojim mentorima, istražujući tako teme koje ih posebno zanimaju i na temelju toga pišući svoje završne radove. Intenzivnom tjednu prethodio je online program tijekom kojega je od prosinca do veljače održano sedam predavanja i radionica, a studenti su odradili i više od 80 sati samostalnog istraživačkog rada pod supervizijom.

• Problem odnosa uma i tijela rasprava je o odnosu između ljudske svijesti i misli s jedne strane te materijalnoga ljudskog tijela s druge

Sufinancirano sredstvima
programa Europske unije
Erasmus+

Sudionici
programa

Predavanje prof.
Grzywacz

Čajanka na
FFRZ-u

strane. Različite filozofske teorije donose brojne pristupe tomu odnosu, a koje se protežu od toga da je i um poput tijela potpuno materijalan te da čine jednu cjelinu, do toga da je potpuno nematerijalan. Svaka od tih pozicija kao i sve između njih povlači i različite implikacije, a rasprava, iako seže iz antičke filozofije, došla je u fokus u 17. stoljeću u filozofiji Renéa Descartesa koji je smatrao da jasno treba odvojiti um i tijelo kao dvije različite supstancije.

• U okviru ovoga programa uključenim se sudionicima nastojala dati što šira perspektiva pa iako je temeljno pitanje filozofsko, uključivanjem znanstvenika drugih struka (religijske, biološke, medicinske, neuroznanstvene) pokazalo se kako je važno

u razumijevanje ovoga problema uključiti suvremene spoznaje i interdisciplinarnu perspektivu. Interdisciplinarnost se također poticala kroz rad studenata u manjim grupama, pri čemu se vodilo računa o interdisciplinarnosti unutar grupa jer su na projekt bili uključeni studenti filozofije, psihologije, kulturalnih studija i kognitivnih znanosti.

• Temeljni rezultat programa predstavlja realizirani zajednički ciklus predavanja, radionica i mentorskoga rada koji studentima donosi 5 ECTS bodova, a također i isporuka 12 radova od kojih se očekuje da će biti temelj za daljnja istraživanja, ali i za slanje u časopise, na konferencije, te za prijavu na natječeje poput Rektorove nagrade.

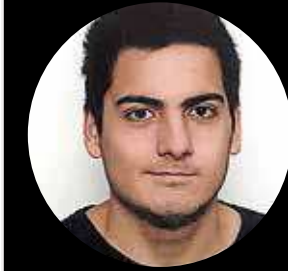
AKADEMSKA
ZAJEDNICA
ZAVIJENA U CRNO

Smrtno stradali studenti Nikola Michael Sušec i Jerko Kučić

Sveučilišnu zajednicu potresla je vijest o tragičnoj smrti dvojice studenata koji su poginuli od posljedica strujnoga udara visokoga napona na željezničkom kolosijeku Borongaj, nedaleko od kampusa gdje se nalazi fakultet čiji su bili studenti. Nikola Micheal Sušec i Jerko Kučić bili su studenti Fakulteta hrvatskih studija.

Nikola Micheal Sušec rođen je u Eugenu, na zapadu savezne američke države Oregon, u utorak 13. studenoga 2001. Završio je s izvrsnim uspjehom Katoličku srednju školu otaca marista u Eugenu (2016.–2020.) i upisao se na Sveučilište u Zagrebu kao useljenik, pripadnik hrvatskoga iseljeničtva u SAD-u, u kvoti Hrvata izvan RH na studije kroatologije i filozofije i kulture. Bio je natprosječno marljiv i uspješan student. Poginuo je u srijedu 16. ožujka 2022. Pamtit će ga po vedrini, srdačnosti, komunikativnosti i domoljublju.

Jerko Kučić iz Komiže rođen je u Splitu, u srijedu 14. srpnja 1999. Završio je srednju školu Antuna Matijaševića-Karamana u Visu i godine 2019. upisao je dvopredmetni preddiplomski sveučilišni studij povijesti i filozofije i kulture. Poginuo je u petak 18. ožujka 2022. ujutro. Kolege će ga se spominjati po poštenju, društvenosti, optimizmu i brižnosti.

Ovo je veliki gubitak za Fakultet hrvatskih studija, Sveučilište u Zagrebu i širu akademsku zajednicu.

Sučut obiteljima, prijateljima i kolegama.

za Europski institut za inovacije i tehnologiju (EIT), čiji je cilj stvoriti učinkovitija i inovativnija rješenja za Europu.

Prorektorica za znanost i inovacije Sveučilišta u Splitu, prof. dr. sc. Leandra Vranješ Markić, koja je također bila i jedna od članova žirija SEA-EU Makeathon, pohvalila je sve natjecatelje te istaknula kako će inzistirati na održivosti svih predstavljenih inovacija kroz njihovo razvijanje na Sveučilištima diljem SEA-EU alijanse. Također je natjecateljima ponudila podršku svih prisutnih stručnjaka pri daljnjem razvijanju predstavljenih ideja. Nadamo se da će ova hvalevrijedna inicijativa iznjedrili brojne studentske suradnje, ali i nove projekte.

NINA MILANOVIĆ

25 GODINA MEDICINSKOG FAKULTETA SVEUČILIŠTA U SPLITU

Studenti su u središtu nastavnog procesa

Biti nastavnikom, ali i studentom MEFST-a, oduvijek je bilo čast i privilegija, a takva je situacija i danas. Brojni studenti danas su ugledni liječnici u renomiranim klinikama širom svijeta

Piše **MILA PULJIZ**

Medicinski fakultet Sveučilišta u Splitu u ožujku je proslavio svoj 25. rođendan. Fakultet je osnovan 26. ožujka 1997. godine odlukom koju je donijelo Upravno vijeće Sveučilišta u Splitu.

-Od tada pa do danas naš Fakultet jasno je pozicioniran ne samo na nacionalnom već i na međunarodnom planu te u kontinuitetu educira doktore medicine, doktore dentalne medicine i magistre farmacije te time značajno doprinosi razvoju biomedicine u Republici Hrvatskoj, ali i znatno šire. Kao renomirano visoko učilište u proteklih smo 25 godina pokazali snagu i samopouzdanje uz neospornu kvalitetu, kazao je dekan Medicinskog fakulteta prof. Ante Tonkić.

Biti nastavnikom, ali i studentom MEFST-a, oduvijek je bilo čast i privilegija, a takva je situacija i danas. Brojni studenti danas su ugledni liječnici u renomiranim klinikama širom svijeta.

-Činjenica da danas surađujemo s bolnicama REGIO-MED Klinikom u najbogatijoj Njemačkoj regiji Bavarskoj sama po sebi zvuči nevjerojatno, ali je istina, dodao je dekan Tonkić dodavši kako je upravo COVID-19 pandemija pokazala kako se ovaj Fakultet kao sofisticirana vi-

sokoškolska biomedicinska ustanova može uspješno nositi sa globalnim problemima. Podsjetimo, MEFST je prvi u Republici Hrvatskoj te među prvim u Europi organizirao cijepio svoje studente te uz striktno pridržavanje epidemioloških mjera omogućio nastavak nastavnog i znanstveno istraživačkog rada.

"Naš dugoročni cilj je ne samo zadržati sadašnju poziciju u široj regiji jugoistočne Europe, već ju unaprijediti kako u području stručnog rada i cjeloživotnog obrazovanja te međunarodne suradnje. Danas ponosno možemo ustvrditi da smo u punom smislu postali dio Europskog prostora visokog obrazovanja", zaključio je dekan Tonkić, dodavši kako će svečana akademija povodom

“

Kao renomirano visoko učilište u proteklih smo 25 godina pokazali snagu i samopouzdanje uz neospornu kvalitetu, kazao je dekan Ante Tonkić

Dana fakulteta zbog epidemiološke situacije biti održana 3. lipnja 2022. godine.

Brojni projekti

Od listopada 2020. do danas Medicinski fakultet u Splitu je sudjelovao te još uvijek sudjeluje, kao voditelj ili partner, u provedbi 46 nacionalnih i međunarodnih projekata, a trenutno se na Fakultetu provodi njih 39. U 2021. obraneno je 37 doktorskih radova, a od 1997. objavljeno je 2907 radova.

Strateški ciljevi razvoja znanosti MEFST-a za razdoblje od najmanje šest godina:

Profilirati i osnažiti znanstveno-istraživačke grupe.

Poticati suradnje pretkliničkih, kliničkih i javnozdravstvenih grupa Fakulteta i nastavnih baza u smislu ostvarivanja translacijskih istraživanja.

Stvarati sinergije u interdisciplinarnim područjima znanosti, biomedicine, tehnologije i inovacija.

Poticati kontinuirano praćenje i analizu javnozdravstvenih pokazatelja i njihovu primjenu u zdravstvenim politikama.

Medicina na engleskom jeziku

Posebno izdvajamo studijski program Medicina na engleskom jeziku koji je s izvođenjem krenuo u akademskoj godini 2011./2012. Program studija je vrlo brzo prepoznat

na inozemnom tržištu te je početna kvota od 30 studenata nakon samo nekoliko godina narasla na 60 studenata godišnje. Multikulturalno okruženje, snažna akademska postignuća koja su osigurala prepoznatljivost Fakulteta u svijetu, te atraktivnost lokacije privlače studente iz svih zemalja svijeta. Program trenutno broji 300 studenata, prvenstveno iz Njemačke, Norveške i Šved-

Klasa: 112-01/22-01/0001
Ur. broj: 2181-198-04-04-22-0004
Split, 22. ožujka 2022. godine

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
MEDICINSKI FAKULTET**

objavljuje

NATJEČAJ

I. ZA IZBOR U ZVANJA

-jednog suradnika u naslovnom suradničkom zvanju poslijedoktoranda za područje biomedicine i zdravstva, polje kliničke medicinske znanosti, grana pedijatrija na Katedri za pedijatriju

Sve informacije o uvjetima natječaja i načinima prijave na natječaj objavljene su i nalaze se na službenoj internetskoj stranici Medicinskog fakulteta u Splitu, www.mefst.unist.hr

SVEUČILIŠTE U SPLITU SVEUČILIŠNI ODJEL ZA STRUČNE STUDIJE

Klasa: 112-07/22-01/01

Urbroj: 2181-193-111/1-22-20

Na temelju odluke Stručnog vijeća donijete na 8. sjednici održanoj 23. ožujka 2022. godine, Sveučilišni odjel za stručne studije Sveučilišta u Splitu raspisuje

NATJEČAJ

Iza izboru zvanje i na radno mjesto

-jednog nastavnika u nastavno zvanje viši predavač i na odgovarajuće radno mjesto, u znanstvenom području društvenih znanosti, za polje ekonomija, za granu ekonomika poduzetništva, na neodređeno vrijeme u punom radnom vremenu; Sve informacije o uvjetima natječaja i načinima prijave na natječaj objavljene su i nalaze se na službenoj internetskoj stranici Sveučilišnog odjela za stručne studije u Splitu, www.oss.unist.hr

Najbolji studenti
Medicinskog
fakulteta u Splitu:
Ivan Cović i
Mia Maretić

“

Činjenica da
danas surađujemo
s bolnicama
REGIOMED Kliniken
u najbogatijoj
Njemačkoj regiji
Bavarskoj sama
po sebi zvuči
nevjerojatno, ali je
istina, naglasio je
dekan Ante Tonkić

“

Studijski program
Medicina na
engleskom jeziku vrlo
brzo je prepoznat na
inozemnom tržištu
te je početna kvota
od 30 studenata
nakon samo nekoliko
godina narasla na 60
studenata godišnje

ske, ali i iz udaljenijih zemalja
poput SAD-a, Kanade, Indije
pa čak i Bliskog istoka.

Studijski program je za-
nimljiv inozemnom tržištu i
stranim studentima koji do-
laze po nekoliko mjeseci u
Split u sklopu Erasmus pro-
grama kako bi iskusili sjajnu
studentsku atmosferu Fakul-
teta, ali i ponijeli sa sobom vri-
jedna iskustva i novostečena
znanja, koja će im biti od izni-
mne koristi u daljnjem radu.
Mnogi od do sada diplomira-
nih 130 studenata kroz 5 ge-
neracija i nakon povratka u
matične zemlje zadržavaju
kontakt s Medicinskim fakul-
tetom te ga na obostrano
zadovoljstvo i dalje posjećuju.

Kvaliteta studijskog pro-
grama prepoznata je i izvan
granica države te je sklopljena
suradnja s njemačkim klinikama
REGIOMED-Kliniken te se
na ovom studijskom programu
školuju i budući njemački liječ-
nici. U sklopu godišnje kvote od
60 studenata, 30 ih se upisuje s
ciljem pohađanja kliničkog di-
jela nastave u Njemačkoj. Zavr-
šavanjem šestogodišnjeg stu-
dija svi studenti dobivaju di-
plomu Medicinskog fakulteta
Sveučilišta u Splitu te akadem-
ski naziv doktora medicine.

ZAVRŠNA KONFERENCIJA PROJEKTA 'UNAPRJEĐENJE
POSTOJEĆEG INTEGRIRANOG PREDDIPLOMSKOG I
DIPLOMSKOG STUDIJSKOG PROGRAMA MEDICINA'

Iskorak medicinskih fakulteta u europski prostor visokog obrazovanja

Riječ je o važnom projektu koji podrazumijeva optimizaciju
studijskog programa Medicina, koji je i inače izrazito dobar
i kvalitetan, čemu svjedoče brojni renomirani liječnici diljem
Hrvatske i svijeta, naglasio je dekan Tonkić

PIŠE MILA PULJIZ

Na Medicinskom fakul-
tetu u Splitu održana
je završna konferencija
projekta “Unaprjeđenje
postojećeg integriranog
prediplomskog i diplom-
skog studijskog programa
Medicina”, projekta čiji je
nositelj Medicinski fakul-
tet u Splitu u partnerstvu
s medicinskim fakulteti-
ma u Zagrebu, Osijeku
i Rijeci, a čija je vrijed-
nost blizu četiri milijuna
kuna. U okviru projek-
ta izrađeni su ujednače-
ni standardi zanimanja,
kvalifikacije i ishodi uče-
nja integriranog preddi-
plomskog i diplomskog
studija Medicina, pritom
vođeci računa o potreba-
ma sadašnjeg i budućeg
tržišta rada.

Od nacionalnih stra-
teških dokumenata, po-
trebno je istaknuti pove-
zanost projekta sa Stra-
tegijom obrazovanja,
znanosti i tehnologije.

nnnn

Završnoj konferenci-
ji prisustvovali su prof.
Ante Tonkić, dekan Medi-
cinskog fakulteta u Spli-
tu, izv. prof. Joško Božić,
prodekan Medicinskog fa-
kulteta u Splitu i voditelj
projekta, prof. Ivica Miha-
ljević, dekan Medicinskog
fakulteta u Osijeku s pro-

dekanicom prof. Ines Dre-
njančević, prodekan Med-
icinskog fakulteta u Za-
grebu prof. Sven Seiwerth
i izv. prof. Venija Ceroveč-
ki te prodekanice Medi-
cinskog fakulteta u Rije-
ci prof. Ivana Marić i prof.
Jasenka Mršić-Pelčić.

Dekan Tonkić istaknuo
je kako je riječ o važnom
projektu koji podrazumije-
va optimizaciju studijskog
programa Medicina, koji
je i inače izrazito dobar i
kvalitetan, čemu svjedoče
brojni renomirani liječni-
ci koji rade diljem Hrvat-

ske i svijeta. “Ishodi ovog
projekta važan su iskorak
svih medicinskih fakulte-
ta u europski prostor viso-
kog obrazovanja”, dodao je
dekan Tonkić.

Voditelj projekta, pro-
dekan Medicinskog fa-
kulteta u Splitu, izv. prof.
Joško Božić, naglasio je
kako je projekt financi-
ran sredstvima Europ-
skog socijalnog fonda. Ti-
jekom tri godine trajanja
uspješno su dovršene sve
predviđene projektne ak-
tivnosti.

-Svaki element je vodio
pojedini medicinski fakul-
tet. Izrađeni su prijed-
lozi standarda zanimanja i
standarda kvalifikacije za
doktora medicine, unapri-
jeđena su 4 studijska pro-
grama, te se kroz brojne
aktivnosti kontinuirano
radilo na unaprjeđivanju
nastavnih procesa, kazao
je voditelj projekta.

Čak 81 nastavnik i su-
radnik bili su aktivno
uključeni u realizaciju, a
tom se prilikom zahvalio
i glavnoj administratori-
ci projekta Andrei Bu-
zov te Marku Kumriću dr.
med., suradniku na pro-
jektu. Realizacijom Pro-
jekta postići će se osigu-
ranje kvalitete, jačanje
kompetencija osoblja na-
vedenih visokih učilišta
kao i kompetencija stude-
nata koje su relevantne na
tržištu rada.

“

Izrađeni su
prijedlozi standarda
zanimanja
i standarda
kvalifikacije za
doktora medicine,
unaprijeđena 4
studijska programa
i kontinuirano radilo
na unaprjeđivanju
nastavnih procesa,
ističe voditelj
projekta izv. prof.
Joško Božić

SVEUČILIŠTE U SPLITU SVEUČILIŠNI ODJEL ZA STRUČNE STUDIJE

Klasa: 112-07/22-01/01

Urbroj: 2181-193-111/1-22-18

Na temelju članka 24. stavak 1. Temelnog kolektivnog ugovora za službenike i namješte-
nike u javnim službama (“Narodne Novine” broj 128/17, 47/18 i 123/19), Sveučilišni odjel
za stručne studije Sveučilišta u Splitu raspisuje

NATJEČAJ

I za izbore na radna mjesta

- jednog izvršitelja (m/ž) na radno mjesto II. vrste – viši informatički referent, na
neodređeno vrijeme u punom radnom vremenu;

- jednog izvršitelja (m/ž) na radno mjesto IV. vrste – namještenik, na neodređeno
vrijeme u punom radnom vremenu;

Sve informacije o uvjetima natječaja i načinima prijave na natječaj objavljene su i
nalaze se na službenoj internetskoj stranici Sveučilišnog odjela za stručne studije
u Splitu, www.oss.unist.hr

Piše:

IVAN PERKOV

Snimio:

BRANKO NAD

VVeć desetljećima redovito posjećujete Hrvatsku i surađujete s hrvatskim bioetičarima. Kako je započela vaša suradnja?

– Moji prvi akademski kontakti s Hrvatskom sežu u osamdesete godine prošlog stoljeća, kad sam još bio mlad student. Na IUC-u u Dubrovniku održavali su se kvalitetni tečajevi o Nietzschu, a moj profesor Josef Simon bio je jedan od voditelja i predavača na tim susretima. Od tada nadalje uvijek sam imao veze s hrvatskim znanstvenicima, kolegama i studentima iz različitih područja. Početkom 2000-ih počinju moje konkretne aktivnosti u Hrvatskoj. Naime, 2003. godine prešao sam sa Sveučilišta u Bonnu na Sveučilište u Bochumu kao član istraživačkog projekta čiji je cilj bio pobliže sagledati kulturne utjecaje u bioetici. Željeli smo spoznati kako su oni artikulirani u različitim regijama svijeta. Osim toga, htjeli smo pronaći odgovor na pitanje postoji li transkulturalna bioetika ili je ona uvijek kulturno ograničena. Da bismo na to pitanje dobili odgovor, nismo trebali ići predaleko, samo smo kroz Hrvatsku zavirili u jugoistočnu Europu. Pitao sam kolege koga bih mogao odabrati za suradnika u takvom pothvatu, a odgovor je glasio: idite kod prof. Ante Čovića.

Bio je to početak mnogih zajedničkih projekata?

– Vrlo brzo nakon početka naše suradnje, prof. Čović me je u srpnju 2004. pozvao da dodem na Lošinjske dane bioetike, koji su me oduševili. Ubrzo smo u okviru zajedničkog projekta pokrenuli Bioetički forum za jugoistočnu Europu, Međunarodnu ljetnu školu integrativne bioetike i brojne druge aktivnosti. Ostala mi je u živom sjećanju prva naša konferencija. Sastali smo se 2004. godine u Dubrovniku, gdje smo mogli pozvati ljude iz cijele jugoistočne i srednje Europe. Ne samo iz Hrvatske, Bosne, Albanije, nego i iz Bugarske, Grčke, Rumunjske, Austrije, Italije itd. Trudili smo se uključiti ljude različitih profila, svjetonazora i stavova, a htjeli smo da za isti stol sjednu i ljudi koji se smatraju idejnim protivnicima, da ne kažem neprijateljima. Na primjer, iz Italije smo pozvali jednog vrsnog i poznatog bioetičara koji je bio katolik, a s druge je strane bio popularni libertarijan-

ski bioetičar. Rasprave su bile bogate i živopisne i jako smo uživali u njima. Za mene je jedna od najimpresivnijih stvari to što smo uspjeli približiti ljude iz zemalja koje su od rata bile u izrazito narušenim odnosima. Bioetika je tako postala točka susreta.

Neka vrsta mosta među kulturama?

– Da, bioetika je postala most prema novim načinima komunikacije i počela se ubrzano razvijati. Na našim sam susretima naučio puno o tome što se događalo u zemljama jugoistočne Europe, a ubrzo sam spoznao da je “Zagrebačka bioetička škola” izrazito originalna i plodotvorna. Odmah sam shvatio da ona nije zanimljiva samo u lokalnom kontekstu, nego da je vrlo vrijedna i sa šireg znanstvenog stajališta. Naime, u okviru ove se škole proširio horizont bioetike i produbile su se njezine perspektive. Osim toga, predstavnici zagrebačke škole bili su vrlo aktivni po nekim konkretnim pitanjima, među kojima se isticalo pitanje GMO-a, na kojem su čak postigli institucionalno uvažavanje svoje perspektive u nacionalnom parlamentu.

Usredotočenost na život

Smatrate li da je zagrebačka škola integrativne bioetike utjecala na europsko poimanje koncepta?

– Da, rekao bih da polako postaje jasno da je ta perspektiva nužna kako bismo bioetiku očuvali za budućnost. Sve više ljudi shvaća da bioetika nije samo tehnika rješavanja problema u medicini, nego nešto puno šire i važnije. Integrativna bioetika vrlo ozbiljno doživljava samu riječ bioetika, u čijem su središtu bios, odnosno život, i etos – etika. Život i etika moraju se upotpunjavati na racionalan i plodonosan način za rješavanje svakodnevnih problema na svim životnim poljima. Upravo je stoga jedna od glavnih ideja integrativne bioetike da moramo pronaći normativnost u samoj ideji života. Rekao bih da je to i glavno ograničenje klasične bioetike u kojoj se život objektivizira i svodi na biologiju. Znanstvenici također sudjeluju u životu i svaki je naš čin u konceptualiziranju života živi čin.

Drugim riječima, mi nismo otoci...

– Upravo tako, a dio znanstvenika djeluje po principu – život je negdje vani i mi samo promatramo što se s njim događa. I to je pravi problem. Oni nikada neće doći do ove dublje razine o kojoj sada govorimo. To je jedan od najvažnijih aspekata, ali ima i drugih važnih, poput onih koje je artikulirao Ante Čović. To je prije svega ono što on metodološki naziva pluriperspektivnošću. To znači: (1) sve su znanosti povezane s pitanjem života i treba ih integrirati u ovaj diskurs i (2) ne samo da se to odnosi na sve znanosti, nego i na međukulturalne pristupe. Cijenim taj pristup, ali Čović i ja se u nekim aspektima ipak razlikujemo. Ja, recimo, smatram da je filozofija gospodar diskursa, odnosno prva među jednakima, dok Čović uvažava ravnopravnost svih znanosti i disciplina.

Stupovi integrativne bioetike su, dakle, transdisciplinarnost, pluriperspektiv-

THOMAS SÖREN HOFFMANN, UGLEDNI NJEMAČKI FILOZOF I BIOETIČAR

Normativnost trebamo usidriti u sam pojam života

Thomas Sören Hoffmann ugledni je njemački filozof i autor desetak knjiga i više stotina znanstvenih i stručnih tekstova u području filozofije i bioetike, a godinama publicira i popularno-znanstvene tekstove u njemačkom i međunarodnom tisku. Stručnjak je za njemački idealizam i jedan od najboljih europskih poznavatelja Hegela. Prof. Hoffmann svojim je znanstvenim i stručnim radom godinama vezan uz Hrvatsku jer surađuje s filozofima Zagrebačkoga bioetičkoga kruga. S profesorom smo porazgovarali o sadašnjosti i budućnosti integrativne bioetike, ali i o supstancijalnim pitanjima suvremenog društva te o njegovim viđenjima ljudskih prava i sloboda tijekom pandemije koronavirusa

“

Aristotelova filozofija uvijek je aktualna, možemo od njega puno naučiti o ljudskoj psihi i duhovnosti, a može nam pomoći čak i u sagledavanju tehnologije

nost i orijentacijsko znanje?

– Da, i moramo biti svjesni da o tome govorimo epistemološki. Govoreći ili reflektirajući o značenju života, na neki način radimo dva paralelna posla. S jedne strane, naravno da moramo uvažavati znanstvene spoznaje i nalaze znanstvenih istraživanja. Epistemološki gledano, rekao bih da baratamo s jako puno, ako ne i previše, propozicijskog i objektivizirajućeg znanja o životu. S druge je strane nepropozicijski način spoznaje života. Oslikao bih to primjerom pijanista koji svira glasovir. Propozicijskim bih znanjem mogao precizno opisati kako pijanist izgleda i kako se kreće. Ali mi znamo da to nije dovoljno za spoznaju njegove vještine u koju su uložene godine vježbe.

Smatrate li da je program integrativne bioetike živ i propulzivan?

– Apsolutno, mislim da ide u pravom smjeru. Vrlo sam optimističan po pitanju ove ideje u bliskoj budućnosti, pogotovo zato što vidim da je sve više ljudi razumije. Ako integrativnu bioetiku ispravno shvatimo, imamo ključ za rješavanje mnogih problema suvremenog života, a imamo i zrcalo u kojem se odražava cijelo društvo. To je svakako puno više od onoga što dobivamo površnim svodenjem bioetike na neku kliničku situaciju.

Neki su autori, najviše iz Hrvatske, kritizirali integrativnu bioetiku kao neznanstveni pristup. Kako to komentirate?

– Moram reći da nisam takvim kritikama pridavao previše pozornosti. Iz onoga što sam pročitao bilo mi je jasno da se radi o autorima s pozadinom iz isključivo analitičke filozofije, pa sam stekao dojam da oni nisu ni mogli razumjeti dimenziju i moć integrativne perspektive. Zanimljivo je da sam na takve kritike naišao samo u Hrvatskoj, u Njemačkoj se uistinu nisam s time susreo. Moj je dojam da se radi o ljudima koji život reduciraju na biološku razinu i čovjeku pridaju sličan status kao čaši na ovom stolu. Možda nisu dorasli izazovu govoriti o konceptima totaliteta života, ali to ne znači da ti koncepti ne postoje i da nisu ispravni.

Kako biste opisali ulogu integrativne bioetike u pandemijskom razdoblju?

– Mislim da nam baš ovo razdoblje mora osvijestiti važnost proširenja i produbljivanja perspektive u kojoj gledamo na probleme. Kao što rekossmo, život je glavna tema bioetike, a on je u protekle dvije godine često bio svoden na puko preživljavanje. Znamo da je život ipak puno više od toga. Nismo samo živa tijela, mi smo bića obdarena sviješću i razumom i ne brinem se samo za vlastito zdravlje, nego i za društveni i kulturni život. Stalo nam je do očuvanja sloboda, a to postižemo kroz pravni sustav. Integrativna bioetika potpuno je otvorena ideji da je život slojevit, a ove smo dvije godine često prisiljavani misliti da smo samo biostrojevi u borbi za “goli život”. Kultura života u srži je integrativne bioetike.

Kako biste definirali živu kulturu?

– U prošlosti sam radio studije o tome što kultura uistinu jest. Za početak bih rekao da je važno razumjeti kako kulture nisu samo statični sustavi, nego procesi. Kultura je individualno profiliran, ali i društveno artikuliran prostor konkretnog izražavanja proživljenog ljudskog života. Živa kultura je proces pokušaja optimizacije individualnog profila i izražavanja razlika, različitih pogleda na svijet, dok su mrtve kulture one kod kojih se izgubio izvorni impuls za izražavanje. Na primjer, kulture starih Rimljana za nas su mrtve, ali to ne znači da iz njih ne možemo puno naučiti. Mi smo dio žive kulture i ljudski interes za kulturu vezan je upravo za život, odnosno za poboljšanje egzistencije.

Stručnjak ste za klasični njemački idealizam, posebice za Hegela. Kako nam klasični mogu pomoći u sagledavanju problema današnjice?

– Poznata je Hegelova izreka koja kaže da postoji jedna temeljna razlika između filozofa i drugih znanstvenika, a to je da su svi filozofi naši živi suputnici i između nas postoji živopisna interakcija. Ako ste danas, primjerice, kozmolog, ne morate puno brinuti o kozmologiji antike ili srednjovjekovlja. S druge strane, Aristotelova filozofija uvijek je aktualna, možemo od njega puno naučiti o ljudskoj psihi i duhovnosti, a može nam pomoći čak i u sagledavanju tehnologije. Kad su posrijedi bioetička pitanja, također možemo razmišljati o njihovoj povezanosti s klasičnim filozofima. Hegelov koncept ideje života po momem je sudu vrlo blizak integrativnoj bioetici. On polazi od ideje da je život samorganizirajuća ukupnost. Iako postoje različiti životi, oni su uvijek ujedinjeni ispod kupole “jednog života” koji predstavlja ukupnost svih životnih puteva pojedinaca.

Radi li se o ukupnosti svih živih bića ili svih ljudi?

– I jedno i drugo. Sve što je živo povezano je u ideji života, a naši su ljudski životi intenzivirani jer se služimo razumom i imamo potencijal upravljanja tim razumom ispod kupole “jednog života”. Treba istaknuti da je Hegel svoju znamenitu dijalektiku razvio upravo razmišljajući o ideji života. Početkom 19. stoljeća u Frankfurtu zdvajao je nad tim kako je moguće da je u životu univerzalno identično s individualnim. Kako je to moguće kad život nije nešto izvanjsko ili metafizičko, nego je on u nama, pojedincima? Spoznao je da individue reprezentiraju univerzalnost i ona je u tom smislu odmah individualizirana. To je vrlo dijalektična misao. Bio je to sam začetak njegova dijalektičkog puta kroz filozofiju i možemo reći da je ta misao prapočelo bioetičkog razmišljanja u povijesti filozofije. No, kao što rekoh, bioetičke ideje možemo pronaći i kod Aristotela ili Leibniza, čiji je koncept teleologije i individualnosti živog svijeta također vrlo važan.

Možemo li to povezati s Platonovom filozofijom po pitanju poimanja slobode i demokracije?

– Postoje različiti aspekti koje možemo povezati s Platonom, ali ja bih započeo s

“

Integrativna bioetika vrlo ozbiljno doživljava samu riječ ‘bioetika’, u čijem su središtu ‘bios’, odnosno život, i ‘etos’ – etika

“

Živa kultura je proces pokušaja optimizacije individualnog profila i izražavanja razlika, različitih pogleda na svijet

“

Ako ste razumno biće i vježbate svoj razum, imate taj unutarnji optimizam, nadu i radost

njegovom filozofijom prirode. Platon je prvi koji je svemir nazvao živim bićem. Vidljivi svemir, ne samo svijet ideja. Dakle, vidljivi svemir je živo biće kao takvo. A propos vašeg pitanja koje je vezano uz Državu, možemo reći da je on bio prvi koji je razmišljao o eugenici kao ispravnom načinu “poboljšanja” stanovništva, a time i države. Naravno da smo danas kritični prema tome. Međutim, treba istaknuti da je jedno od glavnih načela platonskog shvaćanja svijeta princip analogije. On uvijek govori o analogijama, ne samo između idealnog svijeta i vidljivog svijeta, nego i o ontološki važnim analogijama između različitih entiteta u svijetu fenomena. Analogije uvijek postoje, a to znači da postoje i proporcije i razmjere. Ovo je načelo važno u bioetici kako ne bismo zaboravili u kakvim razmjerima poimamo svijet i kako te razmjere možemo očuvati.

Indukcija straha

Prijedimo malo iz akademskog u politički prostor. Bili ste vrlo kritični prema nekim mjerama vezanima uz COVID, posebno u Njemačkoj. Pretpostavljam da je to povezano s vašim opisanim poimanjem slobode?

– Za početak bih napomenuo da čak i u vremenima poput našeg još uvijek imamo imperativ prosvjetiteljstva, po kojem znanstveni rad mora biti kritički pothvat, a ne alat za potvrđivanje onoga što rade političari. Na znanstvenicima je da prosude kakve su pretpostavke, implikacije i posljedice političkih odluka. To ne znači da moramo kritizirati sve što se događa, ali uvijek moramo biti svjesni ograničenja pojedinih načina razmišljanja i na njih ukazivati.

To me podsjeća na pogled Maxa Webera na politiku i znanost kao odvojene pozive?

– Rekao bih da moramo biti svjesni da postoji više razina problema. Prva razina bila bi traženje određenih nedostataka političkih odluka. Osnovni problem koji se na toj razini nameće jest nedostatak znanstvenih dokaza koji bi opravdali neke od političkih mjera ili postupaka. Dio znanstvene zajednice od samog je početka upozoravao na nedostatak dokaza, ali i puno važnije, na nepoštovanje načela razmjernosti. Razmjernost je pravno načelo koje nalaže da, ako ograničavate temeljna ljudska prava i slobode, za to mora postojati dovoljno dobar razlog i opravdanje. U Njemačkoj smo imali primjere u kojima to načelo nije bilo zadovoljeno. Druga razina problema jest indukcija straha, na koju upozoravam od početka pandemije. Induciranje straha je manipulativna psihološka tehnika koju političari koriste da bi zastrašili ljude i tako lakše provodili vlastite planove. To je, osim što je opasno, dovelo i do urušavanja sustava vladavine prava, koji se temelji na komunikaciji sa snažnim i razboritim građanima, a ne zastrašenim pojedincima.

Govorite o narušavanju temeljnih ljudskih prava?

– Da, upravo tako, ako se ona ljudima oduzimaju bez opravdanog razloga, onda

se trebamo zabrinuti. Jedna od mojih glavnih bojazni u ovom kontekstu bila je da postoji opasnost od povratka autoritarnim režimima. Carl Schmitt je govorio o “izvanrednim stanjima”, odnosno periodima u kojima je malo toga jasno i u kojima samo moćnici donose odluke. Čini mi se da su neki političari za vrijeme pandemije uživali u toj nadmoćnoj ulozi.

Predstavljali su se kao superheroi?

– Odlično rečeno. Da, ponašali su se kao superheroi i to je moment u kojem se mi kao filozofi i znanstvenici, ali i šira javnost trebamo zapitati o smjeru kojim idemo. Ova situacija nije samo epidemiološka, nego i biopolitička i ne uključuje samo medicinska pitanja, nego i globalna financijska kretanja, nove oblike tehnokracije, ali i nove oblike vladavine. Zabrinjavaju izjave poput one bivšeg austrijskoga kancelara Sebastiana Kurza, koji je poručio da bi u nekim situacijama možda bilo povoljno imati neku vrstu diktature umjesto demokracije jer bi bolje funkcionirala. A kanadski je premijer Justin Trudeau već 2014. javno izjavio da je zemlja kojoj se najviše divi Kina. Svi znamo kakav je tamošnji režim...

Oni koji su se protivili mjerama gurani su na društvene margine...

– Prepoznao sam taj problem među ljudima koje poznajem. Na primjer, jedan ugledni odvjetnik u Bavarskoj istovremeno je tužio državu zbog mjera i bio u procesu napredovanja u sferi filozofije prava. Na fakultetu mu je rečeno da napredovanje može zaboraviti. Prilično poznati profesor medicine u Beču ostao je bez posla na sveučilištu jer je kritizirao mjere ukazujući na nedostatak dokaza na kojima se temelje. A u Njemačkoj su čak i suci koji su odlučili u korist protivnika mjera bili pod teškim političkim pritiskom.

Put u autokraciju**Postoji li, u takvim okolnostima, istinska rasprava u javnoj sferi?**

– Ovisi o okruženju, o tome gdje i s kim razgovarate. Općenitog odgovora nema, ali reći ću vam jedan primjer. S još 16 kolega objavio sam u kolovozu 2021. rad o nužnosti kritičkog mišljenja u ovom razdoblju. Rad je objavljen u glavnom časopisu sindikata njemačkih profesora. Dobili smo brojne pohvale, a kritike su bile minimalne. U akademskoj je sferi, dakle, moguće artikulirati svoje stajalište, bez obzira na to što u mnogim slučajevima nedostaje stvarna i plodna rasprava. Ali čim pokušate ući u dominantni tisak ili u medije poput YouTubea, primijetiti ćete da dolazite pred zid. Drugim riječima, nositelji moći spremni

“

Nositelji moći spremni su pustiti da se u akademskoj zajednici kritizira sve dok te kritike ne dođu pred širu publiku

su pustiti da se u akademskoj zajednici kritizira sve dok te kritike ne dođu pred širu publiku. Ali čim se to dogodi, suočit ćete se s problemima. Neki od kolega su mi govorili: “U pravu si, ali ne želim se o tome otvoreno izražavati jer bi mi karijera bila ugrožena.”

Što je u pozadini ovakve cenzure?

– Teško mi je to razumjeti. Na samom sam početku pandemije pročitao djelo Karla Krausa, austrijskog pisca koji je na početku Prvog svjetskog rata napisao knjigu “Katastrofa fraza”, u kojoj je opisao situaciju u kojoj su svi u medijima pisali jednako i jednodimenzionalno, bez ikakvih kritika. Ova me je situacija podsjetila upravo na to, većina je ljudi od početka slijepo vjerovala vlastima. No mene je više razočaralo to što je tako postupila i većina znanstvenika. Neki su to radili iz konformizma, nisu se željeli izlagati kritikama ili ugrožavati svoje karijere. Često prepoznao sam taj problem u kojoj političari bez ikakva akademska obrazovanja arbitriraju o znanstvenim pitanjima i ocjenjuju koji su znanstvenici u pravu, a koji nisu. Mnoge situacije koje su početkom pandemije proglašavane teorijama zavjere poslije su se obistinile, poput obveznog cijepljenja u Austriji, na primjer.

Jeste li protiv obveznog cijepljenja?

– Snažno se protivim takvim obvezama jer one ne poštuju iskonsko pravo pojedinca da sam odlučuje o onome što unosi u svoje tijelo. Jasno je da nije bilo dovoljno vremena da mRNA cjepiva budu razvijena lege artis. Svjetska zdravstvena organizacija proglasila je globalno izvanredno zdravstveno stanje. U takvim je okolnostima važno da opća korist bude veća od opće štete, a potencijalna individualna šteta uopće se ne razmatra. Neki su nobelovci, poput Michaela Levitta, upozoravali na to da je većina populacije zaštićena od težih oblika koronavirusa. U takvoj se situaciji nameće zaključak da je bolje ići prema razvijanju učinkovitih terapija nego prema općoj procijepljenosti. Ukratko, protivnik sam obveznog cijepljenja.

Protivite se i obvezi nošenja maski.

– Da, protiv sam nošenja maski, koje, na primjer, u Švedskoj ni u jednom trenutku nije bilo obvezno. Moja obitelj i ja uživali smo u slobodi za vrijeme odmora. Maske očito nemaju medicinskog smisla, ali su štetne u psihičkom smislu – najviše za našu djecu. Maske utječu na intimnu organsku funkciju disanja, a usto nam poručuju da trebamo šutjeti.

Biste li rekli da je ovo svojevrsna prijelomna točka između epoha?

– Moglo bi se dogoditi da sada završi određena epoha koja je započela nakon Drugoga svjetskog rata i da će se pojaviti nešto novo. Jedna od važnih razlika između ovih dviju epoha bila bi ta da su nakon Drugoga svjetskog rata ljudi razumjeli važnost ideja poput ljudskog dostojanstva, vladavine prava,

nastavak
sa str. 19

pravde i istine, a sada se suočavamo s novim valom tehnokracije kao ideologije, uključujući ne baš inteligentne fantazije o “ljudskom poboljšanju”, “transhumanizmu” i “posthumanizmu”.

Racionalni optimizam

Radi se i o redefiniranju kapitalizma?

– U tijeku je globalna pre raspodjela bogatstva od siromašnih, pa čak i vrlo siromašnih prema malobrojnoj bogatoj eliti. Čini mi se da elite pokušavaju uspostaviti novi financijski sustav, kao i uvijek, s ciljem održavanja vlastitog povlaštenog statusa. Vrlo bogati ljudi postaju još bogatiji. Prema podacima UN-a, mjere za obuzdavanje pandemije stvorile su kontingent od 150 milijuna ljudi koji ne mogu zadovoljiti osnovne potrebe, gladni su. To je ključni problem. Globalna nepravedna distribucija bogatstva koja je u ovim okolnostima postala još nepravednija.

A što biste rekli o drugim problemima, osim o pandemiji, koji zahtijevaju većinu bioetičkog promišljanja i rasprave? Okoliš, glad, nepravda, sveprisutni rizici?

– Rekao bih da ima puno problema čak i pored ovih ključnih koje ste spomenuli. Na osnovnoj razini, to je prije svega problem gubitka sposobnosti za integraciju ljudske i neljudske prirode. Trebamo raditi na oporavku prirode, uključujući naše vlastito postojanje, a da pritom od prirode ne pravimo nedodirljivu dogmu. To je druga krajnost u koju mnogi odlaze čineći od prirode božanstvo. To nije pravi put, kao bioetičari moramo biti kritički mislioci koji promišljanjem dolaze do najboljih rješenja odnosa prema prirodnim entitetima.

Na drugoj su razini biopolitički problemi, činjenica da se države trude preuzeti sve veću kontrolu nad našim životima u svim nje-

govima etapama. Kao filozofi trebamo se zauzimati za pojedinca, a ne za državu. Jedan od ključnih bioetičkih problema današnjice svako je i odnos ljudi i umjetne inteligencije, odnosno robota. Postoji opasnost da sebe počnemo doživljavati na mehanički, robotski način, što je za društvo jako opasno. Još jedna tema koja će biti u središtu bioetičkog interesa jest ideja transhumanizma. Za snalaženje u svim ovim složenim temama potrebna nam je kritička bioetička orijentacija.

– Pokušat ću biti sažet. Rekao bih da sam optimističan jer kao filozof vjerujem u razum. Ranije sam spomenuo da se protivim svakom načinu izazivanja straha kod ljudi, jer je strah neprijatelj jasnog razmišljanja, ali i normalnog života. Morate biti svjesni sebe i onoga što se događa. Politika tijekom pandemije povezana je s osjećajem straha i suprotnosti. S druge strane, razum je uvijek povezan s osjećajem radosti. Ako ste razumno biće i vježbate svoj razum, imate taj unutarnji optimizam, nadu i radost. Radostan i razuman odnos prema svijetu ne znači da se zanemaruju objektivni problemi. Moj glavni cilj kao profesora jest uvjeriti studente u njihovu vlastitu racionalnu prirodu i ojačati ih tako da svoj razum koriste za svoju i opću dobrobit.

Razmjernost je pravno načelo koje nalaže da, ako ograničavate temeljna ljudska prava i slobode, za to mora postojati dovoljno dobar razlog i opravdanje

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET ELEKTROTEHNIKE I RAČUNARSTVA

Zagreb, Unska 3
raspisuje

NATJEČAJ

za izbor u zvanja i na radna mjesta:

- 1. Nastavnik u znanstveno-nastavnom zvanju redoviti profesor u trajnom zvanju - 2 izvršitelja na neodređeno vrijeme s punim radnim vremenom,
- 2. Nastavnik u znanstveno-nastavnom zvanju redoviti profesor - 1 izvršitelj na neodređeno vrijeme s punim radnim vremenom,
- 3. Nastavnik u znanstveno-nastavnom zvanju docent - 1 izvršitelj na neodređeno vrijeme s punim radnim vremenom,
- 4. Suradnik u suradničkom zvanju poslijedoktorand - 4 izvršitelja na određeno vrijeme s punim radnim vremenom,
- 5. Suradnik u suradničkom zvanju asistent - 1 izvršitelj na određeno vrijeme s punim radnim vremenom.

Rok za prijavu je 30 dana od dana objave natječaja.
Uvjeti rada i ostali detalji natječaja za pojedinačna radna mjesta nalaze se na stranici www.fer.hr

ODLUKA O PONIŠTENJU DIJELA
JAVNOG NATJEČAJA
Sveučilišni odjel za stručne
studije Sveučilišta u Splitu

Klasa: 112-01/22-02/04
Urbroj: 2181-193-111-22-15
Split, 15. ožujka 2022. g.

Na temelju članka 31. Pravilnika o Sveučilišnom odjelu za stručne studije pročelnik Odjela donosi:

ODLUKU O PONIŠTENJU DIJELA
JAVNOG NATJEČAJA

- 1. Poništava se dio natječaja objavljen u Narodnim novinama broj 23, dana 25. veljače 2022. g., u dijelu koji se odnosi na izbore za radna mjesta, pod točkom 2. koja glasi: (jednog izvršitelja (m/ž) na radno mjesto II. vrste – viši informatički referent, na neodređeno vrijeme u punom radnom vremenu) i pod točkom
- 3. koja glasi: (jednog izvršitelja (m/ž) na radno mjesto IV. vrste – namještenik (spremačica), na neodređeno vrijeme u punom radnom vremenu). Ostali dio natječaja ostaje nepromijenjen.
- 2. Ova odluka o poništenju dijela javnog natječaja stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u Narodnim novinama te u svim medijima u kojima je natječaj objavljen.

SVEUČILIŠTE U SPLITU, EKONOMSKI FAKULTET OBJAVLJUJE
NATJEČAJ ZA UPIS NA POSLIJEDIPLOMSKE
SPECIJALISTIČKE STUDIJE

POVEŽI ZNANJA!
Upiši EFST Poslijediplomski specijalistički studij.

NATJEČAJ JE OTVOREN DO 22. TRAVNJA 2022. GODINE.

POSlijEDIPLOMSKI SPECIJALISTIČKI STUDIJ EKONOMIJA SMJEROVI: Regije i sektori, Europska integracija, Novac i financije, Upravljanje makroekonomijom.	POSlijEDIPLOMSKI SPECIJALISTIČKI STUDIJ POSLOVNA EKONOMIJA SMJEROVI: Menadžment, Marketing, Računovodstvo, Menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, Financijski menadžment.
---	---

Prijave na natječaj podnose se preporučeno poštom na adresu: Ekonomski fakultet u Splitu, Centar za poslijediplomsko studije, Cvite Fiskovića 5, 21000 Split uz naznaku: Natječaj za poslijediplomski specijalistički studij.

Trajanje studija: 3 SEMESTRA

ECTS: 90

AKADEMSKI NAZIV:
SVEUČILIŠNI
SPECIJALIST EKONOMIJE
(UNIV. SPEC. OEC.)

Sve dodatne informacije mogu se dobiti u Centru za poslijediplomsko studije, na e-mail: pos@efst.hr ili telefon (021) 430-720. Web: www.efst.unist.hr

SVEUČILIŠTE U SPLITU
FILOZOFSKI FAKULTET
raspisuje

NATJEČAJ
za izbor

jednog nastavnika u znanstveno-nastavno zvanje i na odgovarajuće radno mjesto docenta za znanstveno područje humanističkih znanosti, polje filologija, grana kroatistika za puno radno vrijeme, na neodređeno vrijeme na Odsjeku za rani i predškolski odgoj i obrazovanje

Pristupnici ovog natječaja trebaju ispunjavati uvjete utvrđene odredbama Zakona o radu (NN 93/14 i 98/19) i Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (NN 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15 i 131/17) i na njemu utemeljenim propisima. Svi pristupnici su dužni dostaviti odgovarajuće dokaze o ispunjavanju navedenih uvjeta. Na Natječaju mogu ravnopravno sudjelovati pristupnici oba spola.

Pristupnici, koji se na temelju posebnih propisa pozivaju na pravo prednosti pri zapošljavanju, obvezni su u prijavi na natječaj pozvati se na to pravo te priložiti sve dokaze koje posebni propisi propisuju za ostvarivanje tog prava. Takvi pristupnici ostvaruju prednost pri zapošljavanju u odnosu na ostale pristupnike, samo pod jednakim uvjetima. Za pristupnike koji se u prijavi na natječaj pozivaju na pravo prednosti pri zapošljavanju prema Zakonu o hrvatskim braniteljima iz domovinskog rata i članovima njihovih obitelji (NN 121/17), popis dokaza potreban za ostvarivanje tog prava dostupan je na poveznici <https://branitelji.gov.hr//zaposljavanje-843/843>

Natječaj se objavljuje na službenim mrežnim stranicama Filozofskog fakulteta u Splitu, u Narodnim novinama, Slobodnoj Dalmaciji, u EURAXESS-u i Zavodu za zapošljavanje.

Rok za podnošenje prijave je trideset (30) dana od dana posljednje objave natječaja.

Nepotpisane, nepravovremene i nepotpune prijave neće se razmatrati, niti će podnositelji takvih prijava naknadno biti pozvani na dopunu prijave.

Cjeloviti tekst ovog natječaja i detaljnije informacije objavljene su na mrežnim stranicama Filozofskog fakulteta u Splitu <https://www.ffst.unist.hr/>

UMJETNIČKA AKADEMIJA U SPLITU
objavljuje
NATJEČAJ (m/ž)
za izbor u zvanje

- 1. Predavač u području humanističkih znanosti, polje znanost o umjetnosti, grana filmologija (naslovno zvanje)
 - 2. Predavač u području umjetnosti, polje filmska umjetnost, grana snimanje – filmsko i elektroničko (naslovno zvanje)
 - 3. Predavač u području umjetnosti, polje likovne umjetnosti, grana arhitektura – umjetnički dio (naslovno zvanje)
 - 4. Umjetnički suradnik u području umjetnosti, polje glazbena umjetnost, grana reprodukcija glazbe – sviranje, predmet Glasovir (naslovno zvanje).
- Sve informacije o uvjetima natječaja i načinima prijave nalaze se na službenim stranicama Umjetničke akademije u Splitu, na poveznici <http://www.umas.unist.hr/oglasna-ploca/zaposlenja/natjecaj-za-izbor-u-zvanje-5/>

MEDICINSKI FAKULTET SVEUČILIŠTA U SPLITU
OBJAVLJUJE

NATJEČAJ

za upis na sveučilišni poslijediplomski doktorski studij “Translacijska istraživanja u biomedicini - TRIBE” u akademskoj godini 2022./2023.

Puni tekst natječaja u kojem su objavljeni uvjeti za upis, postupak, cijena školarine, isprave koje se podnose za prijavu, sastavni su dio ovog natječaja i dostupni su na mrežnim stranicama Medicinskog fakulteta u Splitu: <http://www.mefst.unist.hr/studiji/doktorska-skola/tribe-607/607>

Rok za podnošenje prijave na natječaj: do 15. rujna 2022.

Prijave slati isključivo poštom na adresu:

Medicinski fakultet u Splitu

Službi za znanost, poslijediplomsku nastavu i međunarodnu suradnju, uz naznaku studija

Šoltanska 2

21 000 Split

Detaljnije informacije

For more information visit us at: www.mefst.hr/TRIBE

SEA-EU UTRKA NA MARJANU

La Solidaire de Brest

Piše
IVANA JADRIĆ

Nakon prošlogodišnjeg događaja na kojem je unutar SEA-EU alijanse sudjelovalo 546 osoba koje su pretrčale 4429 kilometara kroz devet dana, Sveučilište u Brestu organizira još jednu humanitarnu trku **La Solidaire de Brest** i u 2022. godini. Osim centralnog događaja u Brestu na kojem će sudjelovati i studenti sa Sveučilišta u Splitu, sva SEA-EU sveučilišta će organizirati i lokalne utrke kojima će podržati partnerski University of Western Brittany (UBO) i njihov humanitarni cilj.

Na Sveučilištu u Splitu se lokalna utrka odvija u organizaciji Studentskog zbora Kineziološkog fakulteta Sveučilišta u Splitu i održat će se u petak, **1. travnja 2022. godine s početkom u 12:00 sati** na sjevernim Marjanskim vratima.

Osim trke u Brestu, na kojoj će sudjelovati i studenti Sveučilišta u Splitu, sva SEA-EU sveučilišta će organizirati i lokalne utrke kojima će podržati partnerski University of Western Brittany (UBO)

Pozivamo sve vas, vaše partnere, kolege i studente da nam se priključite u humanitarnoj utrci te pomognete da prikupljena sredstva otiđu u prave ruke: ovaj put udrugama "Un Reve, un sourire" i "Les Joëlettes du Bout du Monde" iz Bresta, Francuska.

Sudjelovati možete trčanjem, hodanjem, rolanjem ili vožnjom bicikla. Temeljem prikupljenih kilometara, Decathlon, koji je glavni sponzor ovog događaja, navedenim udrugama će uplatiti sredstva, ovisno o broju sudionika i njihovih prijedjenih kilometara.

Osim na navedeni datum, sudjelovati možete i tako da prijavite prijedene kilometre koje ostvarite kroz cijeli tjedan (28. 3. - 3. 4. 2022.).

Kako sudjelovati?
1. PRIJE UTRKE

Potrebno se prijaviti za utrku. Prijaviti se možete preko poveznice ili QR koda (koji je vidljiv na plakatu):

Prilikom prijave odaberite skupinu SEA-EU. Kod za **besplatno sudjelovanje** je: **SEAEU2022**

Preuzmite STRAVA aplikaciju na svoje mobilne telefone. Dostupna je u APPLE STORE i

GOOGLE PLAY STORE

U Strava aplikaciji predbi-lježite se za praćenje La Solidaire de Brest de Decathlon (gdje možete pratiti novosti događaja) te se na dnu trebate priključiti SEA-EU grupi.

Na taj način će Vaša utrka biti podijeljena s ostatkom grupe i zabilježena.

2. ZA VRIJEME UTRKE

Pokrenite Strava aplikaciju i zabilježite svoju trku, vožnju ili šetnju. Nakon što ste je zabilježili (uključili oznaku za "snimanje" i zaustavili je nakon što ste s utrkom gotovi), ona će u aplikaciji biti pridružena rezultatima članova SEA-EU grupe).

Za vrijeme utrke možete fotografirati i svoje dojmove prenijeti u aplikaciju i SEA-EU grupu da budu vidljivi svim registriranim sudionicima utrke.

Više informacija: seaeu@unist.hr

Detalj s 19. Međunarodne regate 'Sveti Duje' ANTE MANDIĆ

TRADICIJA SE NASTAVLJA: VESLAČKI SPEKTAKL I OVE GODINE NA RIVI

Jubilarno, 20. izdanje Regate 'Sveti Duje' glavni događaj svibnja

Sunce, more, kape, šeširi, najljepša Riva na svitu, peti mjesec, blagdan svetog Dujma – zaštitnika našega grada, ukrštena vesla i entuzijasti sa svih strana kugle zemaljske. Scenarij je to iz bajkovitih dalmatinskih kronika koji ćemo ove godine gledati jubilarni, 20. put. Centralna pozornica koja će jedina u svijetu (osim one na Temzi) već tradicionalno sučeliti uvijek napetu studentsku utrku osmeraca britanskih ekipa Sveučilišta Oxforda i Cambridgea, ali i dobro poznatu utrku Legendi, bit će splitska Riva. Iako vam se možda čini da već sad sve znate o spektaklu pod nazivom **Međunarodna veslačka regata Sveti Duje** koji će se održati 14. i 15. svibnja, bit će te uhvaćeni u zamku jer uvijek vrijedni i maštoviti organizatori ovog događaja i dalje drže sve detalje i novosti na distanci od novinskih redaka. Sjetimo se samo kako su

ANTE MANDIĆ

prošle godine pod pritiskom okolnosti u kojima živimo mudro organizirali Regatu u rujnu i ponovno postigli pun pogodak. Da ne mislite kako smo vas u ovom članku ostavili bez informacija, možemo vam garantirati još jednu veslačku rapsodiju na Rivi, popraćenu renomiranim svjetskim sportašima, alumnijima i poslovnim ljudima, uspješnim primjerima dualnih karijera, ali i mnoštvo popratnog sadržaja. Uvijek je zanimljiva

dodjela medalja na Peristilu, studentske utrke u Spinutu, kao i konferencije koje traže mjesto više.

Iza Regate prvenstveno stoji akademska zajednica, svi oni koji je prepoznaju kao jedan od ključnih brendova sveučilišnog sporta, grada Splita i Dalmacije. Ovu manifestaciju i ove godine organizirat će Sveučilište u Splitu, Splitski sveučilišni sportski savez, Veslački savez Dalmacije, Hrvatski veslački klub

"Gusar" i Hrvatski akademski sportski savez.

Bit će u Splitu i mnoštvo studentica i studenata s različitih europskih sveučilišta pa ako napišemo da će Split postati studentska metropola na dva dana, vi ćete nam reći da Split to već je. S tim ćemo se složiti, ali uvijek željni novih trendova i drugačijih fragmenata ovog događaja "cvita Mediterana", sigurni smo da će i nadolazeća regata iznjedrili detalje koje nitko nema. Kad se sjetimo da slavi 20. roden-dan, da je kao međunarodno sveučilišno natjecanje ispisa-la toliko lijepih priča, ujedinila stare prijatelje, spojila nove ljubavi, onda je jasno da je Regata "Sveti Duje" puno više od same utrke osmeraca. I zato, s nestrpljenjem vas već sad pozivamo da u raspored upišete 14. i 15. svibnja – Riva i Regata "Sveti Duje". Vidimo se za manje od dva mjeseca!

ANĐELA MATENDA

APLIKACIJA ZA PLAĆANJE U MENZAMA SC-A U ZAGREBU

WeaPay - digitalni studentski novčanik

Puštena je u rad nova aplikacija putem koje studenti mogu plaćati svoje obroke u menzama SC-a i mnogo više! Riječ je o inovativnoj usluzi digitalnog studentskog novčanika, koja predstavlja zamjenu za papir i kovanice, odnosno gotovinu i kartice.

U suradnji sa Studentskim zborom Sveučilišta u Zagrebu, koji je i potaknuo inicijativu, te uz pomoć Studentskog centra, startup WeaPay je razvio mobilnu aplikaciju kao rješenje problemu koji su uvidjeli studenti.

Koristeći aplikaciju, moći ćeš brzo i bezbolno, bezgotovinski i efikasno plaćati u menzama svoj obrok. U aplikaciji ćeš se prijaviti putem AAI identiteta nakon

čega je dovoljno da samo prsloniš svoj uređaj na skener prilikom dolaska na blagajnu i stvari postaju riješene. Novac na aplikaciju možeš uplatiti potpuno besplatno putem kartice ili uplatom s bankovnog računa. Uz to, putem aplikacije možeš plaćati i u studentskim kafićima na vrlo jednostavan način skeniranjem QR koda. Također, tvoji ti prijatelji na identičan način mogu uplatiti novac bez naplate.

U stisci s obavezama, a praznog želudca, u aplikaciji pronadi sebi najbližu menzu, brže i bolje pojedij svoj ručak, a uvijek možeš počastiti i svog kolegu ili kolegicu.

Aplikaciju možete preuzeti na online trgovinama za mobilne aplikacije.

BRANKO NAD

WeaPay - digitalni studentski novčanik

BRANKA BARTOLIĆ, SPECIJALISTICA KLINIČKE PSIHOLOGIJE,
HRVATSKI INSTITUT ZA ISTRAŽIVANJE MOZGA

IZAZOVNA VREMENA su izazov da postanemo bolji ljudi!

Svaka izloženost intenzivnom ili dugotrajnom stresu ima posljedice na naše mentalno i tjelesno zdravlje. Naš organizam ima fenomenalnu sposobnost prilagodbe i neko vrijeme može kompenzirati ovakve dodatne zahtjeve, ali s vremenom će se naši kompenzacijski mehanizmi iscrpiti

RAZGOVARAO I SNIMIO

BRANKO NAD

Posljednje dvije godine kao da živimo u nekome filmu. Ako već ne u horor, onda barem živoparajućem trileru. Globalna pandemija misteriozne bolesti, dva potresa koja su nam uništila glavni grad i okolicu, odnedavno i rat koji bi mogao prerasti u apokaliptični nuklearni obračun svjetskih silnika...

Strah, stres, povećavana budnost, oprez na maksimum, s time i alienacija, anksioznost, asocijalna ponašanja. Psiholozi i psihijatri imaju pune ruke posla, a ova stresna vremena najviše posljedica ostavljaju na one najranjivije skupine u svakome društvu – djecu.

Zaista, živimo u najstresnijem razdoblju nakon Domovinskog rata. Slaže se s time i Branka Bartolić, specijalistica kliničke psihologije s Poliklinike Neuron pri Hrvatskom institutu za istraživanje mozga. Bavi se kliničkom psihologijom 15 godina, ponajviše psihološkim savjetovanjem, psihoterapijom i psihodijagnostikom. Dakako, kao i istraživačkim neuroznanstvenim te nastavničkim radom.

Naša sugovornica radi, kako sama kaže, u sjajnom timu s neurologom i psihijatricom, intenzivno se bave psihosomatikom, depresivnim i anksioznim poremećajima, ali i svim drugim oblicima psiholoških tegoba. Pa kada takva stručnjakinja upozorava na povećanu razinu stresa kojom je protkana naša svakodnevica, valja je poslušati:

- Ovih posljednjih nekoliko godina našeg života obilježeno je nizom stresnih događanja, koja nas sve dotiču. U današnje vrijeme teško se izolirati od svih tih utjecaja jer se slike traumatskih situacija putem modernih sustava informira-

nja momentalno donose u naše domove. Na taj način naša je svakodnevica već duže vrijeme okupirana teškim temama, brigom, strahom i tugom. S vremenom se naši kapaciteti za suočavanje iscrpljuju i opažaju se posljedice po naše mentalno zdravlje.

Strah, tjeskoba ili stres?

Kako se nositi s time? Koje biste savjete dali ljudima koji su podložni stresu?

Svaka izloženost pretjerano intenzivnom stresu ili stresu koji dugo traje ima posljedice na naše tjelesno i mentalno zdravlje. Zato je od iznimne važnosti koristiti strategije koje će minimizirati ove negativne učinke i omogućiti nam što kvalitetniji život i u ovim izazovnim vremenima.

O nošenju sa stresnim situacijama specifičnim za ovaj povijesni trenutak u medijima se do sada puno govorilo. Ključ je u tome da ne dopustimo da nam ta zbivanja potpuno zavladaju životom, nego da iskoristimo situaciju u kojoj se nalazimo kako bismo dodatno razvili vlastite sposobnosti za nošenje sa zahtjevnim situacijama i iz nje izašli još jači. Prije svega, važno je prepoznati što nas uznemiruje i odabrati ne izlagati se previše takvim sadržajima (npr. ograničiti gledanje vijesti). Zatim treba osvijestiti i naučiti prepoznati vlastite mehanizme suočavanja sa stresom i svjesno odabirati one koji nam pomažu da se osjećamo bolje. Neka je to razgovor s prijateljima i obitelji, nekad bavljenje sportom ili nekim hobiem. Možda je stresna situacija prilika da stječući uvid u svoje misli, emocije i tjelesne reakcije sve bolje upoznajemo sebe. Naravno, kada usprkos našem trudu ne uspijevamo zadržati svoju psihofizičku ravnotežu, uvijek se preporučuje potražiti stručnu medicinsku ili psihološku pomoć.

Kakve su posljedice ovakvog dugotrajnog stresa na naše zdravlje?

Svaka izloženost intenzivnom ili dugotrajnom stresu ima posljedice na naše mentalno i tjelesno zdravlje. Naš organizam ima fenomenalnu sposobnost prilagodbe i neko vrijeme može kompenzirati ovakve dodatne zahtjeve, ali s vremenom će se naši kompenzacijski mehanizmi iscrpiti, što će dovesti do simptoma kako na psihološkom, tako i na tjelesnom planu. Ako stres potraje i nakon pojave prvih simptoma, doći će do poremećaja, a u konačnici i bolesti koje nazivamo psihosomatskim bolestima. Danas postoji trend da se sve više bolesti promatra kao psihosomatske, upravo zbog tog snažnog utjecaja psihogenih faktora na naše zdravlje.

Umjesto da dozvolimo da se tjelesni simptomi pretvore u bolest, shvatimo ih kao "signalne lampice" koje nam nešto poručuju i reagirajmo na vrijeme kako bismo ostali zdravi.

Možete li nam objasniti razliku između straha, tjeskobe i dugotrajnog stresa?

Stres je po definiciji svaka situacija koja od nas zahtijeva dodatne napore kako bismo je savladali. I stanje straha i stanje tjeskobe za naš organizam mogu predstavljati stres.

Strah je emocija koja se u nama javlja kad smo suočeni s realnom prijetnjom ili opasnošću. Kaže se da strah može biti koristan, jer u slučaju opasnosti u nama pokreće mehanizme obrane i zaštite nužne za preživljavanje. Često je popraćen lučenjem adrenalina i čitavim nizom tjelesnih reakcija koje nam omogućavaju učinkovit bijeg ili borbu. Neka, pak, ova silna reakcija u nama izaziva tzv. zmrzavanje. Ovu reakciju u tijelu nazivamo stresnom reakcijom i iako nam u akutnim situacija-

ma opasnosti povećava šanse za preživljavanje, ako stres potraje duže, ulazimo u fazu iscrpljenja koju karakterizira i narušavanje tjelesnog zdravlja.

Tjeskoba je, pak, osjećaj nelagode, opće napetosti i pretjerane brige koji se u nama može javiti i kao odgovor na zamišljenu prijetnju. Intenzitet tjeskobe razlikuje se od osobe do osobe i ovisno o karakteri-

stikama prijetnje. Simptomi tjeskobe mogu se podijeliti u kognitivne (opterećujuće misli), emocionalne (napetost, nelagoda), tjelesne (ubrzano rad srca, ubrzano disanje, napetost mišića, nesanica...) i ponašajne (pretjerana konzumacija alkohola, pušenje i slično). Ukoliko je tjeskoba intenzivna može dovesti do razine panike.

Mnogi psiholozi godinama

upozoravaju da zapostavljamo mentalno zdravlje nacije, s time se slažu i školski stručni suradnici. Vaše mišljenje?

Istina je da stručnjaci godinama upozoravaju na ovaj problem, kao što je istina i da se pitanje mentalnog zdravlja zadnjih godina prilično populariziralo. Vjerujem da će popularizacija mentalnog zdravlja i progovaranje o ovim temama

Puno vremena provodimo uz ekrane – nepotrebno!

Koliko je mentalno zdravlje djece i mladih narušila izolacija zbog korone te prevelika zarobljenost u svoja četiri zida?

-Socijalna izolacija u dječjoj i adolescentskoj dobi upravo je suprotno od onoga što je svakom djetetu potrebno za zdrav razvoj. No, svakako treba naglasiti da utjecaj ove dugotrajne stresne situacije na djecu ponajviše ovisi o tome kako se mi odrasli nosimo s njom. Ako mi pozitivno gledamo na život i trudimo se živjeti što kvalitetniju svakodnevicu, ako zadržavamo zadovoljavajuću razinu društvene aktivnosti i ne bavimo se katastrofiziranjem, onda će to biti okruženje u kojem naša djeca žive. Na nama kao roditeljima je da stvorimo svojoj djeci, kad god to možemo, pozitivno okruženje za rast i razvoj. Tada ni za djecu nema straha.

Je li online nastava imala alternativu? Ako nije, je li ipak trebalo napraviti nešto drukčije, da učenici, studenti i profesori ne budu baš takvi robovi ekrana i tehnologije?

-Teško je reći je li online nastava imala alternativu, ali ne vidim potrebe za kritiziranjem onog što je struka smatrala najboljim rješenjem u izvanrednim okolnostima u kojima smo se svi našli. U toj je situaciji bila potrebna brza reakcija i sustav se brzo prilagodio. Naravno da su se neke stvari mogle organizirati bolje, ali poznata izreka kaže da je lako biti general poslije bitke. Radije budimo zahvalni na mogućnostima koje današnja tehnologija pruža i dobroj volji nastavnika da se prilagode kako mogu i znaju. Sigurna sam da će se ionako iz ove situacije učiti i usavršavati sustav za budućnost.

Što takva ekstremna izloženost ekranima donosi ljudskome zdravlju u budućnosti? Ima li tome "lijeka"?

-Naravno da ima lijeka. Lijek je da mi odrasli budemo primjeri svojoj djeci i provodimo vrijeme u kvalitetnijim aktivnostima. Djeca uče od nas. Činjenica je da mi puno vremena provodimo uz ekrane nepotrebno. Korištenje mobitela i ostalih ekrana doista izazivaju svojevrsnu ovisnost koja nam uzima jako puno vremena u danu, ali nas i izlaže sadržajima koji kontaminiraju naš mentalni prostor. Nijedan živčani sustav ne može normalno obraditi toliko informacija koliko ih modernim komunikacijskim kanalima u današnje vrijeme može primiti. Pitajmo se čemu nam tolike informacije služe i nije li nam potrebniji naš unutarnji mir. U slučaju kad moramo provoditi vrijeme uz ekran zbog posla ili školovanja, treba pokušati svesti to vrijeme na razumnu mjeru te voditi računa o uzimanju češćih pauza. Video-komunikacija zahtijeva od nas veći mentalni rad od komunikacije licem u lice i više nas iscrpljuje. Mogli bismo reći da je naš mozak sretniji kad razgovaramo s ljudima uživo. Isto tako, svatko od nas može donijeti odluku da ne koristi mobilne uređaje ili računalo u određenom dijelu dana, najbolje u onom dijelu dana kad je obitelj na okupu. Tada se otvara prostor za normalnu komunikaciju i druženje koje nam svima nedostaje. Još jedna dobra odluka je gašenje profila na društvenim mrežama. Znam da to mnogima zvuči preizazovno, ali pozivam vas da probate i osjetite se ponovno živima u ovom realnom svijetu.

Ne odustajmo

Izražena je zadnjih mjeseci demotiviranost učenika i studenata za rad, za ispunjavanje školskih i akademskih obaveza. Kako tome doskočiti, kako ih motivirati?

-Mladima nije lako snaći se u ovim čudnim vremenima, ali izazovna vremena istovremeno su i sjajna prilika za usvojiti dodatne osobne vještine i vrijednosti. Osvijestimo mladima posebnost ovog trenutka i činjenicu da se iz teških vremena izlazi jači. Naučimo ih kako i u zadanim okvirima možemo pronaći nešto što nas pokreće, veseli i ispunjava. Pokažimo im kako rasti i zabavljati se u životu i kad nije sve idealno. Ta su znanja ponekad vrijednija od onih iz knjiga i čine bazu zdrave motivacije. Motivacija za ispunjavanje školskih i akademskih obaveza samo je odraz cjelokupnog životnog stava. Ne smijemo dozvoliti da nam se život pretvori u katastrofe koje nas okružuju. Ako smo studenti, zamislimo se kao uspješni stručnjaci jednoga dana i čvrsto koračajmo prema tome. Isplanirajmo svoj put, postavimo si ciljeve i razvijmo realan akcijski plan za njihovo ostvarenje. Ne odustajmo. To je put prema uspjehu.

visno o tome gdje se nalaze. U proteklih par godina zbog pandemije smo bili izloženi stresu zbog zatvaranja granica i nemogućnosti slobodnog kretanja po zemlji i šire. To je zasigurno unosilo nesigurnost i kod studenata i kod roditelja, jer je sama pomisao da nećemo moći doći do svog djeteta ili roditelja u svakom trenutku zastrašujuća. No, u trenutku kad je većina sveučilišta, i naših i stranih, prešla na online nastavu, javila se i prilika za studiranje iz sigurnosti svoga doma onima kojima je to bolje odgovaralo.

Što je vas osobno najviše uplašilo – potres, neizvjesnost pandemije ili ovaj novi strah od eskalacije rata u Ukrajini, pa čak i nuklearnog rata?

Čini mi se da se radi o kombinaciji svih ovih stresora. Pandemija je psihološki neugodna jer zaista dugo traje i bitno nam je promijenila život. Nove generacije odrastaju s maskama i fizičkom distancom, bez normalnog druženja i igre. I mi odrasli osjećamo koliko je teško živjeti bez svih onih društvenih zbivanja u kojima smo nekad opušteno uživali. Da ne govorim o strahu od zaraze, praktičnim problemima u funkcioniranju zdravstvenog sustava, kao i mnogih drugih službi, i ostalim usputnim problemima.

Prvi potres podnijela sam prilično smireno, ali idući veliki me dobro potresao. Kao da nam je htio poručiti da se ne smijemo opustiti i taj osjećaj je zaista neugodan. Nepredvidivost prirodnih katastrofa je faktor koji unosi uznemirenost u naš relativno predvidivi svijet. Kao da nam to nije bilo dovoljno, sad se nosimo i s idejama o eskalaciji ratnih zbivanja. Vjerujem da svatko tko si dozvoli razmisliti o toj mogućnosti, osjeti strah. Naročito se to odnosi na ljude koji imaju osobno iskustvo rata i kojima je taj strah poznat.

Kako preživjeti današnji dan

Imate li neki savjet kako se primiriti, kako stvari ne gledati "prevelikim očima"?

Mene osobno umiruje činjenica da se prirodne katastrofe, bolesti i ratovi zbivaju stalno i posvuda u svijetu, da je tako oduvijek bilo i da smo, usprkos tome, još uvijek ovdje. Osobno vjerujem da je bilo i težih perioda u ljudskoj povijesti i da nam napredak društva omogućava da se nosimo bolje i lakše s nedaćama koje su nas snašle. Uvijek krećem iz pozicije zahvalnosti zbog onoga što je dobro, zbog prilika koje imamo, zbog mogućnosti koje su pred nama, čak i u ovim teškim vremenima. Svaki dan podsjećam samu sebe da imam izbor kako ću proživjeti današnji dan. Vjerujem u to da mijenjanjem sebe i svoje najbliže okoline možemo učiniti puno i pomaknuti svijet u boljem smjeru. To me uvijek iznova raduje i ispunjava. Trudim se ne kontaminirati svoj mentalni prostor negativnim sadržajima, već živjeti i odašiljati mir.

Javlja li nam tijelo i kako da smo previše uplašeni?

Naravno, naše tijelo reagira i na strah, ali i ostale neugodne emocije u kojima se znamo održavati. Dok smo uplašeni, u našem se tijelu pokreće čitav niz tjelesnih promjena koje imaju za cilj povećati učinkovitost nošenja s prijetnjom s kojom smo se sreli. Ovakva reakcija našeg tijela je jako korisna. Sve emocije

“

Mene osobno umiruje činjenica da se prirodne katastrofe, bolesti i ratovi zbivaju stalno i posvuda u svijetu, da je tako oduvijek bilo i da smo, usprkos tome, još uvijek ovdje

“

Moramo raditi na tome da školski psiholozi postanu neizostavan dio svake škole i da imamo dovoljno studentskih savjetovaništa koja zaista funkcioniraju

koje osjećamo generalno su i dobre i korisne, ali nije zdravo za nas održavati se pretjerano dugo u intenzivnim neugodnim emocionalnim stanjima, jer to može biti prijetnja našem zdravlju. Koliko ćemo često i intenzivno na stres odreagirati tjelesnim simptomima uvelike ovisi o strukturi naše osobnosti. Možemo reći da su tjelesni simptomi ustvari normalni pratitelji naših emocija. Svaka naša misao izaziva neku emociju i svaka emocija popraćena je reakcijom na tjelesnom planu. Problem nastaje kad smo toliko nesvjesni svojih misli i emocija da osvijestimo da nešto nije u redu tek kad se javi fizička bol. U svakodnevnom radu s pacijentima vidam sve više ljudi koji se za pomoć obraćaju upravo zbog tjelesnih simptoma koji ustvari u podlozi imaju neki psihogeni uzrok. Najčešće su to glavobolje, vrtoglavice, problemi s probavom i slično. Da bi se takvi problemi riješili u korijenu, nije dovoljno liječiti samo simptome, već je potrebno razriješiti i psihološke faktore koji su doprinijeli nastanku tih tegoba. Biti zdrav i sretan nije lako, ali se može. Ključ je u ustrajnom učenju i radu na sebi, u cjelovitom pristupu svom zdravlju, u činjenju svjesnih odabira prema boljem sebi.

probuditi osobnu svijest pojedinaca i da će ljudi sve više za sebe tražiti i mentalno, a ne samo tjelesno zdravlje. Dio je na stručnjacima, ali dio uvijek ostaje na pojedincu. Vjerujem da radimo pomake na ovom polju i da izlazimo iz ere tabua kad su psihološki problemi u pitanju.

Nedostatak stručnjaka

Jesu li naši školski nastavnici i sveučilišni profesori uopće dovoljni kompetentni da primijete narušeno mentalno zdravlje kod svojih đaka i studenata?

Ponovno moram reći da to uvelike ovisi o motiviranosti pojedinog nastavnika. Danas je znanje sveprisutno, nude se edukacije o mentalnom zdravlju mladeži, i vjerujem da svatko može napredovati u svojim kompetencijama za prepoznavanje narušenog mentalnog zdravlja svojih učenika. Znam i da su nastavnici preopterećeni, ali sama sam imala priliku vidjeti predivne nastavnike koji jako dobro čuju učenike, prepoznaju potencijalni problem i reagiraju. Neka dobra praksa bude uzor koji ćemo svi nastojati dostići u svom osobnom rastu i razvoju.

Znamo da brojne škole nemaju kompletirane stručne službe, a polovina studenata u nedavnome istraživanju AZVO-a odgovorila je kako ne

zna za mogućnost korištenja psihološkog savjetovanja studenata unutar matičnog visokog učilišta. Komentar?

Ovakvi podaci samo nam govore da moramo još više širiti mrežu stručnjaka i popunjavati nedostatke gdje postoje. Idealno bi bilo kad bi svaka odgojno-obrazovna ustanova raspolagala kompletnom stručnom službom, no do tada svim učenicima moramo osigurati barem informaciju gdje se van škole mogu javiti za pomoć kada im je to potrebno. U perspektivi moramo raditi na tome da školski psiholozi postanu neizostavan dio svake škole i da imamo dovoljno studentskih savjetovaništa koja zaista funkcioniraju.

Koliko su stresu i strahu izložena djeca koja se školuju odnosno studenti koji studiraju daleko od obiteljskog doma i sredine u kojoj su odrasli?

Udaljenost od doma uvijek može biti izvor istresa, ali to nije nužno pravilo. Mladi u određenoj dobi osjećaju potrebu osamostaliti se i odvojiti od roditelja. Studiranje u drugom gradu vjerojatno više stresa i brige stvara roditeljima nego samim studentima, jer je pogled na život iz kuta studenta često opušteniji. No, u teškim situacijama svakako je važno imati osjećaj da se možemo osloniti na naše bližnje, neo-

RAZMIŠLJANJA

KAD ODRASTEM ŽELIM BITI ZNANSTVENICA
UZ MEĐUNARODNI DAN ŽENA'Kad odrastem
želim biti
znanstvenica'Za Universitas piše dr. sc. Mirna Sabljar s Akademije za
umjetnost i kulturu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera
u Osijeku

PIŠE DR. MIRNA SABLJAR

Dr. Mirna Sabljar

Jutro je, petak, dan u kojem moram završiti rad, odgovoriti autorima na pristiglu elektroničku poštu s radovima nove, buduće znanstvene monografije, početi slagati listu potencijalnih recenzenata, dan u kojem imam konzultacije uoči novog kolokvija, u smisleni cjelinu pretvoriti dva sažetaka koji su u nacrtu i prijaviti ih na dvije konferencije, poslati elektroničku poštu dekanici i pitati za savjet i pojedinosti oko budućih aktivnosti, CROSBİ čeka ažuriranje, a trebala bih – ako je ikako moguće – i ono, u glavi već provedeno istraživanje, početi ostvarivati.

Hoće li se Tonovi danas vratiti s prijeloma na kontrolu?

Danas je i dan u kojem želim biti i majka puna podrške svojoj kćeri gimnazijalki koja joj upravo priča kako će odraditi školsko natjecanje; majka puna razumijevanja za svog osnovnoškolca koji jučer nije baš stigao puno učiti dok sam ja bila na poslu, jer mu trebam zaliječiti nogu koju je ozlijedio na nogometu krivo udarivši loptu; supruga koja drži tri ugla kuće (i svemu što ta simpatična sintagma obuhvaća); prijateljica, jer i prijateljice su iznimno važne; kći; sestra.

Smislila sam plan: prvo urgentno. Govorim sebi: rješavaj rad jer već debelo kasniš; potom studente, jer te sada najviše trebaju; mailove možeš napisati i noću kada svi utonu u san, uz opciju isporuke jutrom, a u međuvremenu, ostalo.

Ovakav će raspored, s većim ili manjim varijacijama ovisno o području znanosti u kojem se nalaze i obliku privatnoga živo-

ta kakav žive, prepoznati brojne žene koje su se jutros nakon buđenja, praveći raspored dana, i sjetile da je danas njihov i naš dan – Međunarodni dan žena u znanosti.

Prva mi je čestitka pristigla od prijatelja, izvrsnoga znanstvenika i uključivala je poveznicu na članak o prisutnosti znanstvenica na vodećim pozicijama u Hrvatskoj akademskoj zajednici. Čitajući članak o nedovoljnoj ili, bolje rečeno, zabrinjavajuće niskoj prisutnosti žena na vodećim pozicijama u akademskoj zajednici u našem društvu, promišljala sam o položaju, odnosno važnosti prisutnosti žena u znanosti. Među imenima su i znanstvenice s kojima izravno surađujem, za koje znam da su realizirale svoj znanstveni i privatni život maksimalno uspješno i da su uzor. Promišljam o znanstvenim postignućima rektorica, dekanica, akademkinja, sveučilišnih profesorica. Uz ime moje dekanice, prof. dr. sc. Helene Sablić Tomić, nagrađivane znanstvenice, dugogodišnje izvršne dekanice naše Akademije, koja je zaista primjer uravnoteženog privatnog i znanstvenog života, kristaliziraju mi se misli o ženama u znanosti. Zadivljujuće je koliko je iza naših vodećih znanstvenica, iza njihovih imena, titula te pozicija na kojima se nalaze fokusiranosti, vrhunskih akademskih postignuća, godina (jer sat kao jedinica mjere za temu života i rada u znanosti nije relevantna jedinica) intelektualnog rada i potpune predanosti, boravljenja u laboratorijima, na terenu, u arhivima, u bazama podataka, na znanstvenim konferencijama, usavršavanjima, u čitanju i istraživanju literature, pisanju radova.

Uz sve navedeno, žene u znanosti često su i supruge, neke i majke koje moraju uskladiti privatni život sa znanstvenim koji uključuje i projekte koji se ne mogu odgoditi za kasnije, istraživanja ili pokuse koji se ne mogu zaustaviti i nastaviti kasnije, koji zahtijevaju sustavno promatranje i bilježenje promjena.

Ni znanost, ni život se ne mogu zaustaviti.

Nobelovka Emmanuelle Charpentier

kojem je obveza nikada ne stati, nego ići naprijed, usavršavati svoja znanja, ekstenzirati vlastite granice razmišljanja, spoznaja, pridonijeti vlastitim djelovanjem osobnom razvoju, ali i općem društvenom napretku nije lako, ali je prekorno. Osjećaj zadovoljstva kada se nešto novo planira, dogovori ili ostvari suradnja, kada znanstvenice početnice rade u timovima sa svojim mentoricama, kada se oblikuje novo istraživanje, s nestrpjenjem čekaju rezultati, panjehovo usustavljanje i prezentacija, trenutak kada se prvi put s rezultatima ide u javnost, ocjene recenzenata... sve su to trenuci osobnih uspjeha, ali i osobni prinosi boljitku svijeta.

Statistika o prisutnosti i statusu žena u znanosti nije na strani žena. Brojnim je istraživanjima potvrđeno da su u svim aspektima podzastupljene i stoga je izuzetno važno djelovati na osvješćivanju mladih djevojaka da je djelovanje u znanosti i razvijanje kao znanstvenica jedno od najboljih zanimanja, da je svaki napredak u vlastitoj znanstvenoj aktivnosti zapravo naš osobni iskorak prema napretku i ukupnom razvoju spoznaja.

Rado se u prigodi Međunarodnog dana žena i djevojaka u znanosti prisjećam riječi jedne od najvažnijih znanstvenica današnjice, Emmanuelle Charpentier, prigodom preuzimanja Nobelove nagrade iz kemije, a koju je 2020. zaslužila s Jennifer A. Doudna za otkriće najostrijež alata genske tehnologije, genetskih škara CRISPR/Cas9 s pomoću kojih se može utjecati na strukturu DNK. Svojim suse znanstvenim radom ove znan-

stvenice smjestile uz bok Marie Curie i zaista utjecale na smjer znanosti, jer su čovječanstvu podarile alat kojim se izravno može utjecati na daljnji razvoj čovjeka i svih živih bića.

Emmanuelle Charpentier tom je prigodom rekla:

”Želja mi je prenijeti pozitivnu poruku, osobito mladim djevojkama koje bi rado išle znanstvenim putem, i da bih pokazala da žene u znanosti mogu dobiti nagrade. Ali najvažnije je znati da žene u znanosti mogu imati utjecaj kroz istraživanja koja provode.”

U trenutku dok brojne mlade žene studiraju na doktorskim studijima diljem zemlje, dok ih poučavaju njihove sveučilišne profesorice koje će poslije nastave prionuti na svoja znanstvena istraživanja i tragati za novim znanstvenim spoznajama i otkrićima, uz ovaj simboličan datum i dan žena u znanosti voljela bih da znanstvenice dobiju više prostora u medijima, da nam izvrsnost i izvršne znanstvenice budu uzori na čijim ćemo biografijama temeljiti i odgoj djevojčica i da bismo na pitanje: Što želiš biti kada odrasteš? sve češće čuli odgovor – znanstvenica.

Drage znanstvenice, sretan nam naš dan i neka on bude početak novog, 365-dnevnog ciklusa istraživanja, novih spoznaja, novih otkrića, publikacija, priznanja i uvažavanja naših djelovanja i rada na radost vas osobno, vaših bližnjih, a za dobrobit naših znanstvenih područja i čovječanstva u cjelini.

“

Voljela bih da
znanstvenice dobiju
više prostora u
medijima, da nam
izvrsnost i izvršne
znanstvenice budu
uzori na čijim ćemo
biografijama temeljiti
i odgoj djevojčica

PIŠE DOC. LUKA JANEŠ

doc. dr. sc. Luka Janeš

Povijest pisane riječi prepuna je autorskih dijamanata čija ih dinamitna britka misao, neutaživost za istinom i neposlušna čud naniše u fokus totalitarnih struktura vlastitih vremena. A za čije despotičko nepce njihova pisana istina predstavlja odveć goru juhu slobodonosnog mirisa osuđenog na cenzuru i marginalizaciju. Blistavi primjerak dotične kategorije nicao je u našoj neposrednoj blizini, u knjižnicama Budimpešte 20-ih i 30-ih godina prošlog stoljeća, marljivo prevodeći mnoga vrijedna djela, uređujući časopise te pišući više od 250 članaka u tom razdoblju. Pritom kritički razmatrajući kako se predratna i poslijeratna Europa svijeta pod čizmom komunističkog, dakle ateističkog ideološkog paradigmatija, koji je bespoštedno kritizirao nemilosrdnoj represiji unatoč.

Nazdravimo kaležom Logosa!

Riječ je o Beli Hamvasu, mađarskom knjižničaru, prevoditelju, filozofu i esejistu, čija pitka filozofija vina okupira siže ovog pregleda te u čiji spomen odmah u uvodu nazdravljamo kaležom rujnog rizlinga Logosa!

Poznato je da smo trenutno usred hiperinflacije kojekakvih filozofizama usmjerenih na područja, koji se posljednjih dvadesetak godina masovno publiciraju u formi “predznanstvene” self-help literature. Ipak, filozofiranju usmjerenom evaluaciji vina – tekuće kulture koja tisućljećima pridaje značajni kolorit području Meditera-

na, dakle cjelokupnoj “zapadnoj kulturi”, itekako je vrijedno i potrebno posvetiti filozofsku evaluaciju, te je skoro pa čudno što Hamvaseva “vinosophia” i ranije nije zadobila zasluženi popularizacijski odjek i globalni kulturološki reperkusiv. Toj gorkoj čaši barem kapljom nastojimo doskočiti ovim pregledom, usmjeravajući se na znakovite segmente spisa.

Naime, zbirka eseja *Filozofija vina*, napisana je 1947., a objavljena tek 1988., dakle gotovo četrdeset godina nakon pisanja, te dvadeset i četiri nakon Hamvaseva preminuća. U njoj je sadržana jedinstvena misaona riznica, mostovno posložena na medij poljodjelskih, filozofskih, kulturnih, političkih, duhovnih te mnogih drugih perspektiva vezanih uz kulturu vina. Ponajprije je usmjerena na sakralni plamen filozofije životne suštine utjelovljene u metafizičkim vinima, lucidno ispisane u kartično nevelikom spisu, nabičenom blještavih propulzivnih misaonih reljefa.

Metafizika vina

Već u uvodnom poglavlju prvog tematskog dijela spisa – “Metafizika vina” – Hamvas raspravlja o vinu kao o nadnaravnoj stvarnosti, kazujući:

”Nije mi samo cilj, već i čast da u tom odjeljku položim temelje za sve buduće filozofije vina. Kao što Kant svakoj nadolazećoj filozofiji iskazuje presudne misli, koje se mogu prihvatiti, ili im se može suprotstaviti, ali ih se više nikada ne može mimoći niti ih smatrati neizrečenim, tako i ja u ovom dijelu želim izložiti trajnu ideju metafizike vina u kontekstu religiozne opredijeljenosti.” (Hamvas, 1993, str. 8)

Generalna kritika koju Hamvas sveudilj spisa izlaže usmjerena je suprotiva ateistima, čije osnovne manifestacije on promatra među scijentistima i puritancima svojega vremena, lišenima rasplešanosti duha i položenima u bifurkirane šablone. Pritom valja napomenuti da on ateizam promatra prvenstveno kao izostanak vjere u život i životnost, pa tek onda u kontekstu religiozne opredijeljenosti. Čemu kao kontrapunkt stoji vinski obred – obred slavljenja života. Hamvas zbori:

”U modernom dobu poznamo dva takva apstraktna čo-

RAZMIŠLJANJA
HAMVASEVA FILOZOFIJA VINA U
BIOETIČKOM ODSJAJU FILOZOFIJE ŽIVOTA

Vino kao supstancija Europe

Za Universitas piše doc. dr.
sc. Luka Janeš s Fakulteta
filozofije i religijskih znanosti
Sveučilišta u Zagrebu

vjeka: jedan je scijentifist, drugi puritanac. Ne trebani reći da su obojica podvrste ateista. Obilježje je scijentifista da ne poznaje ljubav, već seksualni nagon; on ne radi, nego proizvodi; ne hrani se, nego troši hranu; ne spava, nego obnavlja svoju biološku energiju; ne jede meso, krumpir, šljive, kruške, jabuke, kruh s medom i maslacem, nego uzima kalorije, vitamine, ugljične hidrate i bjelancevine; ne pije vino, nego alkohol; svakog tjedna mjeri svoju tjelesnu težinu, ako ga zaboli glava pije osam vrsti praškova, kada od mošta dobije proljev trči liječniku, raspravlja o produžavanju ljudskog života, pitanje higijene smatra nerješivim jer četkicu za nokte može oprati sapunom, sapunom može oprati vodom, a vodu ne može oprati ničim.” (str. 17)

Dotične misli napose jarko blješte u suvremeno doba opće tehnikalizacije ljudskih života, pri čemu Hamvasevi orijentiri predstavljaju potencijalnu kuru za “dekiborgizaciju bivstvujućih”. Prisjećajući nas da smo bića zajednice, tradicije i kulture oplemenjivanja duha, između ostalog stoljećima pogonje na kaležem vinske milosti.

Vino kao supstancija Europe

Drugu veliku cjelinu “O vinu kao o prirodi”, po karakteru Hamvasa promatra opisnom, te unjoj raspravlja o vinogradima, vrstama grožđa, vrstama vina, odnosom zemlje i vina, vode i vina itd. Kulturološka i povijesna dimenzija vina povezuje se u koherentnu cjelinu s predstavom vina kao živonosilačkom supstancijom Europe.

”Razlikujemo plavokosa (bijela) i tamnokosa (crna) vina; zatim muška (suha) i ženska (slatka); razlikovati se može čak i sopran, alt, tenor, bas, jednoglasna i višeglasna, kao i simfonijska vina. Ali ja ih običavam dijeliti na solarna (sunčeva), lunama (mesečeva) i astralna (zvjezdana) vina. Na vina se, inače, mogu vrlo jednostavno primijeniti svakovrsna razlikovanja. Postoji, na primjer, logičko i mističko vino, slikovno i zvučno, protočno zdesna ulijevo i slijeva udesno, i tako dalje u beskraj. Svako vino uvijek iznova postavlja čovjeka pred novi zadatak razlikovanja. Dakle, za mene je šomloško vi-

no onaj solarni bariton, simfonično svijetlo muško vino, koje sadrži duhovna ulja vrhovnog stvoritelja te je među našim vinima jedinstveno u koncentraciji čistoće.” (32)

U ovom odjeljku Hamvas na lucidan način predstavlja slojevitost i kompleksnost vinskih (pred)uvjeta te pluriperspektivnost njegove primjene, pritom pokazujući visoku razinu znanja i znanstvenog pristupa, u vrsnom amalgamu s poetskom romantikom čiju izlazeću sintezu pruža moment vinske svetkovine.

U trećem velikom dijelu naslovljenom “Vinski obred” Hamvas razmatra pitanja: kada čovjek treba piti, kada ne? - kako piti? - gdje piti? - iz čega piti? - sam? - u dvoje? Razmatra se odnos vina i ljubavi:

”Moja glavna postavka anatomije zanosu glasi: ljubav je korijen svakog zanosu. Vino je tekuća ljubav, dragi kamen je kristalizirana ljubav, žena je živo biće ljubavi. Dodam li tome cvijeće i glazbu, tada doživljam kako ljubav titra u bojama, pjeva i miriše i živi, i mogu je pojesti i popiti.” (36)

Uzdizanje duha i rasvjetljavanje životnosti

U ovom odjeljku jasno se ističe ona vazda varljiva granica između konzumiranja vina kao opijata ili kao poticaja za “razivotljivanje” i kreativnu inspiraciju koja se od loze od grožđa, pa do čaše pretače u bezvremene idejne inspiracije koje generacijama što slijede nude svoj kalež na konzumaciju, u nastavku svetog vinskog kruga. A na putu životnog rasplamsaja kozmičke vječnosti...

Prepoznatljiva obredna struktura Hamvaseva poimanja vina očituje se u sljedećem izvodu:

”Postoji samo jedan zakon pijenja: bilo kada, bilo gdje i bilo kako. Ozbiljnom vremenu, ozbiljnom čovjeku i ozbiljnom narodu to je sasvim dovoljno. Danas se, nažalost, taj zakon jako zloupotrebljava. Pričali su mi, na primjer, kako je netko u ljetni sumrak, ispred klijeti, pio sentderdhejsko vino i pri tome čitao novine. Da mi to nije kazao čovjek kojemu se može vjerovati, posumnjao bih da laže. U ljetni sumrak, ispred klijeti piti sentderdhejsko vino jest

najsvečaniji životni trenutak. Za tu prigodu treba prekriti stol žutim ili ružičastim vezanim stolnjakom, staviti u vaz cvijeće, i to ciniju ili sunco-kret, i čitati nekog od najvećih pjesnika, Pindara, ili Dantea, ili Keatsa. Onog koji nije u stanju prepoznati ovakav trenutak trebalo bi smatrati izgubljenim čovjekom.” (str. 52)

Možda bi nam se u današnja vremena ovakav obredni pristup ispijanju vina mogao učiniti prenapuhanim, možda daškom zauvijek prošlih vremena. No, ono što primjećujem znakovitim jest uporaba vina u svrhu uzdizanja duha, pri rasvjetljavanju cjelovitosti osobne životnosti. Također, dotično ukazuje na mogućnost kulture konzumiranja vina, suprotne vulgarnom opijalačkom pristupu koji svetu tekućinu pretvara u opijat, odnosno sredstvo alkoholiziranja. Vezano uz dotično ističem Hamvasev znakoviti navod:

”Konačna pouka anatomije zanosu glasi: zanos je u odnosu na običnu svijest stanje bezgranično višeg reda, iz pravog je začetak budnosti. Sve što je u životu lijepo, veliko, ozbiljno, ugodno, čisto. To je viša svjesnost. Istinska trijeznost. Entuzijizam, kako su nekada govorili, iz kojeg izvire umjetnost, glazba, ljubav i istinsko promišljanje. To je ono iz čega proizlazi istinsko vjerovanje. Prava reli-

gija je vjera zanosu; a loša religija je vjera svakodnevne pameti, ateizam. Ključ za vita illuminativu nalazi se u našim rukama; bolje rečeno, tu u bačvama i bocama. Od vina možemo naučiti što je zanos, što je viša trijeznost, što je prosvjetljeni život.” (str. 65)

Sklad cjeline životnoga kruga

Hamvas dotično sriče na tragu Augustinova koncepta “trijejne opojnosti vina”, pozivajući se na njegove navode na više mjesta unutar spisa. Primjerice:

”No, ključni izraz je prepoznatljivo Augustinov: “trijejna opojnost vina” (*sobria vini ebrietas*). Koji je smisao tog oksimorona? Poziv na poštivanje mjere. Trijezni razum koji još uvijek uokviruje, obuzdava, nadzire pijanstvo. Uzorno kršćansko vino krijepi, ali ne omamljuje, razveseljuje, ali ne raspojasava, opaja, ali ne opija. U Augustinovoj pohvali, ispravne i mudre riječi božjeg čovjeka hrana su i piće za duhove onih koji ga slušaju.” (77)

Mogli bismo zaključiti da Hamvas u vinu primjećuje metaforu sklada cjeline kruga života i sinteze onog prirodnog i kulturnog, s naglaskom na oplemenjivanje postojećeg, dakle u bitnoj mjeri kao organon humanizma. Vezano uz tematsku trodiobu spisa on prodorno iskazuje:

”Ova trostruka podjela stoji u čvrstoj vezi i s tri velika razdoblja svjetske povijesti vina. Intelektualna istovjetnica metafizičke odjeljke jest pretopno razdoblje, kada čovječanstvo još uvijek nije poznavalo vino, već je o njemu samo sanjalo. Novo razdoblje svjetske povijesti vina počinje kada je Noa zasadio prvu lozu. A treće doba, u kojem sada mi živimo, započelo je u času pretvorbe vode u vino. Povijest će doseći svoj kraj kada iz izvora i bunara bude teklo vino, kad iz oblaka vino bude padalo i kad se jezera i mora u nj pretvore.” (str. 9)

Naposlijetku, slagali se ili ne s Hamvasom poetsko-filozofijskom alegorijskom misliju, činjenica je da potlaćeni grozdovi, pupoljci na obroncima zlaćano oblijevanima suncem, polučuju tekuću esenciju vinskog života, u kružnom procesu fermentacijske sinteze ljubavi, znanja i strpljenja. Djelomičnu analogiju nazirem pri potlaćenim intelektualnim kreativcima i kreativkama, bilo književnog, likovnog, filozofskog, ili pak egzaktno-znanstvenog usmjerenja. Naime, njihovo pero, kist ili epruveta izostrava se i oslojava proporcionalno pritiscima norme što ih u određenim suncanim epohama postavljaju u prešu cenzure, nastojajući im kreativnu sušt istisnuti do razine birokratskih koštica, čemu oni nipošto nisu skloni.

Dakle, jedina kategorička razlika prisutna je u finesama proizvodnog finala, no ipak, te anomalije koje poznajemo kao krojitelje i demijurge misaonih epoha prepoznajemo kao one koji preživljavajući proces despiritizacije i aslobodarstva kreativno “izbacuju” čisto bezvremeno stvaralaštvo koje nas uzdiže iznad jama barbarizma i kulturne dekadencije. Ti mučenici epoha, anomalije koje busoli povijesti nadjenjuju smisao i orijentaciju, pitko nam i rujno dokazuju da se isplati boriti za univerzalnu ispravnost dostizanja istine, bez obzira na okolnosti, pritiske epohe i melankolične predikcije budućnosti kojima smo okruženi.

Hen panta einai

Kako god okrenuli, ljudi kao bića kulture, bića su jedne povi-

jesti i svijeta koji na okupu drži želja za životnijim, pitkijim i vrljim, a nipošto ne ona destruktivna obojena tminama destrucije. Na putu integrativnosti i sinteze bipolariziranog ubrzanog društva, upravo poštovanje i življenje vinskog procesa i razivotljivanja koje ono imanentno nosi, može predstavljati alat za anamnezu ideje tradicije i zajednice jednog tekućeg doma bivstvujućih, kojemu u kružnim putanjama vazda kružimo. Također i ponuditi značajnu kulturnu bioetičku perspektivu položenu na temelju Hamvaseve pluriperspektivne misli usmjerene na promicanje zaštite zanosu i svetosti života.

Hamvas mniže: “Ako dovedem stvari u red, ako sve bude na svom mjestu, uspostaviti će se smisao svijeta. Svaka filozofija jest pokušaj uspostave smisla. A onda se događa nešto posve neobično. Da, posve neobično: iz svega ovoga, naime, slijedi da većina stvari koje nam izgledaju različitim na koncu postaju privid. Sve je jedno. Hen panta einai, kaže Heraklit. Jedino što nam se one, ovako razbacane, čine različitim. Zapravo je svaka stvar druga i drukčija pojava onoga Jednog. Maska. Sve što mogu vidjeti i čuti, pojesti i popiti, zamisliti i uhvatiti, sve to, baš sve je hijerijska maska onog jedinstvenog Jednog.” (14)

“
Poznato je da smo
usred hiperinflacije
kojekakvih
filozofizama
usmjerenih na
n-područja, koji
se već dvadesetak
godina masovno
publiciraju u formi
„predznanstvene“
self-help literature

Zagreb

Novi redoviti profesori hrvatskih sveučilišta

Đuro Blažeka
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – trajno u području humanističkih znanosti, polje filologija, grana kroatistika

Nenad Bojčetić
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – trajno u području tehničkih znanosti, polje strojarstvo

Jasenka Gajdoš Kljusurić
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice – trajno u području biotehničkih znanosti, polje prehrambena tehnologija, grana kemija hrane

Hrvoje Jasak
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – trajno u području tehničkih znanosti, polje strojarstvo

Goran Leko
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – trajno u području društvenih znanosti, polje kineziologija, grana kineziologija sporta

Željko Alar
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u području tehničkih znanosti, polje strojarstvo

Ivana Bajakić
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice u području društvenih znanosti, polje pravo, grana financijsko pravo

Tomislav Baković
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u području društvenih znanosti, polje ekonomija, grana opća ekonomija

Mario Dumančić
znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora, društvene znanosti, polje informacijske i komunikacijske znanosti, grana informacijski sustavi i informatologija

Zlatko Erjavec
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u području prirodnih znanosti, polje matematika

Ivica Garašić
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u području tehničkih znanosti, polje strojarstvo

Veljko Glodić
izabran je u umjetničko-nastavno zvanje redovitog profesora u umjetničkom području, polje glazbena umjetnost, grana reprodukcija glazbe – sviranje

Ante Knešaurek
izabran je u umjetničko-nastavno zvanje redovitog profesora u umjetničkom području, polje glazbena umjetnost, grana kompozicija

Renata Matoničkin Kepčija
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice u području prirodnih znanosti, polje biologija, grana zoologija

Josip Mikulić
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u području društvenih znanosti, polje ekonomija, grana trgovina i turizam

Tamara Nikuševa Martić
znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice, biomedicina i zdravstvo, polje temeljne medicinske znanosti, grana genetika genomika i proteomika čovjeka

Sandra Radić Brkanac
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice u području prirodnih znanosti, polje biologija, grana botanika

Vladimira Velički
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice u području humanističkih znanosti, polje filologija, grana kroatistika

Vinko Vidjak
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u području biomedicine i zdravstva, polje kliničke medicinske znanosti, grana radiologija

Split

Martina Zadro
izabrana je u umjetničko-nastavno zvanje redovite profesorice u umjetničkom području, polje glazbena umjetnost, grana reprodukcija glazbe - pjevanje

Mila Nadrljanski
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice – trajno u području društvenih znanosti, polje informacijske i komunikacijske znanosti

Vinko Vidučić
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora – trajno u području društvenih znanosti, polje informacijske i komunikacijske znanosti

Anita Gudelj
izabrana je u znanstveno-nastavno zvanje redovite profesorice u području društvenih znanosti, polje informacijske i komunikacijske znanosti

Zvonimir Lušić
izabran je u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora u području tehničkih znanosti, polje tehnologija prometa i transporta

SVEUČILIŠTE U SPLITU
Sveučilišni odjel za forenzične znanosti
raspisuje

**NATJEČAJ
ZA IZBOR:**

1. dviju osoba (m/ž) u naslovno suradničko zvanje asistenta u znanstvenome području 8. Interdisciplinarne znanosti, znanstvenome polju 8.01. Kognitivna znanost (prirodne, tehničke, biomedicina i zdravstvo, društvene i humanističke znanosti) na Katedri za istraživanje mjesta događaja.

Cjelovit tekst natječaja sa svim informacijama o uvjetima natječaja i načinu prijave na natječaj objavljene su i nalaze se na službenoj internetskoj stranici Sveučilišnog odjela za forenzične znanosti: <http://forenzika.unist.hr>

Na temelju Odluke Fakultetskog vijeća od 15. ožujka 2022. godine,

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
FAKULTET STROJARSTVA I
BRODOGRADNJE
objavljuje

**NATJEČAJ
za izbor**

1. Jednog nastavnika u znanstveno-nastavnom zvanju i radnom mjestu docenta, za područje tehničkih znanosti, znanstveno polje strojarstvo, u Zavodu za robotiku i automatizaciju proizvodnih sustava na Katedri za autonomne sustave i računalnu inteligenciju.

2. Jednog suradnika u suradničkom zvanju i radnom mjestu poslijedoktoranda, za područje tehničkih znanosti, znanstveno polje strojarstvo, u Zavodu za industrijsko inženjerstvo na Katedri za projektirajne proizvodnje.

Poništava se točka 14. natječaja objavljenog u javnim glasilima dana 15. lipnja 2021. godine, i raspisuje se novi natječaj za radno mjesto:

3. Jednog suradnika u suradničkom zvanju i radnom mjestu asistenta, za područje tehničkih znanosti, znanstveno polje strojarstvo, u Zavodu za energetska postrojenja, energetiku i okoliš na Katedri za energetska postrojenja i energetiku.

4. Dvoje suradnika u suradničkom zvanju naslovnog asistenta, za područje tehničkih znanosti, znanstveno polje strojarstvo u Zavodu za konstruiranje.

5. Jednog suradnika u suradničkom zvanju naslovnog asistenta, za područje tehničkih znanosti, znanstveno polje strojarstvo u Zavodu za tehničku mehaniku.

Sve informacije o uvjetima natječaja i načinima prijave na natječaj objavljene su i nalaze se na službenoj internetskoj stranici Fakulteta strojarstva i brodogradnje u Zagrebu, www.fsb.unizg.hr.

PREKRASNA GESTA U POVODU DANA ŽENA

Iznenadjenje za studentice na splitskom Kampusu

PIŠE **MATEJ SUNARA**

Studentice su vodile glavnu riječ na Kampusu u povodu Međunarodnog dana žena. Većernji su sati u Restoranu "Kampus" bili namijenjeni isključivo njima. Studentski centar u Splitu im je pripremio studentsku večeru koja će im zasigurno ostati jedna lijepa studentska uspomena.

Kad smo ušli u restoran, imali smo što ići: studentice u lijepim haljinama i njihova nasmijana lica, restoran u drugom, intimnijem ruhu s mnogo rasvjete i ukrasnog cvijeća, decentno dekorirani stolovi, svijećnjaci, stolnjaci, prigodna glazba, ma sve je bilo na razini kako bi se studentice osjećale ugodno. Studentice je dočekalo piće dobrodošlice, a hrana je bila poslužena na tri izložbena stola. Moglo se birati od punjenih rolica od pilećeg batka, riže s curry umakom, buzare od lignji s njokima, trgane svinjetine i pekarskog krumpira do skradinskog rižota, šarenih njoka u umaku

JAKOV MATIĆ

od sira, salate s piletinom i tunjevinom i kolača.

Ekipa je studentica iz Studentskog doma "Bruno Bušić" bila posebno dobro raspoložena. "Oduševljena sam ovom večerom. Voljela bih da se ovako nešto češće organizira za nas studente", govori Mihaela Čosić, studentica Ekonomskog fakulteta u Splitu koja redovito pohađa sve posebne studentske večere u Restoranu "Kampus". "Studentski centar u Splitu je ovog puta nadmašio samog sebe", do-

daje Antoinela Galić, studentica PMF-a. Ipak, večer nije mogla proći bez muških kolega studenata. Oni su preuzeli uloge konobara i pomoćnog osoblja i bili su na usluzi studenticama cijelu večer.

BOGAT SADRŽAJ ZA STANARE STUDENTSKOG DOMA 'BRUNO BUŠIĆ'

Besplatna teretana za studente

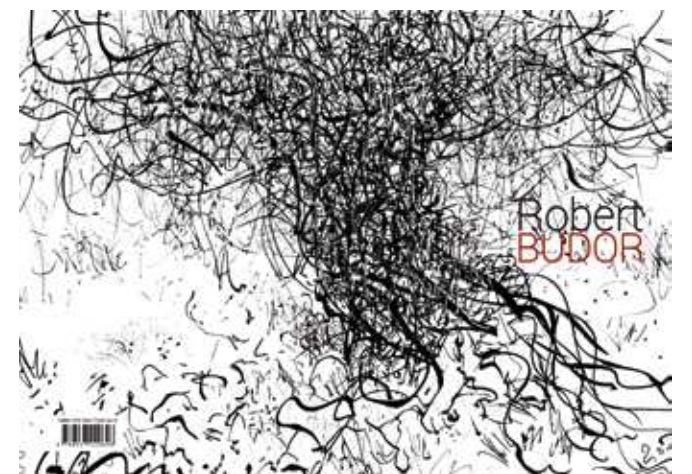
PIŠE **MATEJ SUNARA**

Stanari Studentskog doma Bruno Bušić bogatiji su za još jedan sadržaj. U prizemlju doma otvorena je teretana koja će im biti na usluzi 0-24 i u potpunosti je besplatna. Teretana je podijeljena u dvije prostorije. U većoj su smještene sprave za vježbanje s težinama uz ergometar dok je druga namijenjena za kardio vježbe.

Zidovi su lijepo oslikani, postavljena su i ogledala, a pogled kroz prozor puca na Kaštelanski zaljev.

Također, obnovljena je i postojeća teretana u Studentskom domu dr. Franjo Tuđman na Kampusu. Sada je i ona besplatna stanarima doma i otvorena je 0-24.

Svim studentima želimo dobar trening i još bolji akademski uspjeh.

SVEUČILIŠNA GALERIJA

Izložba crteža Roberta Budora

Izložba crteža donacije Grafičkoj zbirci Sveučilišne knjižnice u Splitu akademskog slikara Roberta Budora otvorit će se u utorak, 29. ožujka u 19 sati u Sveučilišnoj galeriji. Izložbom ćemo predstaviti autorovu donaciju crteža iz Ciklusa Maslina, koju je darovao Sveučilištu u Splitu i njegovoj knjižnici.

Izložbu će predstaviti prof. dr. sc. Vladimir Rismondo. Radujemo se vašem dolasku!

JAKOV MATIĆ

ANAMARIJA TADIN, DIRIGENTICA AKADEMSKOG
PJEVAČKOG ZBORA SVEUČILIŠTA U SPLITU 'SILVIJE
BOMBARDELLI'

Eksplorzija dobre glazbe i emocija

PAUL PAUNOVIĆ/CROPIX

Sada moramo biti strpljivi i marljivo raditi. Vjerujem da će prvi koncert nakon duge pauze, kada ga napokon dočekamo, biti doista prava eksplozija dobre glazbe i emocija

PIŠE MILA PULJIZ

Anamarija Tadin dirigentica Akademskog pjevačkog zbora Sveučilišta u Splitu "Silvije Bombardelli". Zbor je nastao 2016. godine kada je Rektorat inicirao osnivanje zbora koji bi uveličavao različite manifestacije Sveučilišta u Splitu i svih njegovih sastavnica. Jubilaru, petu godišnjicu postojanja i rada, koju su obilježili prošle godine, zbor nažalost nije proslavio zbog pandemije COVID 19 virusa.

Kada i kako je nastao zbor?

-Nastao je 2016. godine, a veliki odaziv studenata i djelatnika na audicijama potvrdio je koliko je sveučilištu nedostajao neki oblik organizirane glazbene aktivnosti. Odabrana prva postava imala je preko pedeset pjevača. Zahvaljujući prof. Vladi Sunku koji me za vrijeme studija na Umjetničkoj akademiji u Splitu upoznao s veličanstvenim likom i opusom Silvija Bombardellija, splitskog skladatelja, dirigenta i osnivača "Splitskog ljeta", odlučila sam da će zbor nositi upravo njegovo ime.

Tko sve može postati njegovim članom?

-Iako je zbor prvotno zamišljen kao sinteza studenata i djelatnika, tijekom šest godina rada zbora se, sasvim spontano, formirala još jedna skupina članova – alumni ili bivši studenti. Naime, velik broj zborša htio je nastaviti pjevati u zboru i nakon završetka studija pa smo im to i omogućili. Već sam tada bila izuzetno sretna i motivirana za daljnji rad jer je "Bombardelli" pjevačima predstavljao puno više od kvalitetno uložene slobodnog vremena na studiju. Međutim, s godinama i iskustvom sam sve svjesnija koliko je glazbena zajednica koja integrira sadašnje studente, bivše studente i zaposlenike te jača njihovu međusobnu suradnju važna za sveučilište. Vjerujem da smo izvrstan primjer ostalima i da se naše sveučilište ponosi svojim zborom.

Koliko članova zbor trenutno broji?

-U ovom trenutku govorimo o 47 pjevača, iako se situacija mijenja svaki semestar. Primjerice, studenti me nerijetko zamole za pauzu u trajanju jednog semestra ili čak čitave godine, ponajviše zbog studijskih obaveza. Na značajnijim koncertima ili putovanjima obično nastupa probrana postava od maksimalno 30 pjevača. Interes za zbor je i dalje velik pa na početku svakog semestra raspisujemo audicije za nove članove.

Kako izgledaju vaše probe?

-Najlakše bi ih bilo opisati u dvije riječi: šareni lunapark. Šalu na stranu, potrebno je mnogo pozitivne energije, unutarnje snage i dobre organizacije za vođenje amaterskog zbora ove veličine, ali finalni rezultat je apsolutno vrijedan toga. Koncept svake probe je uglavnom sličan: nakon početnog zagrijavanja (upjevanja) slijedi rad na skladbama za nadolazeće nastupe. Probe se održavaju dva puta tjedno u večernjim satima i traju otprilike dva sata. Osim sa cijelim zborom, često radim sekcijske probe, kao i dodatne probe novih članova. Naša je vježbaonica od osnutka bila multifunkcionalna dvorana sjevernog tornja sveučilišne knjižnice, ali je s početkom pandemije trajno pretvorena u predavaonicu. Neko vrijeme smo radili u Sveučilišnoj gale-

riji, a od ove akademske godine smješteni smo u vijećnicu Senata. Podosta smo se selili, ali smo svjesni koliko je teško u ovim vremenima organizirati i nastavu, a kamoli izborne aktivnosti studenata. Zato smo zahvalni sveučilištu koje uvijek traži način da nam omogući što kvalitetniji rad.

Možete li izdvojiti neke od najvećih uspjeha kojima se najviše ponosite?

-Od međusveučilišnih suradnji bih svakako istaknula koncert sa zborom Sveučilišta u Edinburghu u gotičkoj dvorani Muzeja grada Splita u lipnju 2019. godine. Iste smo godine zajedno s Goranom Karanom održali cjelovečernji koncert "Moj galebe" na međunarodnom festivalu "KotorArt" u Crnoj Gori povodom prve obljetnice smrti Olivera Dragojevića. Moram spomenuti i prvi samostalni cjelovečernji koncert u našem gradu, "With love, Bombardelli",

“

Najveći uspjeh zbora je činjenica da je njegovo djelovanje preraslo okvire sveučilišta, promovirajući ga

PAUL PAUNOVIĆ/CROPIX

koji je u Sveučilišnoj galeriji slušalo 400 ljudi. Sav prihod od prodaje ulaznica (15 tisuća kuna) doniran je udruzi "Sanus", klubu roditelja djece oboljele i liječene od malignih bolesti. Mislim da je najveći uspjeh zbora upravo činjenica da je njegovo djelovanje preraslo okvire sveučilišta, promovirajući ga dodatno na taj način.

Kako dolazite do ideja za nastupe i pjesme? Snimili ste i spot u čast Oliveru Dragojeviću?

-Kad je riječ o nastupima, uglavnom dobivam ponude, a naknadnu ideju potom razvijamo s organizatorima ili suizvođačima. Skladbe uglavnom samostalno odabirem ili aranžiram za potrebe zbora. Jako mi je bitno da je repertoar raznolik i dinamičan, kako bih održala interes zborša, posebice studenata. Kreiranje spleta pjesama i spota u čast Oliveru Dragojeviću nastalo je spontano, koliko iz ljubavi svih nas u "Bombardelliju" prema njegovoj glazbi, koliko iz tuge zbog gubitka. Ono što je uslijedilo bilo je prava prekretnica za nas: dobili smo ponudu za prvi inozemni nastup, kao i mnoštvo ponuda za koncerte i festivale nevezane uz sveučilište. Nekad mi se čini kao da se čitava povijest zbora djeluje na vrijeme prije i poslije "Oliver Medleya". Da ne duljim, bio je i ostatak poseban za nas jer je pravi dokaz kako ljubav i trud stvaraju nevjerovatne stvari.

Planovi za budućnost?

-Imala sam prošle godine u planu veliki koncert nasveučilištu u čast pete obljetnice osnutka zbora, ali je pandemija poremetila planove. Zbor je gotovo dva semestra proveo na online probama na platformi Zoom i još uvijek se oporavlja od tog šoka. Kako odnedavno svjedočimo popuštanju mjera, već su nam pristigle i neke ponude za nastupe, ali ih ne želim najavljivati jer ni sama ne znam koliko će vremena trebati zboru da se vrati u staru formu. Sada moramo biti strpljivi i marljivo raditi. Vjerujem da će prvi koncert nakon duge pauze, kada ga napokon dočekamo, biti prava eksplozija dobre glazbe i emocija.

NOVA KNJIGA PROF. MARKA TROGRLIĆA

Povijest Dalmacije i Istre u 19. stoljeću na talijanskom jeziku

Prijevod je to na talijanski jezik knjige čija se naklada potpuno iscrpila, te je upravo u tisku njezino drugo izdanje, a u pripremi je i njezin prijevod na njemački jezik

PIŠE DR. NIKŠA VAREZIĆ

La Dalmazia e l'Istria nell'Ottocento (Dalmacija i Istra u 19. stoljeću) nova je knjiga dr. Marka Trogrlića, redovitoga profesora moderne i suvremene povijesti na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta u Splitu i dr. Nevija Šetića, redovitoga profesora moderne i suvremene povijesti na Odsjeku za povijest pri Odjelu za humanističke znanosti Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli.

Knjigu je objavila izdavačka kuća Leykam international iz Zagreba u suizdavaštvu s Družbom "Braća hrvatskoga zmaja". Prijevod je to na talijanski jezik knjige koja je objavljena 2015. godine, a čija se naklada, zbog velikog interesa na koji je naišla u našoj široj znanstvenoj i kulturnoj javnosti potpuno iscrpila, te je upravo u tisku njezino drugo izdanje. U pripremi je i njezin prijevod na njemački jezik.

Još dok je nastajala ova knjiga na hrvatskom jeziku - ističu, među ostalim, u svom predgovoru talijanskom izdanju autori Trogrlić i Šetić - bavili smo se mišlju kako bi bilo lijepo da se ona pojavi i na nekom od stranih jezika, talijanskom i njemačkom napose. To su naime oni jezici bez poznavanja kojih se povijest Dalmacije i Istre u 19. stoljeću ne može obraditi, a niti cjelovito shvati-

ti. Djelujući pak kao sveučilišni profesori koji podučavaju predmete iz moderne i suvremene povijesti, trajno se susrećemo sa stvarnošću koja nas uvijek i trajno obogaćuje, a to je razmjena studenata i profesora u sklopu različitih programa razmjene unutra EU-a, ali i izvan njega. Tako se potreba da se tim kolegicama i kolegama ponudi knjiga o dalmatinskoj i istarskoj povijesti tijekom tzv. "dugog" 19. stoljeća nametnula još jače i bivala sve aktualnija. Izdanjem na talijanskom jeziku ove naše knjige, koja se pojavila 2015., odgovaramo svim tim potrebama i željama."

Knjiga broji 256 stranica sadržaja, opremljena je povijesnim kartama te iscrpnim indeksima imena i mjesta. Na koncu svakog od dvaju temeljnih dijelova knjige posvećenih Dalmaciji, odnosno Istri, donesena je iscrpna, kritički vrednovana bibliografija.

Nimalo ne dvojimo da će izdanje ove vrijedne knjige na talijanskom jeziku, u vrlo stručnom prijevodu dr. Marina Manina, pridonijeti tome da se održi živim interes za istraživanje i pisanje tema iz tzv. "dugog" 19. stoljeća, koje su u mnogo čemu naše zajedničke, europske teme. I da se tako razmjena ideja, pogleda i zaključaka ne samo nastavi, nego i produbi i pojača.

VESNA VUJEVIĆ, NOVA GLAVNA UREDNICA RADIO KAMPUSA

Već prepoznajem velike potencijale

PIŠE

MILA PULJIZ

Radio Kampus, radio nove generacije, krenuo je s emitiranjem na frekvenciji 104,1 MHz, a glavnom urednicom imenovana je Vesna Vujević, diplomirana novinarka koja je prvi posao odradila na Novoj TV, nakon čega je prešla na HRT, gdje je kao novinar informativnog programa radila četiri godine. Na radiju prvo radi na zagrebačkom Plavom radiju, nakon toga seleni u Splitu te na audiciji Radio Dalmacije "Novi Glas za Vas" pobjeđuje između čak 107 kandidata. Ulazi u program kao reporter i urednica i voditeljica vijesti. Radila je i na Radio Splitu, a još tijekom studija u Zagrebu se upoznala s konceptom studentskog radija na Radio Studentu gdje je odradila prve doticaje s radijom. Osim što je urednica, i dalje honorarno piše blogove za stranicu o vinima Hrvatske te navodi kako joj je enologija velika strast. U slobodno vrijeme s obitelji "bježi" u planine ili na Marjan, otoke i šume.

Predstavite nam ekipu Radio Kampusa. Koliko je studenata uključeno u cijeli proces?

– Tu sam od prvog dana ožujka i za sada sam upoznala desetak studenata volontera s radija. Sve je još "friško" i treba mi još malo vremena da se poslože utisci, ali ono što mogu reći ovako na prvu – to je grupa raspoloženih, pametnih mladih ljudi koji prije svega vole radio. A to je glavni preduvjet da stvari funkcioniraju. U cijeli je proces uključeno tridesetak studenata, od kojih je desetak aktivno na tjednoj bazi i u programu skoro svaki drugi dan. Pred nama je dogovoreni sastanak sa zainteresiranim studentima nakon kojeg planiramo te studente uvesti u shemu, poslušati ih kako zvuče, procijeniti tko bi bio dobar za različite pozicije – voditelj, reporter,

Prije 15 dana i ja sam bila samo slušatelj. Oduševila me glazba, optimizam voditelja, opuštenost i opipljiva želja da se bude još bolji. Dijelila sam ovo mišljenje sa svima koje sam pitala što misle o novom radiju, kaže Vesna

Vijeću za elektroničke medije prijavljeno je 16 emisija u programu Radio Kampus. Njima pokrivamo informativni, zabavni, edukativni, sportski i glazbeni dio programa

JOŠKO PONOŠ/CROPIX

urednik. Stvar otežava činjenica što su to sve studenti i volonteri, pa s obzirom na fakultetske obveze, ograničeni smo svi skupa u planiranju aktivnosti i sastavljanju programa. Na čelu ove zanimljive kolone budućih radijskih novinara stoje Frane Mihalj i Matea Zanić, ljudi koji više nisu studenti, ali imaju volje, snage i ljubavi za to radio kao da jesu! Njima bih zahvalila što su me dočekali kao prijatelji i što surađuju od prvog trenuta. Drugačije se ne bi moglo ništa ni raditi.

Kako biste u nekoliko rečenica opisali Radio Kampus? Ono što ja osobno primjećujem kao slušatelj, jest to da je Radio Kampus, svojim glazbenim odabirom, alternativna frekvencija? Tko je zapravo njegova ciljana publika?

– Studentski radio u Splitu, koji se temelji na grupi entuzijasta i velikoj želji da se na medijskoj sceni ne bude isti, predvidiv. Prijateljska platforma u eteru za studente i sve one koji se tako osjećaju! Alfa i omega ovog radija, i s ove strane etera i s druge strane su – studenti! Od njih je sve počelo, s njima se i završava. No, dobro ste primijetili – to je alternativna frekvencija i takva će ostati. Smatramo da u moru TV i radioemisija treba malo napraviti balans na alternativnu stranu. Europska medijska scena je prepuna alternativnih postaja, i studentskih i nestudentskih. Treba negovati sve žanrove jednako, da svatko može naći za sebe ono što ga veseli, da sluša ujutro dok pije kavu u dnevnom boravku ili dok se vozi u automobilu. Ima li što ljepše od raznolikosti ponude? Otvaramo vidike, pomičemo granice. Prema tome, Radio Kampus može biti za svakoga tko je na to spreman.

Predstavite nam neke od najzanimljivijih emisija na Radio Kampusu i, možda, neke koje su u planu.

– Vijeću za elektroničke medije prijavljeno je 16 emisija u

programu Radio Kampus. Njima pokrivamo informativni, zabavni, edukativni, sportski i glazbeni dio programa. Moram reći da bi i za mnogo snažnije i financijski stabilnije radijske postaje ovo bio veliki zaloga. Ali to je naš izazov. Emisije su u trajanju 30-90 minuta, i uglavnom u popodnevnom i večernjem dijelu programa. Jutarnje su kraće i većinom su informativne. Možda ste već i čuli – "Preuzimanje pulta" s Franom Mihaljem ili četvrtkom "Filmofili". A radi se i na novoj emisiji o Hajduku! Emisije zahtijevaju malo ozbiljniji rad i pristup, a prisjetimo se da ljudi koji ih rade nisu novinari, već studenti biologije, računarstva, ekonomije ili fizike.

Tražite li i nove članove ili ste za sada popunili kapacitet? Tko sve može postati dijelom Radio Kampusa?

– Ne znam želite li dobiti ovaj odgovor od mene, ali trenutno ipak ne. Poziv je bio otvoren i na stolu je tridesetak prijava. Slijedi teži dio – upoznavanje, analiza svakog pojedinačno, razgovor sa svakom osobom. Snimanje, preslušavanje, probni rad.

Voditelj na Kampusu može postati generalno svatko tko radio voli, zanima ga i privlači. Ipak, za ući u eter na dnevnoj bazi, ili barem dva puta tjedno, treba postojati preduvjet dobrog glasa, ugodnog. Intonacija, artikulacija i smisao za razgovor "sam sa sobom". Pričati u eter mnogo je više od samog razgovora i blebetanja. Treba prvo osvijestiti sam glas, njegov ton, zatim kontrolirati što se govori, što ćemo sljedeće reći. Uza sve to, dobro je biti i malo humorističan, opušten, spontan, a opet malo brže pričati nego na zidicu. Radijski eter nije kafić ni dnevni boravak – i premda može djelovati lako, vjerujte mi da se radi o pravom umijeću. Srećom, na Radio Kampusu već sada prepoznajem velike potencijale.

Koji su planovi Radio

Kampusu za budućnost?

– Srediti popis volontera, dogovoriti voditelje novih emisija, koncept. Posložiti nove glazbene liste u dogovoru s našim glazbenim urednikom, snimiti nove jingleove, krenuti što prijes fonetičkim vježbama. Voljela bih "izbaciti" Radio Kampus iz sobice na Kampusu među ljude, na ulicu. Treba postati vidljiv. Da se malo i vidi, osim što se čuje. Organizirat ćemo događaje za studente i građane, negdje na livadi pod suncem, ide proljeće šteta je ostati u četiri zida.

Kreće i preuređenje novog studija, oprema je već naručena, u novom prostoru u zgradi Sveučilišta bit ćemo kroz mjesec-dva sigurno. U svibnju sudjelujemo i na "Student Week Splitu" te organiziramo veliki događaj okupljanja studentskih radiopostaja regije u Splitu. Ma planova ko u priči!

Kakvi su za sada dojmovi slušatelja i studenata?

– Prije 15 dana i prije natječaja za glavnog urednika i ja sam bila slušatelj. Oduševila me glazba, optimizam voditelja koje sam uspjela čuti, opuštenost i opipljiva želja da se bude još bolji. Dijelila sam ovo mišljenje sa svima koje sam pitala što misle o novom radiju. Ono što dobijemo preko društvenih mreža i usmenih komentara, uglavnom je afirmativno. Slušatelji su se malo "štufali" istih pjesama i skromnog izbora radijskih postaja. Marketing je, nažalost, pojeo onu radijsku toplinu i dušu. Studenti poručuju da ne mijenjamo glazbu i već nalaze načine kako da predlože nekoga gosta za određene emisije. Nadamo se da će naša publika rasti iz dana u dan, polako ali sigurno. Uloga studentskog radija i studentskoga glasa na medijskoj sceni uvijek je bila moćna. Studentima treba dati priliku, makar se nekad ne slagali s njihovim izborima. Treba im vjerovati, podržati ih. Jer što je društvo bez studenata i mladih koji se čuju?

JOŠ JEDNA IZLOŽBA U SVEUČILIŠNOJ GALERIJ

Slikarstvo i mogućnosti slike: generacija 2021.

U posebno lijepoj atmosferi Sveučilišne galerije u ožujku je otvorena još jedna izložba "Slikarstvo i mogućnosti slike: generacija 2021.". Izložba je dio višegodišnje izlagačke prakse Odsjeka za slikarstvo Umjetničke akademije u Splitu usmjerene osposobljavanju studenata za samostalno izlaganje i njihovo pozicioniranje na nacionalnoj umjetničkoj sceni. Davor Drčelić, Ivan Jerončić Grba, Ivo Mateljak, Mia Minigo i Ivona Pupačić recentno su diplomirali slikarstvo na Umjetničkoj akademiji u Splitu, uklassi profesora Vedrana Perkova.

Izložbu je predstavio autor teksta kataloga Božo Kesić, koji je kazao: "Ovi umjetnici prakticiraju da slikarstvo nije samo tradicionalna slika,

nego je slikarstvo poput proizvodnje slika, što se odnosi i na elektroničku sliku i na tradicionalnu sliku, oni barataju širim pojmom slike, što je u interesu Odsjeka slikarstva na ovoj akademiji i što je aktualno svim suvremenijim tendencijama u vizualnoj estetskoj umjetnosti i u teoriji umjetnosti. Čestitao bih svima koji su bili uključeni u ovu izložbu. O stvaralačkim mogućnostima ove obećavajuće generacije umjetnika svjedoče dosadašnja skupna i samostalna izlaganja te umjetnički radovi koji su okosnica trenutne izložbe." U katalogu teksta izložbe naglasio je kako autore zanimaju teme poput post-panoptizma (pomak nadzora i pojedinaca i "javne sfere" nasveprisutni teh-

nologijski nadzor "privatne" i svake druge "sfere", ali bez prisutnosti ili uz dehumanizaciju subjekta kao njezina središta); "metaverzuma" (ali kao meta-slike – slike o slici – pa i neke vrste onoga što William John Thomas Mitchell naziva hiperikonom); polusvjesnog procesualnog slikarstva koje kroz medij crteža nanovo razotkriva slikovnu "rešetku" (grid) i iluzionizam kojima "fizička" slika nikako ne uspijeva umaći; i konačno, reprezentacije ili tumačenja specifičnih pojava u našem društvu putem osobnih ikonografija ili "likovnih semiotika".

Uz Božu Kesića na otvorenju je govorio pročelnik Odsjeka za slikarstvo Umjetničke akademije u Splitu, prof. Vik-

tor Popović. "Čast mi je pozdraviti diplomante na završnoj izložbi diplomskog studija koja se zbog pandemije koronavirusa pomakla godinu kasnije. Veliko mi je zadovoljstvo što smo ove godine s Odsjekom uspjeli dogovoriti termine za posjet Zagrebu gdje se izložba seli nakon splitske premijere.

Htio bih čestitati kolegi Vedranu Perkovu kao mentoru ove generacije koji ih je pratio od druge godine studija. Radi se o izuzetno vrijednoj generaciji, što se vidi iz diplomskih radova, koja je s izuzetnom predanošću i preciznošću detektirala teme koje su ih zanimale kroz studij. Ova završna pre-

zentacija na neki način sve to obuhvaća. Čestitam našim, sada bivšim, studentima, diplomantima, na koje smo Odsjek slikarstva i ja osobno jako ponosni, kao i na trudu svih naših suradnika, a posebno bih istaknuo prof. Blaženku Pericu, njezina asistenta Božu Kesića, Josipa Šurlinu te Ivanu Poljak. Zahvalio bih i voditeljici Sveučilišne galerije Heleni Trze Jakelić na sustavnoj podršci i uspješnoj suradnji", istaknuo je prof. Popović.

U ime cijele klase diplomanta prilikom otvorenja izložbe svoje dojmove i emocije izrazili su i autori Ivona Pupačić te Ivan Jerončić Grba, zahvalivši svim profesorima i asistentima na Akademiji.

HELENA TRZE JAKELIĆ

KNJIŽEVNA PREPORUKA

Ovo je knjiga koja će vas držati na rubu stolice!

Piše **KATARINA MALJKOVIĆ**

Zamislite ovu situaciju: lijepa je večer, upravo ste se vratili kući s faksa ili s posla, i odlučili ste se odmoriti uz vašu omiljenu seriju na televiziji ili pak puštajući omiljeni album tako da glazba ispuni cijeli stan; sjedite na kauču s, primjerice, čašom dobrog vina u ruci i pijuckate, pokušavate zaboraviti kako vas život čeka i sutra kada sve trebate sve opet ispočetka.

I tako, odmarate se, i možda promislite šta vam rade članovi obitelji ali preumorni ste da ih nazovete – što je skroz u redu, bez brige. No, onda vam iz čista mira – kao telepatski, zapravo – zazvoni mobilni (možda vam je pri ruci, možda se morate ustati da se javite jer je na punjenju, nije bitno) i čim vidite ime kontakta na ekranu smrači vam se pred očima i osjećate neku težinu u trbuhu. Jer, sestra vas ne zove bilo kad. Zove kad treba počistiti nešto. A to “nešto” uglavnom je mrtvo tijelo trenutnog momka, nesretnika, jadnika koji je trebao poživjeti duže no što mu je dano.

No, niste iznenađeni: ovo joj je već treći. Čudna situacija za zamisliti, zar ne? No, upravo je u ovakvoj zavrzlami naša glavna protagonistica romana nigerijske spisateljice Oyinkan Braithwaite prikladnog naslova *Moja sestra, serijski ubojica* kojeg sam nedavno pročitala i njime bila naprosto oduševljena.

Takav naslov svima je sigurno itekako privlačan, a i naslovnica – koju je dizajnirala sama autorica – odmah upada u oči i ne možete ju ignorirati. U ovom slučaju, dopustite da vam korice pomognu u odluci knjige koju ćete čitati jer nećete pogriješiti. Navedenim, knjiga obećava uzbudljivu i napetu radnju koja će vas držati na rubu stolice, te vam knjiga to i donosi. Braithwaite idealno balansira crni humor s apsurdnim događajima, realnim osjećajima i sestrinskim odnosima, te feminističkim tematikama. Roman počinje s Korede na koljenima u zahodu koji je

mjesto zločina te večeri, te ona sa spužvom u ruci razmišlja o tome kako je najteže očistiti krv na zahtjevnim mjestima oko tuša. Korede zna da izbjeljivač prikriva miris krvi, da bi ormarić ispod sudopera trebao biti napunjen svime što je potrebno za borbu protiv prljavštine i masnoće i da joj ribanje pomaže u razmišljanju. Kako to Korede zna? Pa, Korede je apsolutni as u čišćenju, i ovo je daleko od njene prve akcije čišćenja sestrina zločina. Naime, muškarac kojeg će ubrzo ona i njena sestra Ayoola morati kriomice odnijeti do parkinga i ugurati ga u prtljažnik dovoljno velik da u njega stane mrtvo tijelo, te ga baciti u rijeku nakon što poč-

ite stavlja tu sestrinsku vezu pod sve veći pritisak kako bi došla do moguće točke pucanja: u ovom slučaju, Koredin osjećaj dužnosti pri prikrivanju sestrinih zločina koji se dovodi u pitanje upravo kada Ayoola kreće manipulirati doktora kojeg Korede izdaleka voli. Predstavlja nam se klasičan ljubavni trokut – no, ovome je stalna prijetnja nož koji Ayoola nosi sa sobom u torbi uvijek, pogotovo na spoj. Također, Braithwaite u centar stavlja zanimljivo pitanje: jer, umjesto da se Korede boji kako će Ayoola doktora ubiti, njoj je primaran strah to da će joj ga Ayoola otet. Jedina osoba s kojom Korede može podijeliti potpunu istinu i

svoje osjećaje je Muhtar: pacijent u komi. No, ni on neće dugo ostati tih...

Vrhunac romana upravo je sama Korede: njeni unutarnji monolog idealna je kombinacija humora i suvremenih referenci na pop kulturu, te tako Braithwaite radi vezu između Korede i čitatelja. Osjećamo ono što Korede osjeća i s njom prolazimo kroz problem stavljen pred nju (zaštititi sestru ili ne?) i rezultate njene odluke. Braithwaite se ne bavi toliko Ayoolinim razlozima za ubojstva, no oni se mogu pronaći između redaka: Braithwaite opisuje Koredin i Ayoolin život s izuzetno teškim ocem koji je bio patrijarhalna glava kuće, pijanac i nasilnik, te koji je varao njihovu maj-

ku naposljetku čak dovodeći ljubavnicu da s njima i živi. Korede i Ayoolu bio je spreman “prodati” za dobre veze i bolju poziciju u društvu, a i njegova smrt za nas je nerazriješena: iako je vidljivo da su sestre imale ruku u tome. I dok Ayoola ostaje mirna i bezbrižna, govoreći si kako samo oni krivi idu u zatvor, a ona ni za što nije kriva, Korede preispituje sve i naposljetku dolazi do odluke koja će joj odrediti i ostatak života, dok Ayoola u kuću dovodi potencijalnu sljedeću žrtvu.

Kako se sve točno razriješiti – i razriješiti li se uopće – otkrijte tako što obavezno uzmete knjigu u ruke i ne ispustite ju do samog kraja! Vjerujte mi, nećete požaliti. A možda ćete preispitati i vlastitu obiteljsku odanost? Uživate!

ste sve – naravno, nadajući se da ih nitko neće u tome otkriti. Ovo je već treći put da Korede prikriva sestrino ubojstvo još jednog od njenih momaka – koje Ayoola objašnjava govoreći da su ubojstva bila u samoobrani – i ubrzo se počinje kolebati oko odanosti prema svojoj sestri, koja dosada nije imala premca. Sve se to polako mijenja, naime, kada Ayoola započinje vezu s brižnim i naočitim doktorom koji je već dugo tiha patnja Korede, koja radi u istoj bolnici kao medicinska sestra.

Bliske usprkos razlikama u karakteru

Braithwaite duboko analizira i prikazuje odnos između sestara, koje su bliske unatoč svojim suprotstavljenim navikama: gdje je Ayoola ona prekrasna i šašava, Korede je oštra i učinkovita. Braithwa-

DNEVNIK SPLITSKE STUDENTICE (14)

Povratak u budućnost: Mladost je imala di radit, a čak su se i influenceri uvatili motike

Piše **LUCIJA GRGIĆ**

Zavladala je neka zbunjoza, niko nije siguran šta se događa, a još manje šta bi moglo bit. S obzirom da su nan se vijesti u zadnje vrime pritvorile u nešto nalik gatanju vidovite Džazire, samo bez bešteka, nastavit ćemo u sličnom tonu. So let the games begin ili, kako se u nas kaže, dajte in kruha i dronova. Nekako se pari da bi moglo bit više dronova nego kruha, al' ako ukruh može poslužiti umisto kruha, bit će sve dobro. Ona nećemo sadit pšenicu, nego ćemo se svi priključiti strankama. Nažalost, ne ide to baš tako, al' sad ćete sve saznat. Nadan se da ste se udobno smjestili jer slijede vrlo ekskluzivne (i još više imaginarne) vijesti iz 2030.:

Slavonija je opet zlatna

U početku nije bilo lako, pripremali smo se za najgore. Poučeni koronom, već se počelo pričati o mjerama u slučaju neke nuklearne katastrofe. Medicinske maske bi zaminili gas maskama, COVID putovnice neozračenim putovnicama, na svim događanjima bi nas provjeravali Geigerovim brojačima umisto antigen-skim testovima, a već se počelo pričati i o nekom jodovom cjepivu. Naravno, opet su se vodile Fejs bitke. Ovaj put između jodera i antijodera. Ipak, najveća razlika dogodila se na policama u dućanima.

Nismo se mlatili za toaletni papir, nego za brašno i ulje. Bar smo svatili da je lakše obrisat guzicu nego proizvest brašno. I to je nešto. E sad, kad nan na listi

prioriteta guzica više nije bila na prvom mistu, okrenili smo se poljoprivredi i u skladu s tim – agroturizmu. Slavonija je opet postala zlatna, to jest onaj dio šta nismo prodali, a onda smo skužili da je lipo imat u svojoj državi nešto svoje i da ne triba sve prodat. Mladost je imala di radit, a čak su se i influenceri uvatili motike. S obzirom da su influenceri, povukli su za sobom masu ljudi pa su čak i vegeta-ljudi koji se mišaju u sve skužili da nije lako imat tisuće pratitelja kojima ćeš konstantno bit zanimljiv.

Došlo je vrime kad smo počeli poštivat druge profesije, pa čak i one u prosvjeti! Da, da. Slušajući ovo u 2022., zvuči ka neki science fiction. Zavlada je mir na Fejsu. Sad kad smo se svi uvatili motike i ostavili se komentiranja na Fejsu, e to je bilo to. Nije ovako bilo samo u nas, svi su se ekološki osvistili i počeli paziti na ovu našu izranjavanu Zemljicu. Kažu da je krpamo koliko možemo. Ima još posla, al' na dobron smo putu. I to nije sve. Znan da zvučin ka Topshop reklama, al' pazite sad ovo. Odlučili smo da nema više ratovanja. Ispada da se ljudima svidila ideja Elona Muska pa je dogovor da se takve stvari rješavaju jedan na jedan. Nije još do toga došlo, al' plan je da se napravi televizijski spektakl. Prijenos bi iša uživo iz neke od arena, tako da bi doživljaj bija ka da gledate gladijatore, samo šta znate da ih niko nije natira na to. Sve u svemu, pari se da je na kraju sve ispalo dobro koliko god se gadno čini sad.

Tempora mutantur nos et mutamur in illis.

Učenici trećih razreda, maturanti, roditelji te svi zainteresirani, imat će priliku upoznati se sa studijskim programima splitskih fakulteta, studentskim standardom, sveučilišnim sportom, udrugama, međunarodnom i međusveučilišnom suradnjom te ostalim sadržajima koje studiranje i život u Splitu nude studentima. Naravno, uz puno korisnih informacija, sve posjetitelje čeka i dobra zabava. Vidimo se na Smotri!

DOMINIK I ZUZKA POSPISIL NALAZE SE NA ERASMUSU NA KNEZIOLOŠKOM FAKULTETU SVEUČILIŠTA U SPLITU

Dom je tamo gdje smo zajedno

Znali smo da, nakon Švedske, opet želimo na Erasmus, premišljali smo se između Crne Gore, Hrvatske, Portugala i Kanarskog otočja. Na kraju smo shvatili da je Split najbolje mjesto za našeg Kvida, kažu simpatični studenti rodom iz Olomouca u Češkoj Republici

Zanimljiva priča dolazi nam sa Sveučilišta u Splitu. Dominik i Zuzka Pospisil nalaze se na Kineziološkom fakultetu Sveučilišta u Splitu u sklopu Erasmus programa, a s njima je ovdje i njihov dvogodišnji dječak Kvido. Rijetke su situacije kada na Erasmusu dođu braćni parovi koji pohađaju isti fakultet i k tome imaju malo djeteta.

Dominik i Zuzka upoznali su

se prilikom upisa na Fakultet za fizičku kulturu na Sveučilištu Palacky u Olomouci u Češkoj Republici. Njihova veza zaživjela je nakon godine dana poznanstva, a drugu godinu studija odvažili su se na zajednički odlazak na Erasmus u Švedsku, a nakon treće godine studije, ovaj mladi par se vjenčao te potom dobio malog Kvida.

- Znali smo da opet želimo

otići negdje na Erasmus, premišljali smo se između Crne Gore, Hrvatske, Portugala i Kanarskog otočja. Na kraju smo shvatili da je Hrvatska najbolje mjesto za našeg Kvida, i tako smo došli ovdje i iznajmili stan u blizini Marjana -, kazao nam je Dominik, dodavši kako je oduševljen hrvatskim vreme-

nom, morem, planinama, prirodom, načinom života.

Zuzka i Dominik zajedno su organizirali i druženje za Erasmus studente prilikom kojega su posjetili Omiš i ušće Cetine.

-Što se tiče studija, jedna od glavnih razlika između Hrvatske i Češke Republike jest to što

je ovdje većina predmeta podijeljena na muške i ženske grupe, što nam zapravo i odgovara jer na taj način netko od nas uvijek može biti kući s Kvidom - dodao je Dominik

-Sada razmišljamo što ćemo nakon fakulteta, možda se čak i vratimo u Split i ovdje ostane- mo trajno, možda samo za vrijeme ljetnih praznika... Ali tko zna gdje će nas bura otpuhati u

budućnosti! - zaključio je za kraj Dominik, kazavši kako Zuzka i on žive svoje snove.

- Zuzka često kaže da možda nemamo sve, ali zajedno nam ništa ne nedostaje, a naš dom je tamo gdje smo zajedno - kazao je Dominik za kraj ove lijepe priče. Ovom simpatičnom bračnom paru i njihovu djetetu želimo puno uspjeha i sretnih trenutaka u budućnosti. **MILA PULJIZ**